

Uṭup Ulil Unuura wi Luk apiitun

Uṭup ujuni

Luk apiit ṅlibra ṅtëb. Uṭup Ulil Unuura wi Luk apiitun na Ulemp wi Banjañan. Luk ate ugrek bnuura. Awo nakuraar. Wi Pawulu ayaan pṭup bañaan banwoon baamme Naşibaṭi Uṭup Ulil Unuura, bukal bagakandërun. Wal mënṭ Luk aandoobi me Naşibaṭi. Abaa bi kak kak naritton. Apiit ulibra wi bë aanwin Yetu. Aya ala bañaan bammeen Yetu ahepar baka bnuura jibi iko iṭëpari. Ajej Uṭup Ulil Unuura wi Markut apiitun aşë piit, jibi Maci adolun. Maci kak ajej ulibra wi Markut. Ṭi ulibra wi nul, Luk ajuk iko yi bayuday akut ajuk iko yi banwoon baanfiyaar Naşibaṭi bawoon baammee. Apiit pa bañaan banteen ugrek banwoon baanfëṭ ṭi Palettina. Aṭiiniyaan pntaali pi Yetu ajunna du Adam kadiimanaan kë Yetu awoon nabuuran bañaan bti. Woli ñaan aleyiir ulibra wi Luk aji win uñal wi Naşibaṭi adiimanun bañaan biki umundu upokun; bajuuk, bamaakal. Luk aṭiiniyaan kak Uhaaş wi Naşibaṭi na pñehan Naşibaṭi.

Hënk di ifah yi ulibra wi iwoon:

1. Uko unkayi kë Luk apiit ulibra wi (1.1-4)
2. Hum di di Yowan Nabattaar na Yetu babukiin (1.5–2.52)
3. Yowan Nabattaar aṭup uko unklun kabi (3.1-20)
4. Batitmu bi Yetu na jibi Fatana akdoon na pguura ajuban (3.21–4.13)

5. Yetu aya aṭo du Galilay (4.14–9.50)
6. Yetu apēna Galilay atool pya Yerutalem (9.51–19.27)
7. Kanēm kabaañšaani ki Yetu ṭi mboṣ: pwayēṣ pi bawayṣulun na pkeṭul (19.28–23.56)
8. Yetu anaṭa ṭi pkeṭ (24.1–12)
9. Yetu apēn awinana ṭi kadun ki baṭaṣarul aṣē deenjana du baṭi duuṭ (24.13–53).

Ujuni

¹ Bañaanṭ baṭum, badoonaan na ppiit, kaṭup iko bṭi inṭepunṭ ṭi ptoofun. ² Bakakalēsun ya, jibi bammaaruṅ abot awin na kēṣ ki baka du ujuni, baṭupunṭ baka ya. Bukal biki baṭuunṭ pṭup *Uṭup Ulil Unuura. ³ Ukaanṭ kē nṣē ṣal aji, wi nheparunṭ bnuura, aten iko bṭi jibi iyeenkiiri du ujuni, uyuk maakan nji kak npiitṭu, nṭupu bnuura jibi iko iṭṭepari, iwi Teofil i mmaganunṭ maakan, ⁴ ihilna ime kē iko yi bajukaniinṭ iwo manjoonan.

Uwanjut uṭup Fakariya kē Yowan Nabattaar alun kabuka

⁵ Wal wi *Herod awoonṭ naṣih i utaak wi Yuda, naṭenjan i Naṣibaṭi aloṅ awo da i bajaanṭ bado Fakariya. Awo i pntuk pi baṭenjan biki pṣini pi Abiya. Aharul awo i pṣini pi *Aaron naṭenjan, katimul kawo Elitabet. ⁶ Bawo bukal batēb bṭi bañaanṭ batool ṭi kadun ki Naṣibaṭi, banjayi bataṣ uṭup na bgah bi Ajugun bṭi bnuura. ⁷ Kē baṣē wo baambuki, ṭiki Elitabet aanhilan pbuk, kē bakak awo bukal batēb bṭi bañaanṭ bandoonṭ abi ṭaf ṭaf.

⁸ Unuur ulonṭ, Fakariya awo ṭi pdo bṭenjan ṭi kadun ki Naṣibaṭi, ṭiki pntukul pakaanṭ na pdo ba. ⁹ Baṭenjan

baji bado kambiilun katen ñaañ i Naşibaţi adatuñ, kē ul, Fakariya adataniiñ ƚi baŋenjan bti, pneej du *dko dyimanaan di Katoh Kaweek ki Naşibaţi, katēr mnkulan*. ¹⁰ Pntuk pi bañaan batum kē paşē wo ƚi pñehan Naşibaţi du bdig, wal wi aktērūñ mnkulan.

¹¹ ƚi dko mēnt kē aşē win *uwanjut ulon wi Ajugun, kē unaƚ ƚi umbaŋ udeenu wi umeeşa utēri mnkulan. ¹² Fakariya alēnk adiwşa, wi awinun wa, ¹³ kē uwanjut uşē jaka : « Fakariya, wutan kalēnk! Uko wi iñehanun, utiinkana du Naşibaţi : Elitabet aharu, alun kabukaru napoƚ ñiint, luni iƚu'a katim ki *Yowan. ¹⁴ Alun kaƚiju mnlilan na mntaŋ ; bañaan batum balun kalilandēr kabuka ki nul. ¹⁵ Alun kawo ñaañ naweek ƚi kadun ki Ajugun. Aanwo kalun kadaan nin poot. *Uhaaş wi Naşibaţi ujunna pwo ƚi a du kayiŋ ki anin. ¹⁶ Alun kakakan babak *Itrayel du Ajugun, Naşibaţi i baka. ¹⁷ Alun kado kapoş ƚi kadun ki Naşibaţi, na uhaaş na mnhina mi *Eli *Naŋupar Naşibaţi, bapoƚ bakakna batiinkar na başin baka, banwoon baankƚaş Naşibaţi, bakak bawo na nşal nnuura ji bañaan banwoon baool. Alun kado pntuk pi bañaan, pabomandēr bnuura pa Ajugun. »

¹⁸ Kē Fakariya aşē ji na Uwanjut: « Hum di di nji kadolon, kadoo kame kē uko waŋ uwo manjoonan? Dƚafi, kē ahar naan akak awo naweek. » ¹⁹ Uwanjut uteema aji : « Nji dwoon *Gabriyel! Dji kanaƚ ƚi kadun ki Naşibaţi, kalempara. Ul ayilnun, mbi nŋiini na iwi, nŋupu uŋup ulil wi. ²⁰ Iinfiyaar uko

* **1:9** Mnkulan : Manjaan mantēr du dko dyimanaan kadēmanaan Naşibaţi. Mnkulan, manwo pñaak pi bbeekar pankayun.

wi nṭupiin, kë uşë luṅ kadolana ṭi wal wi Naşibaṭi adatuṅ, ikak keeri namum, kabiiş bṭup, te unuur wi iko mēntṅ yuṅ iklunjiin kadolana. »

²¹ Wal mēntṅ, kë bañaanṅ başë naṭ ayoonk Takariya aşë la uko unkaanṅ kë ajon maakan hēnk du *dko dyimanaan. ²² Kë wi apēnuṅ, aankak ahil pṭiini na baka. Hēnk di bañaanṅ bameeṅ kë aya ka mnwin du dko dyimanaan meeṭ. Takariya aṭiiniyaan na baka na iñen ṭaṅ, kë pdiim paankpēn.

²³ Wi abaanṅ ulemp wi awoonṅ i pdo du *Katoh Kaweek ki Naşibaṭi, aşë kak katohul. ²⁴ Uunjoni, kë Elitabet aharul aşë mobana kayiṅ. Amen kayiṅ mēntṅ te kli kañeen, aşë ji ṭi uşal : ²⁵ « Kë hēnk di di Ajugun alempuṅ na nji, ṭi wal wi adatuṅ, abuuranaan mnkow ṭi kēş ki bañaanṅ! »

Uwanjuṭ uṭup Mariya kabuka ki Yetu

²⁶ Wi kayiṅ ki Elitabet kadoluṅ kli paaj, kë Naşibaṭi aşë yil *Gabriyel *Uwanjuṭ du ubeeka wi *Naṭaret du utaak wi *Galilay ²⁷ du neegani anwoonṅ aamme ñiintṅ, i ñiintṅ alonṅ anwoonṅ Yoṭef, i pşini pi *Dayiṭ naşih, ajokuṅ. Katim ki neegani aṅ kawo *Mariya. ²⁸ Uwanjuṭ uneej du katohul aşë ji na a : « Dwulu mboş, iwi i Naşibaṭi awuluṅ bnuura bi nul atuman. Ajugun awo na iwi. » ²⁹ Wi Mariya aṭiinkuṅ uṭup waṅ aşë ñoṅar maakan, awo ṭi pşal, aji : « Pwul mboş pi pawo phonṅ ba? » ³⁰ Uwanjuṭ kë uşë ji na a : « Mariya, wutan kalēnk ; Naşibaṭi awulu bnuura bi nul. ³¹ Hēnk, iluṅ kawo na kayiṅ, kabuk napoṭ ñiintṅ ; luṅi iṭu'a katim ki Yetu. ³² Aluṅ kawo naweek. Baluṅ kado kadu'a Abuk Naşibaṭi *Andēmuṅ Maakan. Naşibaṭi Ajugun, aluṅ kaṭoorana ṭi pşih pi *Dayiṭ atem. ³³ Ul akluṅ kaṭijan

pşini pi *Yakob bti, te mndani. Pşih pi nul paanklun kaba. » ³⁴ Kë Mariya aşë ji na uwanjut: « Hum di di uko mënt wun ukhilanun kalun kadolana, wi nwoon mëndobi me biint? » ³⁵ Uwanjut uteema aji : « *Uhaaş wi Naşibaţi ulun kahela ti iwi, Naşibaţi Andëmun Maakan aşë guru na mnhina mnweek mi nul ji blifi. Ukaan kë napoţ nayimanaan anklun kabuka akdu'ana Abuk Naşibaţi! ³⁶ Tenan, Elitabet, i nayiţun, andoon awo naţaf awo kak na kayiņ ki napoţ űiint. Ul i bajakuņ aanhil pbuk† awo ti kli paaj, ³⁷ űiki Naşibaţi aambiişna biişna nin ukoolan. » ³⁸ űi dko mënt, kë Mariya aşë teem aji : « Nji, dwo nalempar Ajugun, uko mënt uwoon jibi ijakuņ! » Wi wi uwanjut wun uyaan, aduka.

Mariya aya pwin Elitabet ayiţul

³⁹ űi űnuur mënt űun, kë *Mariya aşë bomandër ataran pya du ubeeka ulon unwoon du inkun du Yuda. ⁴⁰ Aya aban, aneej du uko Fakariya, aşë wul Elitabet mboş. ⁴¹ űi dko mënt, wi Elitabet atiinkun pwul mboş pi Mariya, kë napoţ aşë şinţar du kayiņul meet, kë *Uhaaş wi Naşibaţi uşë tum ti Elitabet, ⁴² wi wi aşaan ado pdiim pweek, aji : « Naşibaţi awulu bnuura apelan baaţ bti, abot awul napoţ i iwoonaanun űi kayiņ bnuura bweek! ⁴³ Nji dbaa wo wo in ba, kë anin Ajugun adoo poş aban du nji? ⁴⁴ Wi ntiinkaan tiink pwul mboş pi nu, kë napoţ aşë lilan, aşinţar űi kayiņ naan meet. ⁴⁵ űaan anfiyaarun aji uko wi Ajugun aţupun ulun kadolana anuurandëni! »

Mariya ayeeh mnlilan mi nul

† **1:36** Awo narëkëm.

- 46 Kë *Mariya ašë teema aji :
 « Uhaaş wi naan udëman Ajugun,
 47 kë uşal wi naan uwo ũi mnlilan wi Naşibaũi
 abuuranaanuũ,
 48 ũiki aũo aten nji
 nalemparul nandayanaan.
 Hënkunũ iwuunũ yi ũwal bũi ido kadu'ën ñaaũ nanuu-
 randënaan,
 49 ũiki Naşibaũi anhiniinũ iko bũi, ado pa nji iko
 inuura iweek maakan :
 katim ki nul kayimani!
 50 Mñaga mi nul manwo ũi bañaanũ biki iwuunũ bũi
 bankdëmanuluũ.
 51 Atar kañen adiiman mnhina mi nul
 agar bandëmanuũ ikow yi baka.
 52 Awalan başih ũi pşih pi baka,
 ašë deenũ banwalanuũ ikow yi baka.
 53 Awul banwoonũ ũi kanuma iko inuura, aũuman
 ašë dook bayok, kë bakak iñen ijintũ.
 54-55 Aũënk bañaanũ biki *Itrayel balemparul,
 ji kahoũ ki abiinũ ado başinun,
 aleş ũi mñaga mi nul,
 *Abraham na pntaali pi nul, te mnũo. »
 56 Mariya aũo na Elitabet uko ji kli kwajanũ, abaa
 wuğşa, aũiisũ kato hul.

Kabuka ki Yowan nabattaar

- 57 Wi unuur wi Elitabet awoonũ i kabuk ubanuũ,
 aũij napoũ ñiintũ. 58 Bakintul na bayitul, batiink
 kë Naşibaũi ayuuja mnñaga, ašë wo ũi mnlilan na
 a. 59 Unuur uũënk bakrenũ, babi pwalan napoũ
 *katëmp, kaşë kaũu'a katim ki aşin : Fakariya. 60 Kë
 anin ašë pok, aji : « Naũu'ana katim ki *Yowan »
 61 Kë başë teema aji : « Nin alonũ ũi bayitũ aanwo wo

katim ki Yowan. » ⁶² Kë başë du aşin, ahepara na iñen katim ki aňaluň bařu abukul. ⁶³ Fakariya ado kë batemana iko ipiiti, aşë piit aji : « Awo katim ki Yowan. » Bañaanj kë başë ñoňar bti. ⁶⁴ Ƨi dko mënř mntum manhaabřa na a, pndemënt kë pafënřaa, kë aşë jun přiini, abeeb Nařibaři. ⁶⁵ Bakiñřul bti balënk, abot aňoňar. Kë iko inřëpuñ yuñ imeeřana, aniink utaak unwooñ du inkuñ du *Yuda bti. ⁶⁶ Bañaanj bti bahank iko yi batiinkuñ du ñhaaş, aşë ji : « we wi napoř i akluñ kawo? » Mnhina mi Ajugun manwo na a na manjoonan.

Fakariya ayeeh mnlilan mi nul

⁶⁷ Kë *Uhaaş wi Nařibaři uřë bi, aneej atum ři Fakariya aşin napoř, kë awo ři přup ji *bařupar Nařibaři aji :

⁶⁸ « Najoh ñdëman Ajugun, Nařibaři i *Itrayel řiki abi ři nja, pbuuran bañaanj biki nul.

⁶⁹ Anařan pa un, ři biki přini pi *Dayiř nalemparul Nabuuran i phina pweek,

⁷⁰ Jibi abiiñ ařup ři mntum mi bařuparul bayi-manaan bajon.

⁷¹ Aji ankmbiiñ, aluñ kabuuranun ři bařooradun, aluñ kapënanun ři iñen yi bampokuñ un bti.

⁷² Hënk, Nařibaři adiiman mnñaga mi nul ři ba-teemun aşë leř kahonj kayimanaan ki adoluñ.

⁷³ Abi honj *Abraham aşinun amehna,

⁷⁴ aji, atehun, kapënan ři iñen yi bařooradun, abot ado kë ñhil adëmana na mntëñ,

⁷⁵ ñhilna ñwo bajinř na batool ři këř ki Nařibaři, ñnuur bti ñi ubida wi nun.

- 76 Kë, iwi, napoŕ i naan, iluŕ kadu'ana naŕupar
 *Andëmuŕ Maakan, Naŕibaŕi
 iluŕ kado kapoŕ ŕi kadun ki Ajugun, kaboma-
 mana bgah,
- 77 kaŕupna pntaali pi nul, kë aluŕ kabuuran baka,
 wi akbiinŕ kapënan baka ŕi ipekadu yi baka.
- 78 Naŕibaŕi aŕum na mnãaga, ukaanŕ kë
 akluŕ kado kafiiŕun na bjeehi banwoonunŕ
 baŕi,
 bannaamuŕ na bi unuur unkmayuŕ,
- 79 kajeehanaan banwoonŕ ŕi bdëm
 na ŕi ulimëntŕ wi pkeŕ,
 kaŕiŕun ŕi bgah bi mnjeeh. »
- 80 Kë napoŕ, ul, aŕë dëma dëm na uleef na uhaaŕ.
 Awo du dko di *pndiiŕ te unuur wi aluŕiinŕ anaŕa,
 abi awinana ŕi baãaanŕ biki Iŕayel.

2

Kabuka ki Yetu

¹ Naŕih najeenkal anwoonŕ *Tëtar Aguttu ado
 wal mënŕan aji bapiitan baãaanŕ bti. ² Ppiitan itim
 paŕ, panwoonŕ pteek, padolana ŕi wal wi Kiriniyut
 awoonŕ nantuŕa i utaak wi Firi.

³ Baãaanŕ bti baya ppiitan, andoli du ubeeka wi
 bateem. ⁴ Kë *Yoteŕ ul kak anaŕnaana ubeeka wi
 *Nataret ŕi utaak wi *Galilay pya utaak wi Yuda, du
 Betleyem, ubeeka wi *Dayiŕ, ŕiki awo i pŕini pi nul.
⁵ Aya pa ppiitan da, ul na *Mariya, poonu i ajokuŕ,
 anwoyi na kayiŕ.

⁶ Wi bawoonŕ ŕi Betleyem, kë wal wi Mariya
 awoonŕ i kabuk, kë uŕë ban. ⁷ Kë abuk napoŕ
 ñiintŕ, bajeenul. Abooŕana na ilaañ, apiintana ŕi

kambënan, tiki baantënkber aka dko dpiint du meet di bayaan.

*Uwanjut upën awinana ti kadun ki bayafan
(Maci 2.1-15)*

⁸ Ti utoak mënt wun, bayafan balon baji bafër du nteeh kayen itani yi baka. ⁹ *Uwanjut ulon wi Ajugun upën awinana ti kadun ki baka, kë mndëm mi Naşibaţi manşë jeehan baka, kë balënk maakan. ¹⁰ Kë uwanjut uşë ji na baka : « Nawutan kalënk, dbi pţupan uţup unklun kaţij mnlilan mweek ti bañaan bti : ¹¹ *Nabuuran Bañaan abuka ti utejan wi nta wi pa an, du ubeeka wi *Dayiţ naşih : ul awoon *Krittu Ajugun. ¹² Kë hënk di di nakyaan kayikrënaan napoţ mënt: naţënk babooţana na ilaañ, bapiintana ti kambënan. »

¹³ Ti dko mënt, kë pntuk pweek pi nwanjut ni baţi paşë wuj, anaakiir na uteek, aşë beeb Naşibaţi aji :

¹⁴ « Naşibaţi adëm du baţi duuţ,
mnjeeh mi nul manwala ti mboş
pa bañaan biki analan! »

Bayafan baya Betleyem

¹⁵ Wi nwanjut nakakuş baţi, aduk baka, kë bayafan başë ţëlşër aji : « Nawulën nya te Betleyem, nya nwin uko unwoon, wi Ajugun adolon kë nme. »

¹⁶ Hënk di di bataranun aya, baţënk Mariya, na Yotef, na napoţ aambaan abuka buka, kë apiint ti kambënan. ¹⁷ Wi bawinulun, aşë kakalëş uko wi *uwanjut uţupun baka ti napoţ mënt. ¹⁸ Bañaan bti bantiinkun bayafan, bañojar ti uko wi baţupun. ¹⁹ Kë Mariya, anin Yetu, ahank bnuura iko inţepun bti ti kaţëbul, aşë şalntën ya. ²⁰ Bayafan bawugşa

wal mēnt akak, ašē dēman Našibaṭi, abot abeeba ṭi iko bti yi batiinkuṅ akuṭ awin. Iko mēnt yuṅ iṭēp jibi uwanjuṭ ujakuṅ na baka.

Bawalan Yetu katēmp

²¹ Ṭi unuur uṭēnk bakreṅ, wal wi pwala *katēmp pi napoṭ ubani. Kē baṭu'a katim ki Yetu, jibi *uwanjuṭ uṭupunṅ Mariya, wi awoon aandobi wo na kayiṅ.

Baṭij Yetu aya adiiman du Katoh Kaweek ki Našibaṭi

²² Nnuur ṅabani ṅi *Yotef na *Mariya bawoon biki kabaañēš bañow jibi *Bgah bi Moyit bajakuṅ. Baṭij Yetu du ubeeka wi Yerutalem, kaya kadiimana Ajugun. ²³ Bado han ṭiki upiit ṭi ulibra wi Bgah bi Ajugun, aji : « *Bajeen ṅiint awo kafah ki Ajugun.* »[☆] ²⁴ Bawo i kado kak bafiṅar Ajugun ṅrikaṭe ṅtēb, ukaṣ na waaṭ kēme ṅbalab ṅtēb ṅanhojuṅ, jibi Bgah bi Ajugun bajakuṅ[☆].

Fimeyoṅ abeeb Našibaṭi wi awinuṅ Yetu

²⁵ Kē ṅiint alon aše wo wal mēnt du Yerutalem, anwoon katim ki Fimeyoṅ. Awo ṅnaan anwoon natool ṭi kēš ki Našibaṭi abot adēmana bnuura. « Awo wo ṭi pyoonk wal wi Našibaṭi akwentunṅ mnkuul mi *Iṭrayel. » Kē *Uhaaṣ wi Našibaṭi ušē wo ṭi a. ²⁶ Uhaaṣ wi Našibaṭi ubi ṭupa kē aankkeṭ, bē aanwin Krittu, i Ajugun ayiluṅ. ²⁷ Uhaaṣ wi Našibaṭi uṭija te du *Katoh Kaweek ki Našibaṭi. Kē wi bajug Yetu baṭijuluṅ da, pya kado uko wi *Bgah bi Moyit bajakuṅ, ²⁸ Fimeyoṅ ayeenka ṭi iñen, abeeb Našibaṭi, ašē ji :

²⁹ « Ajugun, kahoṅ ki nu kadolanaa,

☆ **2:23** Ppēn 13.2,12,15. ☆ **2:24** Bgah 12.8.

hênkuŋ ihilan kawutan nalemparu,
 aya na mnjeeh,
³⁰ ƚiki dwin na kēŋ ki naan mbuur manwoonunŋ du
 iwi,
³¹ mi ibomanunŋ ƚi kēŋ ki umundu bti.
³² Dwin bjeehi bankdoliin imeeƚana
 ƚi banwoonŋ baanwo *bayuday
 kabot kawo pđem pi Itrayel pntaali pi nu. »

Timeyonŋ aƚup uko unklunŋ kabi

³³ Aŋin Yetu na anin bañonari jibi batiinkunŋ
 Timeyonŋ kē akƚiiniyaan uko wi nul. ³⁴ Kē Timeyonŋ
 aŋe ñehan Naŋibaƚi bnuura pa baka, abaa ji na
 *Mariya anin Yetu : « Tenan, Naŋibaƚi adatuŋ napoƚ
 i, ul akƚijunŋ pjot na pnaƚa pi bañaanŋ batum ƚi *Itrayel.
 Alunŋ kado kadiiman mnhina mi Naŋibaƚi, bañaanŋ
 balunŋ kado kalaƚa. ³⁵ Hēnk, nŋsal nhammeniinŋ ƚi nħaaŋ
 nŋ bañaanŋ batum, nħalunŋ kameeƚana. Kē iwi Mariya,
 pjooƚan palunŋ kalunŋanu kaƚēb ji kakej. »

Aana aƚup uko unkmbiinŋ

³⁶ Uka ñaaƚ alonŋ *Naƚupar Naŋibaƚi i katim ki
 Aana, awo abuk Fanuwel, i pŋini pi Ater. Adobi wo
 wo ñaaƚ naweek, aniima nŋsubal paaj na ulonŋ ³⁷ aŋe
 duka nayoƚ. Aana mēnƚ aka nŋsubal iñeen bakreŋ na
 nħbaakēr. Aanji low *Katoħ Kaweek ki Naŋibaƚi, kaŋe
 bi duka duka ƚi plempara, ƚi pyiman na pñehan.
³⁸ Aban da wal mēnƚ aŋe wo ƚi pbeeb Naŋibaƚi abot
 aƚiiniyaan uko wi napoƚ, bañaanŋ bti bankyoonkunŋ
 mbuur mi Yeruƚalem.

Pkak Nataret du utaak wi Galilay

³⁹ Wi *Yotef na *Mariya babaanŋ pdo iko bti jibi
 Bgah bi Ajugun bajakuŋ, bawugŋa akak utaak wi

*Galilay, du Nataret, ubeeka wi baka. ⁴⁰ Napoŕ adēm na uŕa, na uŕa untuŕa, kē bnuura bi Naŕibaŕi babot awo na a.

Yetu aŕo na bajukan Bgah du Katoh Kaweek ki Naŕibaŕi

⁴¹ Na nŕubal, bajug Yetu baji baya *Ufettu wi Mn-jeeh du Yerutalem. ⁴² Kē wal wi Yetu adoluŕ nŕubal iŕeen na nŕēb, kē baŕē ŕija, ji udolade wi baka. ⁴³ Wi ufettu uŕēpuŕ, bawuŕŕa akak, kē Yetu napoŕ aŕē duka Yerutalem, kē bajugul baamme. ⁴⁴ Baŕuur aji Yetu awo ŕi pntuk pi baŕnaan bankyaanŕuŕ na baka, bapoŕ ado unuur upēb abaa naŕa pla'a, ahepar na bayiŕ baka, na biki bameeruŕ. ⁴⁵ Wi bawoon baanwina, aŕē wuŕŕa pla'a te Yerutalem. ⁴⁶ ŕi unuur uwajanŕēn, baŕēnka du *Katoh Kaweek ki Naŕibaŕi, kē aŕo ŕi ptoof pi *bajukan Bgah bi Moyit, atiink baka, abot ahepar baka iko ilonŕ. ⁴⁷ Baŕnaan bŕi banktiinkuluŕ baŕonŕar ŕi mntit mi nul, na jibi akteemuŕ bajukan baweek. ⁴⁸ Wi bajugul bawinuluŕ, bakak aŕonŕar maakan. Kē anin aŕē ji na a : « Abuk naan, ibaa dolun do we hēnk ba? Tenan! Nji na ŕaaŕ nŕhaajala maakan awo ŕi pla'u. »

⁴⁹ Kē Yetu aŕē teem aji : « We ukaan kē nakla'ēn ba? Naamme kē dwo i kawo ŕi katoh ki Paapa i? »

⁵⁰ Kē bajugul baŕē paam uŕup mēnŕ.

Yetu atiink bajugul

⁵¹ Wi wi Yetu aŕaan awuŕŕa akak *Naret na bajugul, aji tiink baka. Kē anin ahank ŕi kaŕēb ki nul iko bŕi yi atiinkuŕ abot awin. ⁵² Yetu kē aŕē dēm, na uŕa, na uleef. Kē Naŕibaŕi na baŕnaan bŕi babot alilandēra.

3

Naşibaţi ayil Yowan Nabattaar

(Maci 3.1-6; Markut 1.2-6; natenan ƚi Yowan 1.19-23)

¹ Uwo ƚi wal wi Tiber *Fetar awoon ƚi uşubal uţenk nşubal iñeen na kañeen wi awoon naşih najeenkal*, kē Pont-*Pilat awo nantuņa i utaak wi Yuda, kē *Herod awo nantuņa i utaak wi *Galilay, Filip naweek Herod kē awo nantuņa i ntaak nji Iture na Trakonitid, kē Litaniyat awo nantuņa i utaak wi Abilen, ² ƚi wal wi Anat na Kayif bawoon *baţeņan baweek biki Naşibaţi. ƚi uşubal mēnt *Yowan abuk Takariya awo du *pndiiş, kē Naşibaţi aşē ƚiini na a, awula uţup wi nul. ³ Wi wi aşaan ajun pñaay ƚi utaak bti unñogun bdēk bi Yordan, aji na bañaan: « Nawutan pjuban, naţelēş n̄bida, nado *batitmu, Naşibaţi aşē pēnanan ipekadu. » ⁴ Kē hēnk di uko wi *Itayi *Naşupar Naşibaţi apiitun ƚi Ulibra wi Naşibaţi udolaniin, apiit aji :

« Pdiim plon pahuuran du pndiiş aji :

“Nabomaan bgah bi Ajugun aklun kaţēpna,

nadolana ilēl itool!

⁵ *Injiir ilun kafukana,*

inkun iweek na impoţi ifom kaliņran na igah.

Igah innotun ikak itool.

Igah inşēkrētiin ikak idaan.

⁶ *Hēnk, bañaan bti balun kawin jibi Naşibaţi abuuranun.” »**

* **3:1** Naşih najeenkal awo naşih i Rom na i ntaak nji baromeņ batehun. Aji ƚu nantuņa ƚi utaak undoli wi batehun. ✧ **3:6** Itayi 40.3-5.

*Uko wi pdo, kawutna pjuban
(Maci 3.7-10)*

⁷ *Yowan aji ji na pntuk pweek pi bañaan pan-jaan pabi ti a pyeenk *batitmu : « An, nawo pn-tuni pi nfunan! In ahoopañanan aji nañi udeeb wi Nañibañi unkmbiin ba? ⁸ Nadolan keeri iko inkyu-ujun kë nawut pjuban abot añelëş nñbida ; nawutan kaşal kaji : “Nwo biki pşini pi Abraham!” Dñupan : Nañibañi ahilan kakakan mñlaak mi bubuk *Abra- ham. ⁹ Ptibi padobi bëkan bëkan ti mnko uñeeh, bko banwoon baankbuk mnko mnuura bafal kafel du bdo. »

¹⁰ Pntuk pi bañaan pahepara aji : « Kë nbaa do do hum ba? » ¹¹ Kë ateem baka aji : « Ankaan imişa itëb, apënan kalon kañen anwaanun. Ankaan uko ude, afaaşir na anwaanun ! » ¹² *Bakobraar daaşa balon babi kak pdolan batitmu, aşë hepara aji : « Najukan, we wi nwoon kado? » ¹³ Kë aji na baka : « Nakhepar kapelan wi bañu'anan pyeenk. » ¹⁴ Bangoli bahepara kak, aji : « Kë un, we wi nwoon kado? » Kë ateem baka aji : « Nawutan kateh nin ñaan alon itaka na uyoh, këme ti nñilan, nalinan ti baluk bi nan. »

Yowan añiiniyaan ñaan anklun kabi

(Maci 3.11-12; Maci 1.7-8; natenan ti Yowan 1.24-28)

¹⁵ Jibi bañaan bti bakyoonkun uko unwoon wi pbi aşë şal aji : « Wom *Yowan awoon *Krittu? » ¹⁶ Kë Yowan aşë tiini na baka bti aji : « Nji, dji kabattaaran na meel. Kë, anşaan alun kabi aşë dem apelën maakan, mëndoo ñoom ñoom kañup pñenëşa işapaat. Ul aklun kabattaaran na *Uhaaş wi Nañibañi na bdo. ¹⁷ Awo na kajet ti iñen, aweey kapañeş

ptiij na plëfar. Aya katoor ptiij ti pnkuti, kaşë kafël plëfar du bdoo banwoon baankjëmşa. » ¹⁸ Yowan akak ajukan pntuk pi bañaan iko itum, ameeţanaan baka *Uţup Ulil Unuura.

Bawat Yowan Nabattaar ukalabuş

¹⁹ *Herod nantuņa ajej Herodiyana ñaaţ i naweekul akak ado iko iwuţaan itum ilon kak, ukaan kē *Yowan anoman na a. ²⁰ Kē Herod, abaa beeh beeh ado kak buţaan blonj: Awat Yowan ukalabuş!

Batitmu bi Yetu

(Maci 3.13-17; Markut 1.9-11)

²¹ Wi bañaan bti baddolanuņ *batitmu, Yetu kak ado batitmu. Wi awoon ti pñehan Naşibaţi, kē baţi başë haabëşa. ²² Wi wi *Uhaaş wi Naşibaţi uşaan awala ti a, awo wo ji ubalab ufaatal. Kē pdiim plonj paşë penna baţi, aji: « Iwi, iwoonj Abuk naan, dñalu maakan, dmaganu. »

Pşini pi Yetu

(Maci 1.1-17)

²³ Yetu aka uko ji nşubal iñeen nşwajanţ wi ajununj pjukan bañaan. Ti uşal wi bañaan bti, Yetu awo abuk Yotef, i Heli, ²⁴ i Mattat, i Lewi, i Melki, i Yanayi, i Yotef, ²⁵ i Matatiya, i Amot, i Nahum, i Hetli, i Nagayi, ²⁶ i Maat, i Matatiya, i Femeyin, i Yotek, i Yoda, ²⁷ i Yowanan, i Reťa, i Ferubabel, i Falatiyel, i Neri, ²⁸ i Melki, i Adi, i Kotam, i Elmadam, i Er, ²⁹ i Yetu, i Eliyeter, i Yorim, i Mattat, i Lewi, ³⁰ i Fimeyonj, i Yuda, i Yotef, i Yonam, i Eliyakim, ³¹ i Meleya, i Mena, i Matata, i Natan, i Dayiţ, ³² i Yete, i Yobed, i Boot, i Fala, i Naaton, ³³ i Aminadab, i Admin, i Arni, i Hetrom, i Peret, i Yuda, ³⁴ i Yakob,

i Itaak, i Abraham, i Terah, i Nahor, ³⁵ i Ferug, i Ragawu, i Falek, i Eber, i Fala, ³⁶ i Kayinam, i Arfaktad, i Fem, i Nowe, i Lamek, ³⁷ i Metutela, i Henok, i Yaret, i Malalalel, i Kayinam, ³⁸ i Enot, i Teṭ, i Adam, i Naşibaṭi.

4

Untaayi Uweek udo na pguur Yetu du pndiiş (Maci 4.1-11; Markut 1.12-13)

¹ Wi Yetu antumuŋ na *Uhaaş wi Naşibaṭi awoonuŋ bdëk bi Yordan, kë Uhaaş wi Naşibaṭi uşë ñooṭa du *pndiiş. ² Ți ŋnuur iñeen ŋbaakër ŋi adoluŋ da, Untaayi Uweek udo na pguura ado buṭaan. Ŋnuur mënṭ bti aandee, ukaaŋ kë ubon ukde'a wi ŋaṭepuŋ. ³ Kë Untaayi Uweek uşë ji na a : « Woli iwo Abuk Naşibaṭi, kji na plaak pi pakak kapoom. »

⁴ Kë Yetu aşë teem wa aji : « Upiitana aji : “Mënṭ uko ude ṭań umëbanuŋ ubida wi ñaaŋ.”✧ »

⁵ Untaayi kë ukak apayana bko duuṭ aşë diimana byaaş bloolan ŋtaak bti ŋi umundu, ⁶ aşë jaka : « Dwulu pşih na pyok pi ŋtaak ŋi bti, Țiki bawulën waŋ mënṭan, kë nhinan kaṭen ya ñaaŋ i nŋaluŋ. ⁷ Woli inuŋ Ți kadun naan, adëmanaan, kka iko mënṭ yi bti. » ⁸ Kë Yetu akak ateema aji : « Upiitana aji : “Ajugun, Naşibaṭi i nu ṭań i i iwoon kadëman, kë ul ṭań i i iwoon kado kalempar.”✧ »

⁹ Kë Untaayi Uweek ukak ańooṭa Yerutaalem, apayana Ți bṭuk bi *Katoh Kaweek ki Naşibaṭi duuṭ, aşë ji na a : « Woli iwo Abuk Naşibaṭi, klut kajot. ¹⁰ Kë hënk di di upiituŋ Ți Ulibra wi Naşibaṭi aji

✧ 4:4 Pleşan 8.3. ✧ 4:8 Pleşan 6.13.

: “*Aluŋ kado ŋwanjuŋ ŋi nul ŋado kayeŋu.*” ¹¹ Ukak apiitana aji : “*Naluŋ kajeju jej, kaŋi ihubta ŋi plaak ploŋ.*”[✧] »

¹² Kë Yetu ašë teem wa aji : « Upiitana aji : “*Inwo kado katen me Ajugun, Našibaŋi i nu ahinan pdo uko wi ajakuŋ.*” »[✧]

¹³ Wi Untaayi Uweek udoluŋ iko bti pa pguur Yetu ado buŋaan, ulowa, adun awuta.

Yetu akak du uŋaak wi Galilay

(Maci 4.12-17; Markuŋ 1.14-15; natenan ŋi Yowan 4.1-3,43-46)

¹⁴ Mnghina mi *Uhaaš wi Našibaŋi manŋon Yetu, akakana *Galilay. Katim ki nul kameeŋana ŋi uŋaak bti. ¹⁵ Aji jukan ŋi *itoh iñehanaani yi baka, kë bañaan bti bamagana.

¹⁶ Yetu aya *Nataret di akušnaaniin, aya aneej du *katoh kañehanaani ki bayuday ŋi *unuur wi pnoorfën, jibi ajonuŋ kado. Anaŋa aya pleyiir Ulibra wi Uŋup wi Našibaŋi, ¹⁷ kë bašë leyiir kafah ki *Itayi *Naŋupar Našibaŋi apiituŋ. Wi ahaabšun wa, ašë win dko di bapiituŋ aji :

¹⁸ « *Uhaaš wi Ajugun uwo ŋi nji
adatën aji nŋup bajuuk *Uŋup Ulil Unuura.
Ayilën nji na bakalabuš baluŋ kawutan baka
nji na bakuul baluŋ kawin,
mbuuran bambiinkniin biki baknooranuŋ.*

¹⁹ *Ayilën kak nŋup ušubal wi Ajugun akdiimanuŋ
bnuura bi nul.*[✧] »

²⁰ Yetu adët ulibra wal mënt, awul wa nalemp i katoh kañehanaani, ašë ŋo. Bañaan bti ŋi katoh

✧ 4:11 Kañaaam 91.11-12. ✧ 4:12 Plešan 6.16. ✧ 4:19 Itayi 61.1-2.

kañehanaani kē başē jabana kēş. ²¹ Kē aşē tiini na baka aji : « Nşa di, uşup wi ukak manjoonan şi an nanktiinknuş. »

²² Banktiinkuluş bti bamaşa, abot ańoşar şi ņşup ņnuura ņi akşupuş baka. Wi wi başaaş aji : « I mēşan, aanwo abuk *Yotef i? »

²³ Kē Yetu aşē teem aji : « Dme bnuura kē naleşanaan uhoń unjakuş aji : “Iwi nakuraar, duni ijeban uleefu” kakuş kajakēn : “Başupun uko wi idoluş du ubeeka wi Kapernawum. Kaki ido haş şi ubeeka wi nu !” » ²⁴ Yetu abot aji na baka : « Dşupan na manjoonan : Nin alon şi başupar Naşibaşi aambaaş katiinkana bnuura du mboş mi kabuka ki tul. ²⁵ Manjoonan mii mi, dşupan wa : Baaş bayoş başum babi wo du *Itrayel şi wal wi *Eli, wi uşubal udoon ņşubal ņwajaş na kli paaj wi uwoon uunşubi, kē ubon uweek ukak awo şi uşaaş bti. ²⁶ Kē Naşibaşi aşē wo aanyil Eli du ņaaş alon şi baka, abaa şēp şēp ayila du ņaaş nayoş alon anşētuş du ubeeka wi Farepta du uşaaş wi Fidoş. ²⁷ Bamaak bdoo bakak aşum şi Itrayel şi wal wi Elite Naşupar Naşibaşi. Kē aşē wo aanjeban nin alon şi baka. Naaman i uşaaş wi Firi i i aşēpuş şēp ajeban. »

²⁸ Wi bańaaş banwoon şi katoh kañehanaani ki bayuday batiinkuş uko wi aşupuş aşē deebaş bti. ²⁹ Banaşa apul pulan Yetu, apēnan bdiş bi ubeeka, ańooşa te du pnkuş duuş, pi baniwuş ubeeka wi baka, kahilna kawuuka du uşeeh. ³⁰ Kē aşē şēp şi ptoof pi baka, aya na bgahul.

*Yetu ajeban ņiinş i untaayi uneejuş
(Markut 1.21-28)*

✧ 4:26 1 Başih 17.8-16. ✧ 4:27 2 Başih 5.1-14.

³¹ Yetu aya wal mēnt Kapernawum, ubeeka ulon wi utaak wi *Galilay, ti *unuur wi pnoorfēn wi bayuday, awo ti pjukan bañaan. ³² Banktiinkulon bañojar maakan ti pjukan pi nul, tiki n̄tup ni nul n̄awo na mn̄hina.

³³ Kē ñiint̄ alon i untaayi uneejun, ašē wo ti *katoh kañehanaani ki bayuday. Awo ti phuuran aji : ³⁴ « Ay, iwi Yetu i *Nataret we wi n̄kaarun̄ ba? Ibi bi p̄tokun̄ i? Dme ñaan̄ i iwoon̄: Iwo ñaan̄ nayimanaan i Našibaṭi ayilun̄. »

³⁵ Kē Yetu ašē lēbar na wa, aji : « Yompaan mntum, pēnan̄ ti ñaan̄! » Kē untaayi ušē wat ñiint̄ ti kadun ki bañaan̄ bti, ašē pēn̄ ti a, uundola nin butaan̄ bloṅ. ³⁶ Wal mēnt̄ bañaan̄ kē bašē ñon̄jar fuṭ, aṭupar aji : « Uṭup wi uwo uhon̄? Aji ṭiini na n̄ntaayi kado pdiim na mn̄hina ji naših, kē n̄aji n̄apēn̄! »

³⁷ Kē uko wi Yetu ušē meeṭana meeṭana pya ti n̄fēt̄ n̄an̄ñoḡun̄ da bti.

*Yetu ajeban bamaakal batum
(Maci 8.14-17; Markut 1.29-34)*

³⁸ Wi Yetu apēnun̄ du *katoh kañehanaani ki bayuday, aya aneej du uko Timon̄. Anin ahar Timon̄ amaak wal mēnt̄, kē uleef uyik na a maakan, kē bašē ñehan̄ Yetu ado uko ulon̄ pa a. ³⁹ Kē ašē juṭ̄ ti ñaaṭ̄ un̄, alēbar na pmaak, kē papēn̄ ti a. Ti dko mēnt̄ kē ayootan̄ Timon̄ abi naṭa naṭa ajun̄ pwul baka iko ide.

⁴⁰ Wi utaakal ubanun̄, bañaan̄ bti bankaṅ ba-maakal banwoon̄ na mmaak mntum kē baṭij baka du Yetu. Aji paf kañen̄ ti andoli, abi jeb jeb.

41 Nntaayi kë ñakak apën ti bañaan batum, ašë huuran aji : « Iwo Abuk Naşibaţi! » Kë Yetu ašë bæg ña, aandinan ña ñaţup, űiki ñame kë ul awoon *Kriţtu.

*Yetu aya pţup Uţup Ulil Unuura du uţaak wi Yuda
(Maci 4.23; Markut 1.35-39)*

42 Wi unuur ujintaű jintaű, kë Yetu ašë pën, aya du dko dangagun. Bañaan batum kë başë wo űi praba. Wi bawinulun, baűal pmëbana, awut kaya kaduk baka.

43 Kë ašë ji na baka : « Dkak awo i kaţup *Uţup Ulil Unuura űi uko wi *Pşih pi Naşibaţi du űbeeka űundu, waű ukaan kë Naşibaţi ayilën. »

44 Hënki di aşaan aji űup Uţup Ulil Unuura űi *itoh iñehanaani űi uţaak wi Yuda.

5

*Başaş Yetu bateek
(Maci 4.18-22; Markut 1.16-20; natenan űi
Yowan 1.35-51; 21.1-11)*

¹ Unuur ulon wi Yetu anaţun űi kabaű ki *bdëk bi Genetaret, kë bañaan başë fooya atum, ptiinkna Uţup wi Naşibaţi. ² Wi wi aşaan awin iţem itëb űi kabaű ki bdëk. Batuh bawala űi ya, awo űi pwent iridiya yi baka. ³ Blon űi iţem mënţ bawo bi űiint alon i bajaan bado Timon. Yetu apaya űi ba, ašë ji na a aţu kalow pkay, ašë űo űi bţem ajun pjukan pntuk pi bañaan.

⁴ Wi aţiiniin aba, ašë ji na Timon: « Johariin du dko di bdëk badiilnun, naşë nafël iridiya natuh. »

⁵ Kë Timon ašë teema aji : « Naweeke, űtuh utejan bti, űëmmob mob nin uţëb, kë wi işaan ajakën ndo wa, dfël iridiya. »

⁶ Bafël iridiya, amob n̄tëb n̄antumun p̄tum pañ, kē iridiya idoo kak i kamar. ⁷ Wi wi baduun batuh batēnt̄ baka banwoon̄ t̄i b̄teem btēbant̄n na iñen, babi p̄tēnk baka. Bukun̄ babi ātēnk baka, kē batuman īteem itēb kē ido kak yi kajiir. ⁸ Wi Fimon̄ andu'aniin̄ Piyeer awinun̄ uko mēnt̄, ajot t̄i ihōt̄ yi Yetu aji na a : « Ajugun, lowaan̄ t̄iki dwo ñaan̄ nado būtaan. »

⁹ Ātiini hañ t̄iki alēnk adiw̄ša ul na batēnt̄ul, t̄i btuh bi batuhun̄ bi. ¹⁰ *Yakob na *Yowan babuk Tebede banjaan̄ balemp na Fimon̄ bakak alēnk maakan kak. Kē Yetu āšē ji na Fimon̄: « Wutan kalēnk, hēnkun̄ bañaan̄ biki ikkakun̄ katuh. »

¹¹ Wi bakakanaaruñ kakan īteem du pkay, āšē bi duk duk iko mēnt̄ bti, āšaš Yetu.

*Yetu ajeban namaak bdoo
(Maci 8.1-4; Markut 1.40-45)*

¹² Unuur ulon̄ wi Yetu awoon̄ t̄i ubeeka ulon̄, kē ñiint̄ alon̄ ammaakuñ bdoo āšē wo da. Wi awinun̄ Yetu, āšē jot t̄i ihōtul afēt̄ kaara t̄i mboš añehana aji : « Ajugun, woli in̄jali, ihinan̄ kakakanaan̄ njint̄* . »

¹³ Yetu atar kañen abana, āšē ji : « Aa, dñali, kakan ijint̄. »

T̄i dko mēnt̄, kē pmaak pi bdoo pabi pēn pēn t̄i a. ¹⁴ Kē āšē ji na a awut kātup nin alon̄ uko un̄tēpun̄. Āšē jaka aji : « Duni iya iwinana du nātēnan̄ Nāšibāt̄i ibot ifiñar Ajugun uko wi *Moyit̄ ātuun̄ pdo pa bañow bi nu kadiimanaan̄ bañaan̄ bti kē ijebi. »

* **5:12** T̄i bgah bi bayuday, namaak bdoo ātop t̄i kadun ki Nāšibāt̄i.

15 Kë katim ki Yetu kaşë meetana meetana pya. Bañaan batum kë bakbi ptiinka kakuţ kajeb ti mmaak mi baka. 16 Kë ul, aşë ji ya du dko dgaag kañehan Naşibaţi.

*Yetu ajeban ñiinţ anţakmunj
(Maci 9.1-8; Markuţ 2.1-12)*

17 Yetu awo unuur ulon ţi pjukan, kë *bafaritay balon na *bajukan Bgah başë wo ţi bankntiinkulun. Bawoona nřfëţ bti ŋi *Galilay na Yuda, na Yerutalem. Kë mnhina mi Ajugun manşë winana ţi pjeban pi akjebanunţ bañaan. 18 Wi wi biinţ balon banţiji ñiinţ alon anţakmunţ ţi kajiiñ bawujun. Bado na pneejana kabëkan ţi kadun ki Yetu, 19 aşë wo baanhilani ţiki bañaan batumi. Wi wi başaan apaya du bţuk bi katoĥ ado bhër ţi uşan ahilna awalan ñiinţ anţakmunţ na kajiiñ ţi ptoof pi bañaan, ţi kadun ki Yetu. 20 Wi Yetu awinunţ pfiyaar pi biinţ bukunţ bafiyaaruli, aşë ji : « Ñiinţu, ipekadu yi nu ipëni. »

21 Kë Bajukan Bgah balon na bafaritay başë şal aji : « Ñiinţ ankkarunţ Naşibaţi i awo ahonţ ba? In ahilanunţ kapënan ñaanţ ipekadu bë mënţ Naşibaţi a ţañ? »

22 Kë Yetu ammeenţ nşal ŋi baka, aşë ji na baka : « we ukaan kë nşal ŋanţ ŋawo ţi an ba? 23 We uyojnunţ ba : pji na ñaanţ: “Ipekadu yi nu ipëni” këme “Naţiin ipoş”? 24 Natenan, nabaanţ ame kë *Abuk Ñiinţ aka mnhina mi ppënan ipekadu ţi mboş. »

Wi wi aşaanţ aji na ñiinţ naţakmaan : « Djaku : Naţiin, ijej kajiiñ ki nu, iţiş katoĥul! »

25 Ţi dko mënţ, kë ñiinţ anaţa ţi kadun ki bañaanţ, ajej kajiiñ ki apiinţnunţ aţiş katoĥul aşë beeb Naşibaţi.

26 Bammaaruŋ iko mēnt̄ bañɔŋar fuɕ. Bawo ɕi pbeeb Naşibaɕi akuɕ awo na palēnk aşē ji : « Nwin nɕa iko iñɔŋarēnaan. »

Yetu adu Lewi pa awo naɕaşarul
(Maci 9.9-13; Markut 2.13-17)

27 Wi uko waŋ uɕepuŋ, kē Yetu apēn, aşē win ñiint̄ alon̄ *nakobraar daaşa. Katim ki ñiint̄ mēnt̄ kawo Lewi. Aɕo du dko di aklempnuŋ, kē Yetu aşē ji na a : « ɕaşaan! » 28 kē ñiint̄ anaɕa aduk iko bti, aɕaş Yetu.

29 Wi wi aşaan̄ adu Yetu pyoban du katohul aşē do ufettu uweek pa a. Bañaan̄ baɕum bawo ɕi pde na baka : bakobraar daaşa, na bañaan̄ balon̄ kak.

30 *Bafaritay na *bajukan Bgah biki baka kē başē ŋoman uko mēnt̄an, aji na baɕaşar Yetu : « Naji nade kabot kadaan na bakobraar daaşa na bado buɕaan. We ukaan̄ ba? » 31 Kē Yetu aşē teem baka aji : « Mēnt̄ bañaan̄ banwoon̄ bajeb banumiin̄ nakuraar, bamaakal banumi'uluŋ. 32 Mēmbi bi pdu bañaan̄ banşaluŋ aji bawo baɕool, dbi bi pdu bandinanuŋ aji bawo bado buɕaan, bahilna bawut pjuban, baɕēlēş ŋbida. »

Yetu aɕiiniyaan pyiman
(Maci 9.14-17; Maci 2.18-22)

33 *Bafaritay kē başē ji na Yetu : « Baɕaşar *Yowan Nabattaar baji bayiman kabot kañehan Naşibaɕi, kē biki nun baji bado haŋ. Biki nu kē başē ji bawo ɕi kande, na udaan! » 34 Kē Yetu aşē teem baka aji : « ɕi unuur wi bniim, ñaan̄ ahilan kado bayaanɕ bambiin̄ bniim bayiman wal wi naniim ahumuŋ da i? 35 Kē wal uşē bi, wi naniim akjejaniin̄. Baluŋ kayiman ɕi ŋnuur mēnt̄. »

³⁶ Yetu akak ahoñ na baka aji : « Ñaañ aanji kib kamişa kahalu kabamna kamişa kaťaf, woli ñaañ ado hañ kamişa kahalu kaji katoka, kē dko dambamnuñ daanji daya na kaťaf! ³⁷ Nin ñaañ alon aanji ƚu poot phalu ƚi ŋbuuli ŋťaf. Poot phalu puñ pafom ŋbuuli, poot patula ƚi mboş, ŋbuuli ŋatoka. ³⁸ Kē ñaañ aşē wo kaťu poot phalu ƚi ŋbuuli ŋhalu. ³⁹ Nin ñaañ alon andaanuñ poot pťaf aanji ŋal phalu. Baji baji : “Pťaf paliluñ apel.”† »

6

Yetu na unuur wi pnoorfēn

(Maci 12.1-8; Markut 2.23-28)

¹ ƚi unuur ulon wi pnoorfēn wi bayuday, Yetu awo ƚi pmuur ŋťeeh ŋi ŋdeey, kē baťaşarul başē wuur ŋa afoñel ƚi iñen, adoh. ² *Bafaritay balon kē başē ji na baka : « we ukaañ kē nakdo uko wi Bgah baneenanuñ pdo ƚi *unuur wi pnoorfēn ba? » ³ Kē Yetu aşē teem baka aji : « Naanleyiir uko wi *Dayiť abiiñ ado i, wi ubon ukde'uluñ ul na batēntul? ⁴ Aya aneej du katoh ki Naşibaťi* ajej ipoom yi badoluñ pa bťeñan bi Naşibaťi ade akuť awul batēntul kē badee. Ipoom yi baťeñan ťañ bakaañ na pde. » ⁵ Wi wi Yetu aşaañ aji na baka : «*Abuk Ńiintŋ awoon Ajug unuur wi pnoorfēn. »

(Maci 12.9-14; Markut 3.1-6)

⁶ ƚi unuur ulon kak wi pnoorfēn wi bayuday, kē Yetu aşē ya du *katoh kañehanaani ajukan. Kē ñiintŋ alon aşē wo da anťakmi ƚi kañen kadeenu.

† **5:39** Poot pi bakťiiniyaanuñ ƚi paji woli paťafi paba lil lil maakan.

* **6:4** ƚi wal wi Dayiť, kaloona kajaañ kadiiman kē Naşibaťi awo da. Kul ki ki bajañ bado katoh ki Naşibaťi.

7 *Bajukan Bgah na *bafaritay balonj kē başē la uko utapar Yetu, aşē tena bnuura, kame me ajeban ʔi *unuur wi pnoorfēn. 8 Kē Yetu aşē me nşal ʔi baka. Aji na ʔiint ʔntakmun: « Naʔiin ibi ʔi kadun ki bañaan. » Kē ʔiint ʔnaʔa abi ʔnaʔ da.

9 Kē Yetu aşē ji na baka : « Dheparan, we wi Bgah badinanun ʔnaan ado ʔi unuur wi pnoorfēn ba? Bnuura kēme buʔaan? Pbuuran ʔnaan kēme pʔoka? »

10 Wi wi aşaan ʔten baka bʔi afooyan aşē ji na ʔiint: « Taran kañen. » Kē ado han, kē kañen kabi jeb jeb. 11 Kē başē deebaʔ maakan alaʔar katen uko wi bahiini kado Yetu.

*Yetu adat banjañan iñeen na batēb
(Maci 5.1; 10.1-4; Marku 2.23-28)*

12 Yetu aya ʔi ʔnuur mēntan pñehan Naşibaʔi du pnkun, afēr ʔi pñehan.

13 Wi unuur ujintun, kē aşē du baʔaşarul. Adat ʔi baka bañaan iñeen na batēb, aʔu katim ki *banjañan. 14 Bawoon: Fimon ʔi aʔuun katim ki Piyeer, Andre aʔa Fimon, *Yakob, *Yowan, Filip, Bartelemi, 15 Maci, Tooma, Yakob abuk Alfe, Fimon andu'aniin Nagutar uʔaak, 16 *Yuda ʔi Yakob, na Yuda Itkariyot ambiin adek Yetu kafet.

*Pntuk pi bañaan pabi ʔi Yetu
(Maci 4.24-25; Marku 3.7-11)*

17 Wi wi Yetu aşaan awala na baka, aşē naʔ ʔi dko dbad. Baʔaşarul batum, aʔu na pntuk pi bañaan banwoonun ʔfēt bʔi ʔi *Yuda, na Yeruʔalem, na ʔbeeka ʔi Tir na Fidon ʔnanwoon ʔi kaban ki bdēk. 18 Babi ptiinka kabot kajeb mmaak mi baka. Biki ʔntaayi ʔakyewlēnun kak bajebi. 19 Kē bañaan bʔi

başë do na pban Yetu, tiki mnhina mloŋ mampëna
 ti a, ajeban bañaan bti.

Bannuurandënuŋ na banwuŋanuŋ

(Maci 5.1-12)

- ²⁰ Kë Yetu aşë kat kës aten baŋaşarul aşë ji :
 « Nanuurandëni an nanwaanuŋ,
 tiki *Pşih pi Naşibaŋi pawo pi nan.
- ²¹ Nanuurandëni an nanwoon na ubon hënkun,
 nalun kade kayok.
 Nanuurandëni, an nanwoon ti ŋwooni hënkun,
 nalun kado kaji.
- ²² Nanuurandëni, woli bañaan başooran,
 adookan, akaran,
 atok katim ki nan aji nafëpaa tiki nafiyaar
 *Abuk Ńiint.
- ²³ Nalilaan unuur mënt, nawo ti mntan, baluk bi
 nan balun kadëm du baŋi. Kë hënk di di ba-
 teem baka babiin ado na *baŋupar Naşibaŋi.
- ²⁴ Kë an bayok naşë wuŋan,
 nadobi yeenk baluk bi nan!
- ²⁵ Nawuŋani, an nanyokun hënkun,
 nalun kawo na ubon.
 Nawuŋani, an nankjiin hënkun,
 nalun kawo na puum kabot kawooni.
- ²⁶ Nawuŋani, woli bañaan bti baŋup bnuura ti an!
 Kë hënk di di bateem baka babiin ado na
 bataaki banjakuŋ aji bawo baŋupar Naşibaŋi.
 »

Pŋal başooradul

(Maci 5.39-47)

- ²⁷ « Kë nşë ŋupan, an nankntinknuŋ: Nanalan
 başooradan, nado kado bampokanan bnuura.

28 Nañehandëran bankfëpanaŋ Naşibaŋi awul baka bnuura, nañehaan Naşibaŋi pa banktupun buŋaan ŋi an. 29 Woli ñaaŋ akobu ŋi kajeem kalon, kdek kak kundu. Woli ñaaŋ atehu bayeti, wutana ajej kak kamişa. 30 Woli ñaaŋ añehanu, ŋenana, woli ajej uko wi nu, wutan kahepara wa. 31 Uko wi naŋaluŋ bañaan badolan, nadoon wa kak pa baka.

32 « Woli naŋal banŋalanaŋ ŋañ, ubeeb uhoŋ wi wi nakaan ba? Bado buŋaan badoo ji banal banŋaluŋ baka. 33 Woli nado bnuura bankdolanaŋ bnuura ŋañ, ubeeb uhoŋ wi wi nakaan ba? Bado buŋaan badoo ji bado haŋ. 34 Woli naŋeetan banhilanuŋ kalukan, ubeeb uhoŋ wi wi nakyoonkun ba? Bado buŋaan badoo ji baŋeetan kak batënt baka, kayoonk baluk banliŋuŋ na wi baŋeetanuŋ. 35 Kë naşë wo i kaŋëp ŋëp kaŋal başooradan, nadoon kado bnuura, kaŋeetan, kawut kahaŋ balukan. Naluŋ kayeenk baluk bweek, kaşë kawo babak Naşibaŋi *Andëmuŋ Maakan. Ul, annuuriin na banwoon baanji babeeba, na banŋotuŋ. »

Nadoon kaŋen batëntan
(Maci 7.1-5)

36 « Nadoon kañaga maakan, jibi Aşinan ajaan ñagi'an maakan. 37 Nawutan katen buŋaan bi batëntan, başë baluŋ bawut pten bi nan. Nawutan kaji atëntan aduknaanaa, başë bawo baankluŋ kaji naduknaanaa. Namiiran batëntan, başë baluŋ bamiiran. 38 Naŋenan, başë baluŋ baŋenan. Baluŋ kawulan unŋumuŋ adoo apel umbootu wi nan, ŋdeey ŋaluŋ kaŋum kadoo katula, baluŋ kaniiban na kaniibi ki najaan naniibna! »

³⁹ Yetu akak ahoñ na baka aji : « Hum di di nakuul ahinanuñ kaṭoñ nakuul atēñtu ba? A-a, baya kajot bukal batēb bti ṭi bhēr. ⁴⁰ Nin najuk alonj aanhinan kapel najukan i nul, kē najuk anjukunj ame, aṣē luñ kawo ji najukan i nul.

⁴¹ « Iba ya we ppēnan katēmal kanwoonj ṭi pkēṣ pi atēñtu, aṣē duk pmul panwoonj ṭi pi nu? We ukaañ ba? ⁴² Hum di di ihinanuñ kaji na atēñtu, “ayiṭ naan, biin mpēnanu katēmal ṭi pkēṣ,” aṣē wo iinwin pmul panwoonj ṭi pi nu? Iwi nataaki, duni ipēnan pmul panwoonj ṭi pkēṣ pi nu! Woli ipēnan pa kbaa hil kawin bnuura, kapēnan katēmal kanwoonj ṭi pkēṣ pi atēñtu! »

Bko na mbuk mi ba
(Maci 7.16-20)

⁴³ « Bko bjob baanhil kabuk mnko mnwuṭaan, kē bko bmaakal baanhil pbuk mnko mnuura. ⁴⁴ Baji bayikrēnaan bko ṭi mnko mi ba. Ñaañ aanhinan kamar pjaak ṭi byuw, kē ñaañ aanhil kak kamar mbut ṭi bṭēmpēl. » ⁴⁵ Ñaañ anwoonj nanuura, aji jejna bnuura mēñ du kaṭēbul, kantumi na iko inuura, anwuṭuñ aji jejna buṭaan bi nul du kaṭēbul, kantumi na iko iwuṭaan. Aa, uko unṭumuñ ṭi kaṭēb ki ñaañ, ujaañ upēna ṭuñ mntumul.

Itoh itēb
(Maci 7.24-27)

⁴⁶ « Naji nadu'ēn kaji “Ajugun, Ajugun,” kaṣē wo naanji nado uko wi njakuñ. We ukaañ ba? ⁴⁷ Woli ñaañ abi ṭi nji, atiink uṭup wi naan, aṭaṣ wa, ddi- imanan jibi anaamuñ; ⁴⁸ Anaam ji ñaañ anniwuñ katoh. Ajip adiilēn, aṣē paf katoh ṭi mnlaak. Woli uṣubal uweek ubii, kē meel mampaari, maanji

mahilan ka pşint, ŧiki, katoĥ kaniw bnuura aliint.
⁴⁹ Kē anşaan aŧiink uŧup wi naan aşē wo aandi pdo uko wi njakuŋ, anaam na űnaan anniwuŋ katoĥ ŧi mboş aşē wo aanjip adiilan. Woli meel mampaari, katoĥ kajot ŧi dko mēnt, katoka bti. »

7

Pfiyaar pi naweek i bangoli iñeen week (Maci 8.5-13; natenan ŧi Yowan 4.46-54)

¹ Wi Yetu aŧiiniin na bañaan banktiinkuluŋ aba, aşē neej ŧi ubeeka wi Kapernawum. ² Naweek alon i bangoli iñeen-week awo da, aka nalemparul alon, i anjalun maakan kē amaaki adoo ñogan pkeŧ. ³ Wi aŧiinkuŋ kē bakŧiiniyaan uko wi Yetu, kē aşē yil bantohi *bayuday balon du a, bakooŧa abi ajeban nalemparul. ⁴ Wi babiin ŧi Yetu, aşē kooŧa bnuura aji na a : « űniint i awo i iŧēnka, ⁵ ŧiki anjal pntaali pi nun. Ul aniwuŋ un *katoĥ kañehanaani. »

⁶ Kē Yetu agakandēr na baka, wi bakyaan pñog katoĥ kē naweek i bangoli aşē yil banohul balon baya baji na a : « Ajugun, kŧo kanooran uleefu, dpoŧ ibi ineej ŧi katoĥ naan. ⁷ Uko waŋ ukaan kē mēññoom abi te du iwi ; işale ŧup uŧup uloolan ŧañ nalempar naan abi jeb jeb. ⁸ Nji kak dka anşihnuŋ abot awo na bangoli biki nşihun, woli dji na alon ŧi baka : “Yaani,” aya, undu “Biini,” abi, nalempar naan “Dolan uko wi,” Ado wa. »
⁹ Wi Yetu aŧiinkuŋ uŧup waŋ aşē maŧ naweek i bangoli maakan, awuğsa wal mēnt aten bañaan baŧum bankŧaşuluŋ aşē ji na baka : « Dŧupan, ŧi *Itrayel bti, mēmbaan kawina pfiyaar panliŋi na pi. »

10 Wi bayili bakakuñ katoñ, baṭenk nalempar nangoli naweek kē ajebi.

Yetu anaṭan nduba alon ɸi pkeṭ du ubeeka wi Nayin

11 Wi uko wañ uṭepuñ, kē Yetu aṣe tool pya ubeeka ulon wi bajaañ bado Nayin, baṭaṣarul na bañaañ baṭum kē bakyaanṭ na a. 12 Wi Yetu akneejanuñ ubeeka, ayit na umoy wi nduba alon i ñaaṭ nayoṭ alon akahañ ṭañ. Pntuk pweek pi bañaañ pañoṭana. 13 Wi Yetu Ajugun awinuñ ñaaṭ un aṣe ñagi'a aji na a : « Yompan. » 14 Aya aban kajiiñ ki bapafuñ puum, bamēbanuñ ka kē banaṭi ; kē aṣe ji : « Ndub, iwi i nji kaṭiiniyaanuñ, naṭiin! » 15 Nduba ankeṭuñ kē aheṭ aṭo aṣe jun pṭup na bañaañ. Kē Yetu akakana anin. 16 Bañaañ bti balenk adiwṣa, abot adēman Naṣibaṭi aji : « *Naṭupar Naṣibaṭi naweek apēn ɸi ptoofun kē Naṣibaṭi abot awuli pntaali pi nul. » 17 Uko wi Yetu wañ umeeṭana ɸi *Yuda bti na ṅtaak ṅanfooyuñ wa.

Yetu ateam bayili biki Yowan Nabattaar (Maci 11.2-19)

18 Baṭaṣar *Yowan Nabattaar baya akakalēṣa iko mēnt bti, kē aṣe du baṭaṣarul batēb 19 ayil baka du Ajugun baya bahepara : « Iwoon anwoon i pbi, kēme ṅwo biki kayoonk alon kak? » 20 Wi biint mēntan babanuñ ɸi Yetu aṣe ji na a : « Yowan Nabattaar ayilun ɸi iwi, ṅheparu me iwoon anwoon i pbi, kēme ṅwo biki kayoonk alon kak? »

21 Wal mēnt Yetu ajeban bañaañ baṭum bamaakuñ, apēnan bañaañ baṭum ṅntaayi abot ado bakuul kē bakwin. 22 Kē Yetu aṣe teem bayili aji : « Nayaan nakakalēṣ Yowan uko wi nakwinuñ

akuṭ atiink hēnk : bakuul bakak awin, banṭakmuṅ bapoṣ, bammaakuṅ bdoo bajebi kē bandēnēmuṅ baktiink, bankeṭuṅ banaṭa ṭi pkeṭ, *Uṭup Ulil Unuura uṭiinkana ṭi bawaan. ²³ Anwoon aampok pfiyaarēn anuurandēni. »

²⁴ Wi bañaan biki Yowan ayiluṅ bayaan, kē Yetu aṣē wo ṭi pṭiiniyaan uko wi Yowan na bañaan baṭum bukuṅ aji : « we wi wi nayaan pten du *pndiiṣ ba? Bmaaj bi uyook ukṣinṭuṅ ba i? A-a. ²⁵ Kē we wi wi naṣaan aya pten ba? N̄iint̄ anñēgiin a i? Bankaan iko inuura abot ade umundu bawo du itoh yi baṣih. ²⁶ Kē we wi nayaan pten ba? *Naṭupar Naṣibaṭi a i? Nafaṅi, kē nṣē ṭupan, nawin ampeluṅ Naṭupar Naṣibaṭi. ²⁷ Ul i i upiitūṅ aji :

“Naṣibaṭi aji : Tenan, dyil nalempar naan ṭi kadunu, abomanu bgah.” »[☆]

²⁸ « Dṭupan : Ṭi bañaan bambukiin ṭi kayin ki baat, nin aloṅ aampel pel Yowan ; kē ñaan anwoonuṅ nampoṭi du *Pṣih pi Naṣibaṭi aṣē pela. » ²⁹ Bañaan bti adoo ṭu na *bakobraar daaṣa banktiinkuluṅ badinan kē Naṣibaṭi awo natool wi badoluṅ *batit̄mu bi Yowan. ³⁰ *Bafaritay na *bajukan Bgah kē baṣē pok uko wi Naṣibaṭi anjalūṅ pa baka, bapok Yowan *abattaar baka.

³¹ Yetu akak aji na baka : « We wi wi mbaan anaamnt̄ēn na bañaan biki kawuun ki nṭa ki? Banaam na we? ³² Bawo ji bapoṭ banṭoon du ufeeru, aṣē ṭelṣēr aji :

“N̄teeni,

kē naankii!

Nyeeh iyeeh yi pjooṭan

[☆] 7:27 Malaki 3.1.

kë naanwoonii!”

³³ « Aa, Yowan Nabattaar abi, aankde pde, aankdaan poot, kë naji : “Awo na untaayi!”

³⁴*Abuk Ñiint̄ kë abii, ade abot adaan poot, kë naji : “Awo nafeer, nakuj, awo nanoh bakobraar daaşa na bado buṭaan!” ³⁵ Kë bankṭaşuṅ uṭup unṭuṅa wi Naşibaṭi başë yikrën kë uwo utool. »

Yetu apënan ipekadu yi ñaaṭ nado buṭaan

(Maci 26.6-13; Markut 14.3-9; natenan ṭi Yowan 12.1-8)

³⁶ Unuur uloṅ, *nafariṭay aloṅ adu Yetu pyoban ; kë aya aneej du katoḥ ki nul aṭo ṭi umeeşa.

³⁷ Ñaaṭ aloṅ kë aşë wo ṭi ubeeka mënṭ, anwoon nado buṭaan. Wi ameen kë Yetu abi pyoban du uko nafariṭay aşë ṭij ukëra ujuṅ ulil pṭëkëñ ṭi pṭukar pmpoṭi pi babomanuṅ na ufuuş ufaatal. ³⁸ Abi aṭo ṭi kafet̄ ki Yetu, ṭi ihoṭul*, awooni, aṅowana ihoṭ na mnkuul abot awent ya na uwel wi nul, aboot ihoṭ yi Yetu aşë kër ukëra ujuṅ ulil pṭëkëñ ṭi ya. ³⁹ Wi nafariṭay anduun Yetu pyoban awinuṅ uko waṅ aşë ji ṭi uşal : « Woli ñiint̄ i awo lah *Naṭupar Naşibaṭi na manjoonan, ame in awoon ñaaṭ ankbanuluṅ hënk, na uko wi awoon: naṭuunk! » ⁴⁰ Kë Yetu aşë ṭiini wal mënṭ na nafariṭay aji na a : « Timoṅ, dka uko uloṅ wi nṅaluṅ kaṭupu » kë ateema aji na a : « Naweeḥ ṭupan. »

⁴¹ Kë Yetu aşë ji : « Biint̄ batëb baloṅ babi ṭeet̄ itaka du najula, aloṅ kë aṭeet̄ baluk bi ṅnuur iṅeen week ṅyaaş kañeen, undu kë ayeenk bi ṅnuur iṅeen-kañeen ⁴² Jibi bawoon baanhilan pluk, kë najula awutar baka bukal batëb bti itaka yi baṭeet̄uṅ. In

* **7:38** Bayuday baji bapiint̄ woli bade.

akñalnulun maakan ti batëb bukuñ ba? » ⁴³ Kë Timonj ateem aji : « Dşal aji i awutarun itaka itum a. » Kë Yetu ajaka : « Ifañi. »

⁴⁴ Wi wi aşaan awuğşa ataan na ñaaş aşë ji na Timonj : « Iwin ñaaş i? Dneej ti katohu, kë iinñowën ihoş ; ul kë aşë ñowën ihoş na mnkuul mi nul abot awent ya na uwel wi nul. ⁴⁵ Iimmookën wi mbiin, kë ul aşë bi kabootën boot ihoş wi mbiinun. ⁴⁶ Iinşu'en ukëra ti bkow ; ul, kë aşë kërën ihoş na ukëra ujuñ ulil pşëkëñ. ⁴⁷ Ukaan kë njaku, ipekadu yi nul intumun ipën ti a, şiki adiiman unjal uweek. Kë ñaan i bamiirun uko umpoş i aji ka unjal umpoş pa ammiirulun. » ⁴⁸ Wi wi Yetu aşaan aji na ñaaş : « Ipekadu yi nu ipëni. » ⁴⁹ Kë banwoon na a ti umeeşa başë şal aji : « Ńiinş i awo ahonj ba, adoo aji pënan ipekadu? » ⁵⁰ Kë Yetu aşë ji na ñaaş unj : « Pfiyaar pi nu pabuuranu ; yaan bnuura. »

8

Baaş bangakandërunj na Yetu

¹ Wi uko wañ uşëpun, kë Yetu aşë wo ti pñaaş na ŋbeeka na ŋntanka, ajukan abot aşup *Uşup Ulil Unuura wi *Pşih pi Naşibaş. Başaşarul iñeen na batëb kë bawo na a, ² aşu na baaş balonj biki bapënanun ŋntaayi na mmaak : *Mariya i bajaanj badu Mariya i ubeeka wi Magdala, i bapënanun ŋntaayi paaj na ulonj, ³ Yowana ahar Huşa namali i *Herod, Tuşana, na balonj başum kak. Baaş mënş bajaanj başënk Yetu na başaşarul na bka bi baka.

*Uhoñ wi nagur ŋdeey
(Maci 13.1-9; Markut 4.1-9)*

4 Jibi pntuk pi bañaan payitun, kë bañaan bakwoona nbeeka bti abi ti Yetu, kë aşë hoñ na baka aji :
 5 « Najaar apën pgur ndeey. Wi akgurun, ndeey nlon kë naya ajot du bgah ; apoşana, kë nkať nade na bti.
 6 Nlon kë najot ti mnlaak, wi nanaťiin, awaan meel akay. 7 Nlon kë najot ti ptoof pi iyiw, kë wi nanaťiin na iyiw, kë ifiiklën na. 8 Nlon kë naya ajot ti mboş mnuura, anaťa, awul ndeey nťum maakan. » Wi ajakun han aşë huuran aji : « Ankaan ibať itiinki, atiinkan! »

*Uko unkayi kë Yetu aji hoñ
 (Maci 13.10-17; Markuť 4.10-12)*

9 Baťaşar Yetu bahepara uko wi uhoñ wañ ujaki.
 10 Kë atees baka aji : « An, baťenan kë name iko injoonanun yi *Pşih pi Naşibaťi, inwoon iimmeetanaa, kë bandukiin, ti uhoñ wi wi nji kaťupun na baka, hënk :

*“woli badoo ten baankwin
 woli badoo tiink baankte.” »**

11 « Uko wi uhoñ ujakun wii wi : Ndeey nawoon Uťup wi Naşibaťi. 12 Bañaan balon bawo ji bgah, bi Uťup ugotun, wi bantiinkun wa, kë Untaayi Uweek uşë bi, apënan wa ti nhaaş ni baka aťi bafiyaar bakuť babuur. 13 Balon bawo ji dko di mnlaak di Uťup ugotun, baji bayeenk wa na mnlilan woli batiink wa ; kë başë wo baanka intaañ, baji bafiyaar btiişu, woli ujeenki baji bawutan. 14 Kë balon bawo ji dko di iyiw, bawoon bantiinkun Uťup aşë ya, kë manťaaf, pyok panjaan pafooyan bkow na kalilare ki umundu kë ifiiklën baka kë baandëmi. 15 Kë banwoon mboş mnuura bajaan

✧ 8:10 İťayi 6.9.

batiink Uṭup wi Naşibaṭi na uhaaş unuura utool kamëban wa kabot kabuk nḍeey ṭi kamiir ki baka.

*Uhoñ wi unkaniya
(Markut 4.21-25)*

¹⁶ « Nin alonj aanji tehan unkaniya kaşë fëṭ wa na kakana, këme kaṭu wa du kalişa uṭeeh, aji ṭu wa du bko duuṭ, bankmbiinj bahilna bawin bjeehi bi wa. ¹⁷ Uko ummeniinj nṭa ulonj kameeṭana, kë uko unhankaniinj ulonj kapën ṭi bdig. ¹⁸ Naṭaafaraan keeri ṭi utiink wi nan, ankaanj balonj kawula kak kapelan ; kë anwaanjonj, badoo yeenk yeenk uko wi aşalonj aji akaa. »

*Bayiṭ Yetu biki mnfaṭan
(Maci 12.46-50; Markut 3.31-35)*

¹⁹ Anin Yetu na baṭa'ul babi du dko di awoonj aşë wo baanhinan aņoga ṭiki bañaanj batumi. ²⁰ Kë başë do kë baṭupa aji : « Naan na baṭa'u buk bukunj du bdig, baņal pwinu. » ²¹ Kë Yetu aşë teem aji : « Banktiinkunj Uṭup wi Naşibaṭi akuṭ ado uko wi uheparunj bawoonj ni na baṭa naan. »

*Yetu aṭañan ukëk
(Maci 8.23-27; Markut 4.35-41)*

²² Yetu apaya unuur ulonj ṭi bṭeem na baṭaşarul aşë ji na baka : « Nawulën nja bdëk umbanj wundu. » Kë baya alow. ²³ Wi bakmuurunj, kë Yetu aşë njoyëṅṭ. Kë ukëk uşë mara mara anaṭa ṭi bdëk. Meel manneej ṭi bṭeem kë badoo kak i pjiir. ²⁴ Wi wi baṭaşar Yetu başaanj aņoga, ahuma, ahuuran aji : « Naweeek, Naweeek, nkeṭi, wi nun ubaa. » Yetu aten wal mënṭ aşë noman na uyook na meel mankşinṭarunj. Kë iṭañani, dko kë dayompandëri.

25 Wi wi aſaaŋ aji na baka : « Pfiyaar pi nan pawo tuŋ ba? » Balënk akuŋ aŋoŋar aſë tuŋpar aji : « Nŋaan i, awo ahoŋ andooŋ aſook uyook na meel kë ɲado ji ɲatiinka? »

*Yetu ajeban ñiinŋ i untaayi uneejun
(Maci 8.28-34; Markut 5.1-20)*

26 Baya aŋog utaak wi Bagenateren untaanuŋ na wi *Galilay. 27 Wi Yetu atapan tap kahoŋ ti mboŋ, kë ñiinŋ alon i ubeeka mënŋ i ɲntaayi ɲaneejun aſë bi ayit na a. Ujon wi awoon aankak awoh imiſa, kë aankak afër ti itoh, aji bi wo wo du pnguran. 28 Wi awinuŋ Yetu aſë fut idiim ajot ti ihoŋ yi nul ahuuran maakan aji : « Inumiyaan we ba Yetu, Abuk Naſibaŋi *Andëmun Maakan? Dkooŋu kooŋ, khajanaan! » 29 Yetu alëbar wal mënŋ na untaayi upën ti ñiinŋ un. Nyaaſ ɲtum, untaayi uji uneej ti a, baji batana tan na mnkorentu këme bakiina kiin, kë aſë ji marana maran iko yi batannuluŋ, untaayi uſë ya na a du *pndiiſ. 30 Kë Yetu aſë hepara aji : « Katimu kawo hum? » Kë aji : « Pntuni » ŋiki ɲntaayi ɲtum ɲaneej ti a. 31 Kë ɲaſë kooŋa awut kawat ɲa du infernu.

32 Kë batani bweek bi ɲnkuma baſë wo ti pſuñ du pnkuŋ duuŋ. Wi wi ɲntaayi ɲakooŋuŋ Yetu adinan ɲa ɲaneej ti ɲnkuma. Kë adinani. 33 Kë ɲntaayi ɲapën ti ñiinŋ, aneej ti ɲnkuma, batani buŋ kë bawura wura ajot du bdëk ayoora.

34 Wi bayafan bajug batani bawinuŋ uko unŋëpuŋ aſë jin na pti, wi bayaan aſë kakalëſ uko mënŋ ti ubeeka na ɲfët. 35 Wi wi baŋaan baſaaŋ abi pten uko unŋëpuŋ, abi aŋog ti Yetu aſë win ñiinŋ i ɲntaayi ɲapënuŋ ti uleef kë aŋo ti ihoŋ yi Yetu.

Awohara hënkuŋ akak ñaaŋ, kë bañaan başë lënk. ³⁶ Banwinuŋ uko unṭëpuŋ bti bakakalëş bandukiin jibi ñiinṭ aneejiin ŋntaayi ajebi. ³⁷ Bañaan bti du utaak wi Bagenateren balënk adiwşa wal mënṭ, ukaaŋ kë baji na Yetu « Yaani, lowun! » kë Yetu aşë paya ṭi bṭeem kaya na bgahul.

³⁸ Wi wi ñiinṭ i ŋntaayi ŋadukuŋ aşaan aji na a : « Dkooṭu kooṭ wutaan mbi na iwi. » Kë Yetu aşë dooka aji na a : ³⁹ « Kakan katohu! Iya ikakalëş uko wi Naşibaṭi adoluŋ bti pa iwi. » Kë ñiinṭ ayaa, aşë ṭup ṭi ubeeka bti uko wi Yetu adoluŋ pa a.

Yetu ajeban ñaaṭ alon akuṭ anaṭan poonu abuk Jayirut ṭi pkeṭ

(Maci 9.18-26; Markut 5.21-43)

⁴⁰ Pntuk pi bañaan pawo ṭi pyoonk Yetu du bdëk umban wuŋ. Wi abanuŋ, kë başë bi bti pkita.

⁴¹ Kë ñiinṭ alon anwoon katim ki Jayirut aşë bi da. Awo naweek i *katoḥ kañehanaani ki bayuday. Abi ajot ṭi ihoṭ yi Yetu aşë kooṭa aji abi du katoḥul.

⁴² Abukul ñaaṭ aloolan ṭań i akaan i ŋşubal iñeen na ŋṭëb amaak ańogan pkeṭ.

Wi Yetu akyaan ṭi bgah, bañaan batum adoo wuuk wuukana. ⁴³ Kë ñaaṭ alon aşë wo da, awo na pmaak pi ptula pñaak ŋşubal iñeen na ŋṭëb hënkuŋ [atok bka bi nul bti ṭi pñaay na bapiinṭan] kë nin ñaaŋ aanhinan ajebana. ⁴⁴ Ñaaṭ mënṭ abi ańog ṭi kafet ki Yetu aşë ban kambiiint ki kamişa ki nul, ṭi dko mënṭ kë pñaak pabi ṭańan ṭańan ptula. ⁴⁵ Kë Yetu aşë ji : « Ñaaŋ alon abanën, in ula? » Wi bañaan bti bapokuŋ kë Fimon Piyeer aşë ji na a : « Naweek, bañaan bafooyu, awuuk wuukanu di. »

⁴⁶ Kë Yetu aşë ji na a : « Ñaaŋ aloŋ abanën, dtiink mnhina mloŋ kë mampën ƚi nji. »

⁴⁷ Wi ñaaƚ awinuŋ kë amobanaa aşë bi ajot ƚi ihoƚ yi Yetu, alënk akat kat. Akakalëş Yetu ƚi kadun ki bañaan bti uko unkayi kë abana, abot aƚup jibi ajebi ƚi dko mënt. ⁴⁸ Kë Yetu aşë jaka : « Ñaaƚu, pfiyaar pi nu pajebanu. Yaan na bnuura. »

⁴⁹ Ahum kaƚiini, kë aloŋ aşë woona uko naweek i katoh kañehanaani aji na a : « Kƚo kanooran Najukan, abuku aneem hënkun. » ⁵⁰ Kë Yetu atiinka, aşë teem aji : « Klënk nin, fiyaarën ƚañ, anaƚa. » ⁵¹ Wi babanuŋ du uko naweek i katoh kañehanaani, aandinan nin aloŋ aneej na a bë mënt ƚimon ƚiyeer, *Yowan na *Yakob, aƚu na aşin na anin poonu. ⁵² Bañaan bti bawooni abot aƚëga. Kë Yetu aşë ji : « Nayompan, aanketƚi anoyënt ƚoyënt. » ⁵³ Kë bañaan başë ŋuubana, ƚiki bame kë akeƚi. ⁵⁴ Kë Yetu aşë mëban poonu ƚi kañen aji na a : « Poon, naƚiin » ⁵⁵ kë uhaaş uşë kak ƚi napoƚ, kë anaƚa ƚi dko mënt. Wi wi Yetu aşaan aji na baka bawula pde ade. ⁵⁶ Bajug poonu bañoŋar bnuura, kë aşë ji na baka bawut kaƚup nin aloŋ uko unƚëpuŋ.

9

Yetu ayil banjañan iñeen na batëb (Maci 10.1-9,11-14; Markut 6.7-13)

¹ Yetu adu *banjañan iñeen na batëb aşë wul baka ufoƚta na mnhina mi bahilni kadook ŋntaayi bti, kabot kajeban mmaak. ² Wi wi aşaan ayil baka baya baƚup uko wi *Pşih pi Naşibaƚi na pjeban bamaakal. ³ Aji na baka : « Naktƚij nin ukoolan pa bayaaş, nin panduk, nin umañ, nin uko ude, nin

untaam, nabot nawut kaya na imiŝa itëb. ⁴ Katoh kaji kayeenkanle, naneej da, kaŝo, te wi nakluŋ kapën da kaya. ⁵ Dko di bayaan awo baanyeenkan, nadan danaan pdëpalën ƚi ihoŝ yi nan woli napën ƚi ubeeka mënt, nayuujna baka kë bado buŝaan. »
⁶ Wi wi banjañan baŝaan aya na ƚfët aŝup *Uŝup Ulil Unuura abot ajeban bamaakal na dko bti.

*Herod Antipa aŋal kame ñaaŋ anwoon Yetu
 (Maci 14.1-2; Markut 6.14-16)*

⁷ Wi *Herod nantuŋa i *Galilay atiinkuŋ uko un-ktëpuŋ aŝë ƚu kapaam ; baloŋ baji baji « *Yowan anatiin ƚi pkeŝ » ⁸ baloŋ kaji « *Eli akaaŋ abi✧ » baloŋ kak kaji « Aloŋ ƚi *baŝupar Naŝibaŝi bajon anaŝiin ƚi pkeŝ. »

⁹ Kë Herod aŝë ji wal mënt: « Yowan, nji ƚi uleef naan ddo kë bafala bkow. Kë in aŝaan awo ñiinŝ i ntiinkuŋ kë baji ado iko yaŋ? » Kë wi wi Herod aŝaan aduka wal mënt ala pwin Yetu.

*Yetu awul pntuk pi bañaaŋ pde
 (Maci 14.13-21; Markut 8.27-31)*

¹⁰ *Banjañan bawoona bayaaŝ wal mënt aŝë kakalëŝ Yetu iko yi badoluŋ bti. Yetu kë aŝë duk pntuk pi bañaaŋ aya agaag na baka du umbaŋ wi ubeeka wi bajaan bado Bettayida. ¹¹ Kë wi bañaaŋ bamehaŋ me haŋ aŝë ƚaŝa. Yetu ayeenk baka bnuura, aŝiini na baka uko wi *Pŝih pi Naŝibaŝi abot ajeban bannumiin pheb.

¹² Unuur ujun pyob kë banjañan iñeen na batëb baŝë ñoga ajaka : « Jakan na bañaaŋ baya du ƚntanka na ƚfët ƚaŋñoguŋ ƚi bahilna baka uko ude, na dko dpiinŝ, dko di ƚwoon di daanfëŝi. »

✧ 9:8 Malaki 3.23.

13 Kë Yetu aşë ji na baka : « nawulan baka bade bdidi'an! »

Kë başë teema aji : « Nkaha ipoom kañeen na nṭëb nṭëb. Këme nwo i kaya kanugar bañaanṭ biki bti uko ude. »

14 Biinṭ banwoonṭ da bawo uko ji iñeen week nyaaş iñeen kañeen (5000).

Yetu kë aşë ji na baṭaşarul : « Nadolan baka bado kaṭoona uko ji bañaanṭ iñeen kañeen (50). »

15 Kë bado hañ, bañaanṭ bti kë baṭo bnuura. 16 Wi wi Yetu añaanṭ aje ipoom kañeen yuñ na nṭëb nṭëb nṭuñ, akat kēş aten baṭi, abeeb Naşibaṭi ṭi iko ide yuñ, akitēş ya aşë wul baṭaşarul aji bafah pntuk pi bañaanṭ. 17 Bañaanṭ bti kë bade ayok, kë baṭonkrën iko ide indukiinṭ kë itum kkaar iñeen na ktëb.

Fimonṭ Piyeer aṭup aji Yetu awoonṭ Krittü

18 Yetu agaag unuur ulonṭ na baṭaşarul awo ṭi pñehan Naşibaṭi aşë hepar baka aji : « Bañaanṭ başal aji dwo in ba? » 19 Kë başë teema aji : « Balonṭ baji iwo *Yowan Nabattaar, kë balonṭ baji iwo *Eli, kë balonṭ kak baji iwo alonṭ ṭi *baṭupar Naşibaṭi bajon annaṭiinṭ ṭi pkeṭ. »

20 Kë Yetu aşë hepar baka aji : « Kë ṭi an, nji dwo in ba? »

Fimonṭ Piyeer ayeenk wal mēntṭ bṭup aşë ji na a : « Iwo *Krittü i Naşibaṭi ayiluñ. »

21 Wi wi Yetu añaanṭ aşook baka aji bawut kaṭup wa nin ñaanṭ.

22 Akak aji na baka : «*Abuk Ñiinṭ awo kahaj maakan, kapokana ṭi bantohi, ṭi *baṭeñan baweeek na ṭi *bajukan Bgah. Baluñ kado bafiña, unuur uwajantën aşë naṭa ṭi pkeṭ. »

*Hum di di ñaaŋ awoon kaṭaṣ Yetu
(Maci 16.24-28; Markut 8.34–9.1)*

²³ Yetu aṭiini wal mēnt̄ na bañaan̄ bti, aji na baka : « Woli ñaaŋ aŋal kaṭaṣēn, awo i kaṭilma uleeful kakuŋa kruṭ ki nul, kadinan phaj ji nji unuur unjint̄i, kabot kaṭaṣēn udole wo ṭi pkeṭ. ²⁴ Ñaaŋ ankṣaluŋ pbuuran ubida wi nul aluŋ kawaaŋ wa ; kē anklun̄ kawaaŋ ubida wi nul pa nji aluŋ kabuuran wa. ²⁵ Ñaaŋ ahilanle aka umundu bti, adolna wa we ba woli aneemandēn ubida wi ṭul? ²⁶ Woli ñaaŋ alon̄ akowari'aan, nji na ṛṭup̄ ṛi naan, nji *Abuk Ñiint̄, dlun̄ kakowari'a woli dbi na mndēm mweek mi Paapa na mi ṛwanjuṭ̄ nyimanaan. ²⁷ Dṭupan na manjoonan, balon̄ ṭi banwoon̄ ṛṭa ṭi baankluŋ kakeṭ bē baanwin *Pṣih pi Naṣibaṭi. »

*Ubi wi Pṣih pi Naṣibaṭi
(Maci 17.1-8; Markut 9.2-8)*

²⁸ Nnuur bakreŋ ṛaya pṭēp̄ wi Yetu aṭupnuŋ uko waŋ, kē aṣē jej bi Timon̄ Piyeer na *Yowan na *Yakob aya na baka du pnkuŋ pweek pa baya bañehan Naṣibaṭi.

²⁹ Wi Yetu awoon̄ ṭi pñehan Naṣibaṭi, kē baṣē win kaara di nul kē daṭēlṣaa, imiṣa yi nul kē ikak afaaṭ feh. ³⁰ Biint̄ batēb kē banaṭ aṭiini na a : *Moyit̄ na *Eli ³¹ banknuuruŋ maakan. Bawo ṭi pṭiiniyaan jibi Yetu akbaañēṣi ulempul, wi aklun̄ kakeṭ du Yerutalem.

³² Timon̄ Piyeer na batēnt̄ul batēb bukun̄ baṅoyēnt̄ aront̄, kē wal wi batenuŋ, aṣē win mndēm mi Yetu abot awin bañaan̄ batēb banwoon̄ na a.

³³ Kē wi biint̄ bakan̄ mēnt̄an bakyaan̄ pduk Yetu, Timon̄ Piyeer kē aṣē ji na a : « Najukan, unuura ṛwo

ti dko di! Ntan iloona iwajant, kalon kawo ki nu, kalon ki Moyit, kandukiin kawo ki *Eli. » Aankak ame uko wi aktupun.

³⁴ Ahum kañiini, kë kanfëluñ kalon kaşë mara mara abi, awun baka, başaşar Yetu kë balënk maakan wi kanfëluñ kawunun baka. ³⁵ Kë pdiim plon paşë pëna ti ka aji : « I, awoon Abuk naan, i nji ndatun. Nadoon katiinka. »

³⁶ Wi pdiim pañ patiinkaniin kë başë wina Yetu tañ. Tuñ ŋnuur mënğan başaşar Yetu bayompi, baantup nin ñaan uko wi bawinun.

*Yetu ajeban napoŋ i untaayi ukyewlënuñ
(Maci 17.14-18; Markut 9.14-27)*

³⁷ Wi unuur ujintun kë Yetu na başaşarul bakwala pnkun, kë pntuk pweek pi bañaan paşë bi pyit na Yetu. ³⁸ Kë ñiint alon aşë huuranaan du pntuk meet aji : « Nawee, dkooŋu kooŋ ; tenan abuk naan! Ul aoolan tañ i i nji nkaan. ³⁹ Untaayi uji uneej ti a, kadola amara mara kañajar, kalëtar, kabot kayiih. Ukak aji ujon uwutana, kaduka anoor maakan wal wi ubi'i wutana. ⁴⁰ Dkooŋ başaşaru badook wa, kë baanhinani. »

⁴¹ Wi wi Yetu aşaan ateema aji : « Nawo bañaan bawuŋaan, banwoon baanfiyaari! Dwo kaŋo na an te lum ba? Dwo kado kamiiran te lum ba? » Wi ajiiniin hañ aba aşë ji na ñiint: « Tijan abuku! »

⁴² Wi napoŋ akñogun Yetu kë untaayi uşë wata ti mboş adola kë aklëtar. Kë Yetu aşë bëg wa, ajebana, akakana aşin. ⁴³ Bañaan bti kë başë ñoñar ti mndëm mi Naşibaŋi.

*Yetu aŋup pkeŋ pi nul uyaaş utëbanŋën
(Maci 17.22-23; Markut 9.30-32)*

Bañaanḡ bti bahum ñoḡar iko bti yi Yetu akdolunḡ, kē aṣē ji na baṭaṣarul :

⁴⁴ « Namēbaan uko wi nji kaṭupanaḡ hēnkuḡ bnuura : *Abuk Ñiintḡ abi kawulana du bañaanḡ. »

⁴⁵ Kē baṭaṣar Yetu baṣē wo baante uṭup mēntḡ. Uhoñ mēntḡ upel kame ki baka, bahilna bawo baankte wa. Kē bakak aṭi phepar Yetu apiban baka wa.

In adēmnuḡ ṭi an?

(Maci 18.1-5; Markut 9.33-37)

⁴⁶ Wi wi blaṭar baṣaanḡ apēn ṭi baṭaṣar Yetu, kē baḡal kame andēmnuḡ ṭi baka. ⁴⁷ Kē Yetu ammeenḡ nṣal ḡi baka, aṣē ṭij napoṭ alonḡ, adola kē aṭo aḡoga

⁴⁸ aṣē ji na baka : « Ñaanḡ anyeenkuḡ napoṭ i ṭi katim ki naan, ayeenkēn ḡi ṭi uleef naan, kē ñaanḡ anyeenknuḡ, akak ayeenk anyilnuḡ. Anwoonunḡ nampoṭi ṭi an, unḡ mēntḡan adēmnuḡ. »

Anwoonḡ aampokan, awo na an

(Markut 9.38-40)

⁴⁹ *Yowan ajej bṭup wal mēntḡ aji : « Naweeek, ḡwin ñaanḡ alonḡ anjaanḡ adook ḡntaayi ṭi katim ki nu, kē ḡneenana, ṭiki aanji gakandēr na un kaṭaṣu. »

⁵⁰ Yetu kē aṣē teem aji : « Nakneenana : anwoonḡ aampokan, awo na an. »

Yetu atool pya Yerutalem

⁵¹ Wi wal wi Yetu awoonḡ i pdeenjana baṭi uḡoḡunḡ, kē aṣē bi ṭu ṭu ṭi pya Yerutalem. ⁵² Adun ayil bañaanḡ balonḡ kē bajota kadun. Wi bakyaanḡ na bgah, aṣē neej du ufēṭ ulonḡ du *Tamariya kabomana dko dfēr. ⁵³ Bañaanḡ biki ufēṭ mēntḡ kē baṣē pok pyeenk Yetu ṭiki atool tool pya Yerutalem. ⁵⁴ Wi *Yowan na

*Jakob bawinun uko wan ašë ji : « Ajugun, injal ndo bdoo bawoona bați babi batër bañaan biki, bakakan baka ufob i? »

⁵⁵ Kë Yetu ašë kok anoman na baka [aji : « Naamme uhaaş unwoon kaŋon ubida wi nan. *Abuk Ńiinŋ aambi bi ptok nbida ni bañaan, abi bi pbuuran baka. »] ⁵⁶ Kë başë tool wal mënŋ aya untanka umpati.

*Naŋaşar Yetu awo kawul uleeful bti
(Maci 8.19-22)*

⁵⁷ Wi bakyaan na bgah kë ñaan alon ašë ji na Yetu : « Dko di ikyaan, dŋaşu da. » ⁵⁸ Kë Yetu ašë ji na a : « Nnfëş naka ihër, kë nkat ni bați naka intan, *Abuk Ńiinŋ ul, aanka dko dpafni bkow. »

⁵⁹ Akak aji na alon: « Ťaşaan. » Kë an mënŋan ateema aji : « Naweeek, duni ŧenën te umoyën Paapa. » ⁶⁰ Kë Yetu aji na a : « Wutan bakaŋ baya bamoy bankeŋun biki baka ; iwi yaan ido kaŋiiniyaan *Pşih pi Naşibați. »

⁶¹ Alon akak aji na a : « Ajugun, dlun kaŋaşu, ma duni iyoonkën dya kaŋup bayit naan. » ⁶² Kë Yetu ašë teema aji : « Ńaan anjunun kajaar ašë kok kafeŋ aanhil plemp du Pşih pi Naşibați. »

10

*Yetu ayil baŋaşarul iñeen-paaj-na-alon na batëb (72)
(Maci 9.37-38)*

¹ Wi uko wan uŧepun, kë Yetu Ajugun ašë dat bañaan iñeen paaj na alon na batëb* (72) kak ŧi baŋaşarul, ayil baka kë bakyaana batëb batëb, ajota

* **10:1** Npiit nlon ni unjon naji : bañaan iñeen paaj na alon.

kadun ti nbeeka bti na dko bti di aklun kaṭepna. ² Aji na baka : « Kakit kademi, kē balemp baṣe tiinkēt ; nakootan Ajug kakit ado balemp babi kakit ki nul. ³ Nayaani, dyilan ji nkaneel nmpoṭi du ptoof pi nñiin. ⁴ Naktij nin umbootu, nin umañ, nin kaṣapaat, naknaṭ pwul nin ñaan alon mboṣ ti bgah.

⁵ « Woli naneej ti katoḥ kalon, naduniin naji : “Bnuura bawo ti katoḥ ki.” ⁶ Woli ñaan i bnuura awoon ti katoḥ mēnt, bnuura bi nañehanun bun baduka ti a ; bē woli aanwo ñaan i bnuura, aanky- eenk bnuura bi nañehanun. ⁷ Ti katoḥ ki baky- eenkanan, naṭoon da, nadaan nabot nade uko wi bakwulanan, ṭiki nalemp aka na ptuumara. Nakdo kañaaṣ na itoh.

⁸ « Woli naneej ti ubeeka ulon kē bayeenkan, nadeen uko wi bakwulanan. ⁹ Najebaan ba- maakal biki ubeeka mēnt nabot naji na banfētun da : “*Pṣih pi Naṣibaṭi pañogan.” ¹⁰ Bē woli naneej ti ubeeka ulon kē baanyeenkan, napēn du igah kaji : ¹¹ “Nḍoo dan danan pdēpalēn pi ubeeka wi nan pankabun ti ihoṭ yi nun kadukaran pa. Kē naṣe wo kame kakṣa uko wi : Pṣih pi Naṣibaṭi pañogan.” ¹² Dṭupan, ti unuur wi pwayeṣ, uko wi Naṣibaṭi aklun kado ubeeka mēnt utam kapel wi badolun Fodom☆.

¹³ « Nawuṭani, an biki ubeeka wi Koratim, nawuṭani an biki ubeeka wi Bettayida, woli mlagre mandolaniin du an mandolaniin lah du nbeeka ni Tir na Fidoṅ, banfētun da badobi wohara undi- imaan nṣaaku kabot kaṭo ti ufob kadiimanaan kē baṅal pṭelēṣ nḃida ni baka. ¹⁴ Ukaan kē ti unuur

☆ **10:12** Ujuni 19.24-28.

wi pwayēs uko wi Naşibaţi akdolanaj uluŋ katam kapel wi biki Tir na Fidoŋ. ¹⁵ Kē an biki Kaper-nawum, nanuŋ aji naluŋ kadeeŋana te du baţi i? Nabaa țep țep kawalana te du infernu. »

¹⁶ Yetu akak aji na baţaşarul : « Ńaaŋ antiinkanaŋ, atiinkēn ; ampokanaŋ apokēn, kē ampoknuŋ apok anyilnuŋ. »

*Baţaşar Yetu bakak na mnlilan du a
(Maci 13.16-17)*

¹⁷ Baţaşar Yetu iñeen paaj na aloŋ na batēb bakak na mnlilan așē ji na a : « Ajugun, ŋŋtaayi ŋadoo ji ŋado uko wi njakuŋ ți katim ki nu. » ¹⁸ Kē Yetu așē teem baka aji : « Dwin *Ťatana kē awoona baţi ajot ji kaliik liik. ¹⁹ Natenan! Dwulan mnhina mi ppoș ŋpula na ŋtifar na pi ppoș phina bti pi naşooradun, bē nin uko uloŋ uunkdolan do. ²⁰ Kē nașē wo kalilan ți uko wi itiman ipiitaniin du baţi kapel uko wi ŋŋtaayi ŋaktiinkanaŋ. »

*Naşibaţi ayuuŋ bampoți Uțup Ulil Unuura
(Maci 11.25-27)*

²¹ Wal mēŋț, *Uhaaş wi Naşibaţi uțu mnlilan mnweek ți Yetu kē așē ji : « Dbeebu Paap, Ajug baţi na mboș, wi imenuŋ iko yi bantohi na bammeen, așē diiman ya bapoț bampoți. Yoow Paap, țiki waŋ uwoon uko wi iŋaluŋ.

²² « Paapa awulnuŋ iko bti. Nin Ńaaŋ aamme nji Abukul uko wi nwoon bē mēŋț Paapa a, kē nin Ńaaŋ aamme uko wi Paapa awoon bē mēŋț nji Abukul a, na biki ndatuŋ adiiman baka a. »

²³ Wi wi Yetu așaaŋ awugșa ți baţaşarul așē ji na baka : « Kēș kankwinuŋ uko wi nakwinuŋ kanuurandēni. ²⁴ Dțupan, *bațupar Naşibaţi batum,

na başih batum babi ñal pwin uko wi nakwinuñ bē baanwin wa, abot añal katiink wi naktiinkuñ bē baantiink wa. »

*Uhoñ wi ñiinñ najoob bkow i utaak wi Famariya
(Maci 22.34-40; Marku 12.28-31)*

²⁵ Kē *najukan Bgah alon anñali ptaawan Yetu ašë naña aji na a : « Najukan, we wi nhinanuñ kado, kayeenkna ubida wi mnño? »

²⁶ Yetu kē ašë teema aji : « We wi bapiitun ñi ulibra wi Bgah ba? We wi iwinuñ ba? »

²⁷ Kē najukan Bgah ateem aji : «*“Nalan Ajugun Našibañi i nu na kañebu bñi, na uhaašu bñi na uforta wi nu bñi, na uşalu bñi, ibot iñal atēñtu jibi iñaluñ uleefu.”*

»[☆] ²⁸ Wi wi Yetu ašaan aji na a : « Iteem bnuura. Dolan hañ iluñ kayeenk ubida. »

²⁹ Kē najukan Bgah ašë ñalaara pdiiman kē awo ñi kafan ašë ji na a : « Kē in abaan awo atēñt naan ba? »

³⁰ Yetu kē ašë ji na a : « Ñiinñ alon abi walnaana Yerutalem atool pya ubeeka wi Yeriko ašë yit na bakit bgah kē bawohëşa bñi abot akoba bnuura, ašë duka ñuñ kē añogan pkeñ, kē batool aya na bgah bi baka. ³¹ Nañenan alon amara mara añepna bgah mēñt, awina, añaşa'a. ³² Kē ñiinñ alon anklempnuñ du *Katoh Kaweek ki Našibañi† akak añepna bgah mēñt, awina, akak añaşa'a. ³³ Kē ñiinñ alon i utaak wi *Famariya ankyaan bayaaş ašë bi añog, awina, ašë ñagi'a. ³⁴ Añoga, akuraara ijēn, na ukēra na poot, ašë tan ya. Wi wi ašaan apayana ñi ubuuru wi nul añija du katoh ki bayaan, atena. ³⁵ Wi unuur ujintuñ, ñiinñ i utaak wi Famariya apēnan

☆ **10:27** Pleşan 6.5; Bgah 19.18. † **10:32** Ñiinñ alon anklempnuñ du Katoh Kaweek ki Našibañi : awo i pşini pi Lewi.

itaka‡ awul ajug katoh ki bayaan, abot aji na a :
 “Doon katena bnuura, woli iduk apënan itaka ilon,
 kë nwoona bayaas, kakakanu ya.” » ³⁶ Yetu ahepar
 najukan Bgah aji : « Ți uşalu, Ți bañaan bawajanȚ
 bukun in awoonun atënt ñiinȚ anjotun Ți ptoof pi
 bakit bgah? »

³⁷ Kë atëem aji : « Aññagi'ulun a. »

Kë Yetu aşë ji na a : « Yaan ido kado han. »

Maarta na Mariya

³⁸ Wi Yetu na baţaşarul bakyaan na bgah, kë aşë
 neej Ți ufëȚ ulon, kë ñaaȚ alon anwoon katim ki
 Maarta adu'a pyoban du katohul. ³⁹ Maarta mënȚ
 aka aȚa'ul alon anwoon katim ki Mariya, ambiinȚ
 aȚo Ți ihoȚ yi Ajugun atiink uȚup wi nul. ⁴⁰ Kë Maarta
 ul aşë lanta na ulemp wi katoh. Wi wi aşaan abi
 Ți Yetu aşë ji : « Ajugun, uundolu ukoolan i, wi
 aȚa naan awutnun nji aloolan na ulemp? Jakana
 abi atënkën. » ⁴¹ Ajugun kë aşë teema aji na a :
 « Maarta, Maarta, iba yewla we anooran bkowu,
 ala iko itum ba? ⁴² Uko uwo umpooȚ, udoo wo wo
 uloolan, *Mariya adatuȚ kafah kannurnaaniin,
 baanklun kateha ka. »

11

Yetu ajukan baţaşarul pñehan NaşibaȚi (Maci 6.9-13)

¹ Yetu awo unuur ulon Ți pñehan NaşibaȚi du dko
 dlon, wi abaan kë alon Ți baţaşarul aşë ji na a :
 « Ajugun, jukanun pñehan NaşibaȚi jibi *Yowan

‡ **10:35** Itaka yi awulun iwo baluk bi nnuur nȚëb bi nalemp.

ajukanuŋ baŋaŋarul. » ² Kë Yetu aŋë ji na baka : « Woli nañehan Naŋibaŋi najaan naji :

Paap, katimu kayiman, pŋihu pabi.

³ Ŧenun unuur unwoon uko ude wi ŋnumiŋ,

⁴ miirun ipekadu yi nun,

jibi un ŋkmiirun bañaan bti banjubanun un, iŋë iwut kawutun ŋjot ŋi kaguuru. »

⁵ Yetu akak aji na baka : « Woli alon ŋi an aka nanoh, aya du a na utejan mnjel, ajaka : “Nanoh, ŧeŧanaan ipoom iwajanŋ ŧun. ⁶ Nanoh naan alon abaan aban ban awoona bayaaŋ, bë mënka uko uwula ade.” ⁷ Naŋal aji undu ateemna du meet kaji : “Kdo kanooranan, ddët bgah abot apiinŋ na bapoŋ, mënhinan pnaŋa kawulu ipoom.” ⁸ Dŧupan, woli aando naŋa awula ipoom ŧiki awo nanohul, abi naŋi¹aara naŋa kawula uko wi anumiiŋ ŧiki ayewlëna*.

⁹ « Djakan : Nañehaan, nalun kayeenk, nalaan, nalun kawin, nakob kobaan, balun kahaabëŋan.

¹⁰ Hënk di uwoon, ñaan añañehanun aka, anklaan awin ; kë ankob kobanun, bahaabëŋa.

¹¹ « Ahoŋ ŋi an i i abukul akñaehanun uŧëb aŋë wula upula ba? ¹² Këme kak añañana pneem, aŋë wula utifar? ¹³ Woli an nandoon awo bado buŋaan name pwul babukan iko inuura, naŋalanun nyaas hum ŋi ŋi Aŋinan i baŋi ahilanun kaŋen bankñaehanulun Uhaas wi nul? »

Yetu na Beltebul

¹⁴ Unuur ulon, Yetu adook untaayi unneejuŋ ŋi ñiinŋ alon ambiiŋun bŧup. Wi untaayi upënuŋ kë ñiinŋ mënŋ aŋë kak aŋiini, pntuk pi bañaan kë

* **11:8** Këme Ŧiki alun kakowa woli aanwula.

paşë ñonjar maakan. ¹⁵ Balonj ti baka kë başë ji : «*Beltebul†, uweek wi nntaayi, uwululunj mnhina mi pdook nntaayi. » ¹⁶ Balonj kë banjal pten Yetu, aji na a ado mlagre adiimanaan kë awoona du Naşibaţi.

¹⁷ Kë Yetu, ammeenj nşal ni baka aşë ji na baka : « Woli bañaan biki utaak uloolan bagut, batok utaak di, itoh ido kajotna kaloolan kaloolan. ¹⁸ Woli *Fatana agut na uleeful hum di di pşihul paknaşun ba? Naji dji kadookna nntaayi ti katim ki nul. ¹⁹ Woli dji kadook nntaayi ti katim ki Beltebul, banktaşananj badook na na ti katim ki in? Ukaanj kë bukal ti nleef ni baka baklunj kadiiman kë naanfanj. ²⁰ Bë woli pkoñ pi Naşibaţi, pi pi ni kadooknunj nntaayi, *Pşih pi Naşibaţi paban ti an keeri.

²¹ « Woli ñaanj ankaanj uforta abot awo na injaanan anaş ayenj katohul, bka bi nul baankbanana. ²² Aşë wo woli alonj ampelanulunj uforta abii, awata, ayeenk injaanan bti yi ahaşun, ajej bka bti bi ayeenkunj ti a kafaaş bañaan.

²³ « Anwoonj aanwo na ni aşoorën. Anwoonj aantënkën pyitrën batani agar ba. »

*Untaayi ukak du katoh ki wa
(Maci 12.43-45)*

²⁴ Yetu akak aji : « Untaayi upënle ti ñaanj i ubiin awo. Uji uñaay du *pndiiş, kala dko dfëţ, kaya kabi. Wi uyaanj awo uunwini, uji uji : “Dkak du katoh ki naan, ki mpënnunj.” ²⁵ Wi ukakunj, uji utënk ka kawetana ajinţ, aboman bnuura. ²⁶ Wal mëntj, uji uyaar nntaayi paaj na ulonj njanwuşunj apel wa, nabi

† 11:15 Beltebul dawo Katim kalonj ki Fatana, uweek wi nntaayi.

kafët da. Ñaañ mënt kaşë kak wal mënt kawuţën kapel kateeku. »

²⁷ Wi aţiniin hañ, kē ñaaţ alon aşë huuranaan du pntuk meet aji : « Ñaaţ ambukiin, abootan, anuurandëni. » ²⁸ Kē Yetu aşë teema aji : « Iwo kaji, banktiinkuñ Uţup wi Naşibaţi abot aţaş wa banuurandëni! »

*Baji na Yetu adiiman kē awoona du Naşibaţi
(Maci 12.38-42)*

²⁹ Bañaan batuma tum abi, kē Yetu aşë ji na baka : « kawuun ki kawo kawuţaan, kawo ţi phepar mlagre mankdiiimanuñ kē dwoona du Naşibaţi. Baankwin nin uko ulon umpaţi na wi Yonat *Naţupar Naşibaţi adiimanuñ. ³⁰ Jibi Yonat* adiimanuñ biki ubeeka wi Niniwe kē awoona du Naşibaţi, hënk di *Abuk Ñiinţ akluñ kadiiman biki kawuun ki kē awoona du Naşibaţi. ³¹ Ţi unuur wi pwayëş Naşih ñaaţ i utaak wi Faba aluñ kanaţa na bañaan biki kawuun ki, kayuuj kē baduknaanaa, ţiki awoona du kaban ki umundu pbi katiink uţup untuña wi *Falomon naşih*, kē alon aşë wo ţi ampeluñ Falomon naşih. ³² Ţi unuur wi pwayëş, bañaan biki Niniwe baluñ kanaţa na biki kawuun ki kayuuj kē baduknaana, ţiki bukal biki Niniwe, babi wut pjuban wi batiinki uţup wi Yonat, alon kē aşë wo ţi, ampeli Yonat. »

Uhoñ wi unkaniya

³³ Nin ñaañ aanji tehan unkaniya kaşë ţu wa du bñot, kēme kafët wa na kakana, baji baţu wa du bko duuţ bankmbiin bahilna bawin bjeehi. ³⁴ Këş

✧ 11:30 Yonat 3.3-5. ✧ 11:31 1 Başih 10.1-10.

kawoon unkania wi uleef wi nu. Woli kēs ki nu kawo kjob, uleefu bti kak uwo ʔi bjeehi ; bē woli kamaaki, uleefu bti kak uwo ʔi bdēm. ³⁵ ʔaafaraan bjeehi banwoon ʔi iwi bawo bdēm! ³⁶ Woli uleefu bti uwo ʔi bjeehi, bē nin bdēm baanwo ʔi wa, ujeeh wul bti ji woli unkania ujeehan ñaan.

*Yetu aʂook bafaritay na bajukan Bgah
(Maci 23.4-36)*

³⁷ Wi Yetu akʔiiniin hañ, kē *nafaritay alon aʂē du'a pyoban du katohul, kē aya aneej aʂo pde. ³⁸ Wi nafaritay awinun kē Yetu aaññow duna iñen aba jun pde ji udolade wi *bayuday, aʂē ñoñar.

³⁹ Kē Ajugun aʂē ji na a : « An buk bukun an bafaritay, naji nawent ikoopa na iraata yi nan bnuura ʔi bdig, kaʂē wut uleefan meet ʔum na uʂal wi kakiiñ na mñot. ⁴⁰ An bawaan ʔʂal biki! Mēñ andolon bdig adolan meet i? ⁴¹ Naʔēpan ʔēp naʔen bajuuk uko unwoon du iraata yi nan meet, wal mēñ iko bti iʂē iwo ijint ʔi an.

⁴² « Nawuʔani, an bafaritay, nanjaan nawul kafah ki Naʂibaʔi‡ ʔi iko bti yi nakjaarun, kado wul bduugēs na bnkaafu, na iko impoʔi yi natepiin, kaʂē ʔilma pwo baʔool na pñal Naʂibaʔi. Uko wan wi wi nawoon i lah kado, kaʂē kawut kaʔilma undukiin.

⁴³ « An bafaritay Nawuʔani, an nanñalon pto kadun du *itoh iñehanaani Naʂibaʔi, abot aji nañal

‡ 11:42 Kakit kaji kado ifah iñeen, kalon kaji kawo ki Naʂibaʔi.

banohntënan ti dko di bañaan. ⁴⁴ Nawuṭani, an nan-woon ji ihër yi pnguran inwoon iinka umarkaani, yi ñaan ajaan apoş bë aanji meŞ. »

⁴⁵ Wal mënt kë *najukan Bgah alon aşë jaka : « Najukan, wali ikṭiiniin hañ, ikarun kak di! » ⁴⁶ Kë Yetu aşë teema aji : « An bajukan Bgah kak, Nawuṭani, an nanjaan naṭu bañaan pkuṇa bdaaj bdiṭ kaşë wo naando ji nadeen pkoñ ploolan pban ba! ⁴⁷ Nawuṭani, naji naniw ihër yi *baṭupar Naşibaṭi te başinan bafinun baka. ⁴⁸ Hënk nadiiman kë nawo ti udolade uloolan na başinan. Bukal bafinun kë naşë niw ihër! ⁴⁹ Ukaan kë uşal untuṇa wi Naşibaṭi uṭup aji : “Dluṇ kayil baṭupar naan na *banjañan du baka ; balun kafin balon ti baka, kahajan balon.” ⁵⁰ Kawuun ki keeri kaṭop na pñaak pi baṭupar Naşibaṭi bti pi batulun du wi umundu uwoonun. ⁵¹ Balun kahepna ti pkeṭ pi Abel te kaban du pkeṭ pi Fakariya i bafinun ti dko danwoon ti ptoof pi umeeşa wi bṭeṇan na *dko dyimanaan di Katoh Kaweek ki Naşibaṭi. ✧ Aa, dṭupan, kawuun ki kalun kahepna ti uko wañ.

⁵² « Nawuṭani an bajukan Bgah namëbanun kani-igşaani ki ume, awo naanneej an ti nleefan, abot aneenan banjalun pneej baneej. »

⁵³ Wi Yetu apënuṇ da, kë bajukan Bgah na ba-faritay başë deebaṭëra maakan awo ti phepara iko itum, ⁵⁴ ado na pṭaawana kahilna katapara bṭup.

Ş **11:44** Ti bayuday, woli ñaan apoş bhër bi pnguran iṭopi, iinji khil pneej katoh kañehanaani Naşibaṭi bë iindo bañow ajinṭ. ✧ **11:51** Ujuni 4.8; 2 Njuur nuur 24.20-22.

12

Yetu ašook bañaan ɸi kalagare

¹ Wal mēnɸan, bañaan baɸum maakan adoo pošar. Kē Yetu ašē ji na baɸašarul duna : « Nalipariin uko utaajanaan pšon wi *bafaritay : kalagare. ² Nin uko ulon unhanɸun uunkluɸ kawo uunkpēn kawinana, kē nin uko ulon ummeniin uunkluɸ kawo uunkmeeɸana.

³ « Ukaan kē uko wi naɸupun du bdēm ulun katiinkana na pnak, uko wi nahoopaɸun du meet dandēɸun ulun kahuurana du itoh duuɸ. »

In i i ñaan awoon kado kaɸi?

(Maci 10.28-31)

⁴ Yetu akak aji : « Dɸupan, an banoh naan : nakdo kaɸi banhilanun pfiɸ uleef ašē wo baanhilan pdo uko umpelun waɸ. ⁵ Ddiimanan i nawoon biki kado kaɸi : nadoon kaɸi Našibaɸi ankaan mnhina mi pfelan du infernu, wi nakeɸun. Aa, dɸupan, ul i i nawoon kado kaɸi.

⁶ « Baanji bawaapar nɸiiru kañeen nɸduš nɸēb i? Kē Našibaɸi ašē wo aanji ɸilma nin uloolan ɸi ŋa.

⁷ Uwel wi bkow bi nan bɸi udoo fēnana. Naklēnk keeri nin ukoolan, ɸiki nadēm apel pntuni pi nɸiiru. »

Pdinan kēme ppok Krittū

(Maci 10.32-33; 12.32; 10.19-20)

⁸ Yetu akak aɸiini na baka aji : « Dɸupan na manjoonan, ñaan ankɸinanun ɸi kadun ki bañaan kē awo naɸašaraan, *Abuk Ñiint alun kadinan ɸi kadun ki nwanjuɸ ŋi Našibaɸi kaji awo naɸašarul ⁹ Kē ñaan ankpoknuɸ ɸi kadun ki bañaan, dlun kapoka ɸi kadun ki nwanjuɸ ŋi Našibaɸi. ¹⁰ Ñaan ankɸupun

buṭaan ṭi Abuk Ñiintḡ bahilan kaluṅ kamiira wa, kē woli ñaan akar *Uhaaş wi Naşibaṭi baankluṅ kamiira wa. ¹¹ Woli bañooṭan pya kawayeş du itoh iñehanaani, kēme ṭi kadun ki başih kēme banṭuṅa, nawutan kahaajala pme jibi nakyaanḡ kayeṅan ḡleefan kēme uko wi nakyaanḡ kaṭup, ¹² ṭiki Uhaaş wi Naşibaṭi ujukanan wal mēntḡ uko wi nakṭupunḡ. »

Uhoñ wi ñiintḡ nayok nawaanḡ uşal

¹³ Kē ñiintḡ alonḡ anwoonḡ ṭi pntuk aşē ji na Yetu : « Najukan, jakan na abuk paapa abi ḡfaaşiir iko yi aşinun adukaruṅ un. » ¹⁴ Kē Yetu aşē teema aji : « Ñiintḡ, in abaanḡ aṭu'ēn pwo nawayeş kēme nafaaş bka bi nan ba? » ¹⁵ Wi wi Yetu aşaanḡ aji na bañaanḡ bti banwoonḡ da : « Naṭaafaraan kaṅal bka, ubida wi ñaanḡ uunwoona ṭi bka, ahille adoo yok maakan. »

¹⁶ Wal mēntḡ, kē aşē hoñ na baka aji : « Ñiintḡ alonḡ nayok abi ka ḡṭeeh, kē ḡawul ḡdeey ḡṭum, ¹⁷ kē aşē wo ṭi phepar ṭi uşalul aji : “Dbaa do do hum ba? Mēnka dko dhankni ḡdeey ḡi naan bti.”

¹⁸ « Wi wi aşaanḡ aji : “Hēnk di di nji kadolonḡ; dfom inkuti yi naan, kaşiiir indēmunḡ apel yi, kahank da ḡdeey ḡi naan bti na bka bi naan. ¹⁹ Wal mēntḡ kaşē ji na bkow naan : ‘Aşē wo, ihank iko itum pa ḡşubal ḡṭum ; noorfēnan, ide, idaan, ido kanoha.’ ”

²⁰ « Kē Naşibaṭi aşē ji na a : “Iwi nanaaf, iṭañan phefēntḡ na utejan wi nṭa wi. Hēnkunḡ, in akjejuṅ uko wi ihankaruṅ bkowu ba?”

²¹ « Hēnk di uwoonḡ ṭi ñaanḡ anjaanḡ ahanka hank iko pa bkowul, anwoonḡ aanji la pyok pi Naşibaṭi. »

*Nahaṭan Naşibaṭi
(Maci 6.25-34)*

²² Wi wi Yetu aſaanj aji na baſaſarul : « Uko wan ukaanj kē njakan, nawut kaſaaf uko ude wi nan-umiin pa ubida, kēme iko iwohara yi nanumiin pa uleef wi nan. ²³ Ubida upel pde, kē uleef upel imiſa. ²⁴ Natenan n̄ntomaali ; n̄aanji n̄atepi, n̄aanji n̄akit, n̄aanka nin inkuti ihankni n̄deey, kē Naſibaſi aſē ji wul n̄a uko ude. An napel n̄kaſ di! ²⁵ Ahonj ti an ahilanunj ti manſaaf kahoſalēſ unuur uloolan ſaſn̄ ti ubida wi nul? ²⁶ Woli naandoo hilan pdo uko wi, unwoonunj umpoſi, we uwoonj pſaaf iko indukiinj?

²⁷ « Natenan iſeeñ inuura yi ugoſ wi uſeeh jibi ijaan idēm, iinji ilemp, iinji iſiir. Kē nſē jakan, *Falomonj naſih ti pdēm pi nul bti, aambaan kañēgi'aara ji kalonj ti ya. ²⁸ Ujaagal uwo n̄ta du uſeeh, faan balunj bafēl wa du bdoo, kē Naſibaſi aſē ji woharana woharan wa iko inuura. An nanwoonj naanfiyaar akēſan, nameen na manjoonan kē Naſibaſi alunj kawoharēnan kak.

²⁹ « An kak, nakdo kala uko ude kēme uko udaan, nawutan kahaajala. ³⁰ Iko yan yi yi banwoonj baanfiyaar Naſibaſi bajaanj babi wo wo ti pla, kē an, Aſinan ame kē nanuma iko mēnt̄. ³¹ Nawo i kaſep ſep kala Pſih pi nul, naſē nayeenk kak iko mēnt̄. »

Nalaan pyok pi baſi
(Maci 6.19-21)

³² Yetu akak aji na baka : « An nanwoonj batani bmpoſi, naklēnk, ulil Aſinan kē awulan Pſihul. ³³ Nawaapan bka bi nan nabot naſen itaka ba-juuk. Nawoon na n̄mboofu n̄anwoonj n̄aanji n̄atowa. Naſuun bka bi nan du Naſibaſi. Baankya katoka

da. Bakiij baanhilan kaban ba, kême n̄bob n̄tatok ba.
³⁴ Na manjoonan, dko di bka bi nan bawoon̄ dul di kaṭēb ki nan kakwoon̄. »

Balemp banwoon̄ bten ayoonk ubi Abuk N̄iint̄

³⁵ « Nabomandēran, nawohara iko yi ulemp, nawutan n̄kaniya n̄i nan n̄ado kayak. ³⁶ Nawoon̄ ji balemp bankyoonkuṅ ajug baka awoona bniim, bahaabēša plēman wal wi akbihan̄ bi kakob ṭi pa. ³⁷ Balemp biki akt̄ēnkuṅ bawo bten wal wi akbanuṅ banuurandēni! D̄ṭupan na manjoonan, ajug baka awohara iko yi ulemp, kado baka baṭo kaṣē kayiṣ baka. ³⁸ Woli ajug baka abi na mn̄jel, kême aṭēp mn̄jel, woli aṭēnk balemparul kē bawo bten, banuurandēn keeri!

³⁹ « Nameen bnuura uko wi : woli ajug katoh ame lah wal wi nakiij awoon̄ i kabi, aankwuta aneej du katohul. ⁴⁰ An kak nabomandēran, ṭiki *Abuk N̄iint̄ aluṅ kabi ṭi wal wi nawoon̄ naanhaṭi. »

Baṭaṣar Yetu bawo kado bnuura ulemp wi aṭuun̄ baka pdo

(Maci 24.45-51)

⁴¹ Kē Timon̄ Piyeer aṣē ji na Yetu : « Ajugun, un baṭaṣaru n̄kaan̄ kē ikhoñ haṅ, kême bañaan̄ bti baka? » ⁴² Kē Ajugun aṣē teem aji : « In awoon̄ nalemp natool natit i ajug katoh akt̄uun̄ ṭi kadun ki bañaan̄ biki nul, ado kawul baka kafah ki n̄deey ki baka uwoori ubanle. ⁴³ Nalemp i ajug katoh akt̄ēnkuṅ ṭi ulemp wi aṭu'u luṅ wal wi akkakuṅ, uṅ mēnt̄ anuurandēni. ⁴⁴ D̄ṭupan na manjoonan, ajug katoh ahankana bka bi nul bti. ⁴⁵ Bē woli nalemp aji ṭi uṣalul kē ajugul ajon ubi, aṣē naṭa

akob balemp biinṭ na baaṭ, ade adaan akuj, ⁴⁶ ajug nalemp mēnṭ aluṅ kabi, ṭi unuur wi awoon aankyoonka, na wal wi awoon aamnee, kaṣē kahajana bnuura kabot kadola jibi bajaan bado na bañaan banwoon baanfiyaar Naṣibaṭi.

⁴⁷ « Nalemp ammeen uko wi ajug katoḥ aṅaluṅ, aṣē wo aamboman nin ukoolan kēme ado wi aṅaluṅ ul ṭi uleeful, aluṅ kakoba maakan. ⁴⁸ Kē aṅsaan ado uko unkēṣuṅ bakoba bē aamme, akoba btiišu. Ñaan i bawuluṅ uko uṭum, baluṅ kahepara uko uṭum, kē i bahankanuṅ iko uṭum, baluṅ kahepara kak iko intumuṅ apel. »

Yetu aambi bi pṭij mnjeeh, bpaṭṣēr bi bi aṭijun

⁴⁹ Yetu akak aji : « Dbi ṭi umundu pṭij bdoo, aṣē ṅal bado bi bateh teh! ⁵⁰ Dwo i kaneej ṭi mnhaj* jibi ñaan ajaan aneej ṭi meel woli ayeenk *batitmu, kē uṣal wi naan uṣē ṭēla ṭēla maakan ji mbi ndo kaneej ṭi ma.

(Maci 10.34-36)

⁵¹ « Naṣal aji dbi bi pṭijan btiinkar i? A-a, dṭupan, dbi bi pṭij bwayṣēr. ⁵² Kajunna nṭa, woli bañaan bawo kañeen ṭi katoḥ, baanktiinkar, bawajanṭ banaṭara batēb, batēb banaṭara bawajanṭ. ⁵³ Ajug katoḥ aluṅ kanaṭara abukul ñiinṭ, abuk katoḥ ñiinṭ akuṭ anaṭara aṣin. Ñaaṭ anaṭara abukul ñaaṭ, abuk katoḥ ñaaṭ, anaṭara anin, ñaaṭ nayotan anaṭara ahar abukul, ababul akuṭ anaṭara anin ayinul. »

Pten kame iko inkṭēpuṅ

(Maci 16.2-3)

* **12:50** Bapiit ṭi ugrek aji : Dwo i kayeenk batitmu.

⁵⁴ Kê Yetu aşë ji na pntuk : « Woli nawin infëluḡ kē ijën du kayoba, ṭi dko mēntḡ naji naji uṣubal ubi, kē uji ubiha. ⁵⁵ Kē woli uyook ufuuṭna btammaḡu, naji naji dko dayik nṭa, kē daji dayika. ⁵⁶ An balagare, nahil pme uko wi iko yi baṭi na yi mboṣ ijakuḡ, aşë wo naanhil pyikrën uko wi Naṣibaṭi akdolunḡ nṭa di. »

(Maci 5.25-26)

⁵⁷ « Kē we ukaaḡ kē naanji nayikrën an ṭi ḡleefan uko unwoonḡ unuura ṭi kēṣ ki Naṣibaṭi? ⁵⁸ Woli iya na ḡaaḡ alonḡ i nakaaḡ bṭup du *uruha, doon kala pba pḡom na a ṭi bgah, kaṭi aḡooṭu du kadun ki nawayëṣ, uḡ mēntḡan awulu nalemparul awatu ukalabuṣ. ⁵⁹ Dṭupu, iinkpën du ukalabuṣ bë iinluka te pataka pbaañṣaani. »

13

Nawutan pjuban naṭëlëṣ ḡbida

¹ Ṭi ḡwal mēntḡ, kē baḡaaḡ balonḡ baṣë bi, akakalëṣ Yetu uko wi bagalilay, biki *Pilat adoonḡ kē bafḡi kē pḡaaḡ pi baka panaakiir na pi ḡntaam ḡi baṭijunḡ afiḡar Naṣibaṭi. ² Kē aşë teem baka aji : « Naṣal aji bagalilay mēntḡ bawo bajuban apel bagalilay bandukiinḡ bṭi ukaaḡ kē bahaj haḡ i? ³ Dṭupan mēntḡ hēnk da, nawutan pjuban, naṭëlëṣ ḡbida kēme nakeṭ an bṭi ji baka.

⁴ « Kē baḡaaḡ iḡeen na bakrenḡ biki pmbosḡ pweek pi uniw wi Filowe pajotnuḡ afiḡ, nanuur kē bajuban apel baḡaaḡ biki Yerutalem bandukiinḡ bṭi i? ⁵ Dṭupan, mēntḡ hēnk da, woli naanwut pjuban, aṭëlëṣ ḡbida nakeṭ an bṭi ji baka. »

Uhoñ wi bko banwoonḡ baanji babak

6 Kë Yetu aşë kakalëş bañaan uhoñ wi : « Ñiint alonj abi tepi blemani* du uťeeh wi nul. Abi pmar mnlemani aşë wo aantënk nin plooman ři ba. 7 Wi wi ařaanj aji na nalemparul : “Đdo nřşubal nřwajantj nř njaki kabi pmar mnlemani bē mēnji kaťenk ba babuk. Tiban ba. Babaa wo i kado kanooran mboř we ba?” 8 Kē undu aşë teema aji : “Ajugun, wutan ba kak piikal, nwuñēř mboř ři pťeef pi ba, mmēñan ba. 9 Ulome baluñ babuk. Woli baambuki, kbaa tib ba.” »

Yetu ajeban ři unuur wi pnoorfēn wi bayuday ñaať anťakmuñ

10 Yetu awo ři pjukan du *katoħ kañehanaani ki bayuday kalonj ři *unuur wi pnoorfēn. 11 Kē ñaať alonj aşë wo da i unťaayi udolonj kē aťakēm ado nřşubal iñeen na bakreñ ; añuuk aankak ahil nin phetan uleef. 12 Wi Yetu awinulonj aşë du'a aji na a : « Ñaaťu, pmaak papēn ři iwi. » 13 Wi wi ařaanj apafa iñen, ři đko mēntj kē aheti, aşë jun pbeeb Nařibaťi.

14 Kē naweek i katoħ kañehanaani aşë deebať uko wi Yetu ajebanunj ři unuur wi pnoorfēn. Aťiini wal mēntj na pntuk pi bañaanj aji na baka : « Naka nřnuur paaj nř iñaanj ajaan awo kalemp. Nawo i kabi řunj nřnuur mēntj pdo bajebanan, mēntj ři unuur wi pnoorfēn wa. » 15 Ajugun kē aşë teema aji : « An balagare! ři unuur wi pnoorfēn, jēm andoli ři an aji fēnēř uwit wi nul kēme ubuuru wi nul du kampen kañooť wa uya udaan i? 16 Kē ñaať i, anwoonj i pntaali pi *Abraham, i *Tatana atanunj nřşubal iñeen na bakreñ, aanwo i kafēnēřa ři unuur

* 13:6 Bapiit aji bko mēntj bawo Figuier ři umbaabu.

wi pnoorfën i? » ¹⁷ Wi ajakuñ hañ, kë banklañulun bti başë kowa fuñ, bañaan kë başë lilan ti iko inuura iweek bti yi akdolun.

Uhoñ wi pbuk pmpoñi panjaan pabuk bko
(Maci 13.31-32; Markuñ 4.30-32)

¹⁸ Wal mënñan kë aşë ji : « Na we wi *Pşih pi Naşibañi panaamun ba? Kë na we wi nhilanun pnaamntën pa ba? ¹⁹ Pawo ji pbuk pmpoñi pi ñaan ajejun atepi du uñeehul. Kë panañaa, akak bgof, kë ñkat ñadoo bi ado inañ ti inah yi ba. »

Uhoñ wi uko utaañanaan pşon
(Maci 13.33)

²⁰ Yetu akak aji : « Na we wi nhilanun kanaamntën *Pşih pi Naşibañi ba? ²¹ Panaam ji bko btiñşu bi ñaañ ajaan añu ti pşon ptum te pado taaj bti. »

Plëman pamminun

²² Wi Yetu akyaanñun pban Yerutalem, añepna ti ñbeeka na ñfëñ ajukan aşë ya. ²³ Kë alon aşë ji na a : « Ajugun, bañaan bantiinku bakluñ kabuur i? » Kë aşë ji na baka : ²⁴ « Natamaan naneejna plëman pamminun, tiiki dñupan, batum balun kado na pneej bë baankhilan. ²⁵ Woli ajug katoñ anaña adoo tuñ plëman, kë naşë hoj du bdiñ, nakob plëman kabot kakooñ bahaabëşan kaji “Ajugun, haabëşun plëman.” Aşë teeman kaji : “Mëmme di nawoonun.” ²⁶ An naşë ji na a : “Ñde akuñ adaan na iwi, kë ikuñ ajukan ti igah yi nun.” ²⁷ Ul kaşë teem kaji : “Mëmme di nawoonun, an bti bado buñaan, nalowaan.”

²⁸ « Nalun kawooni, kadeebañ, katibrën inñiñ wal wi nakluñ kawin *Abraham na *Itaak na *Yakob na *bañupar Naşibañi bti du Pşih pi Naşibañi, an ti

ŋleefan bašë bafëlan bdig. ²⁹ Wal mënŋ, bañaan bašë bapëna umayar unuur, kayoba, btamşanka na btammaŋu kabi pmaar ufettu uweek du Pşih pi Naşibaŋi. ³⁰ Kë hënk di di baloŋ ŋi bambaañşaanuŋ bakluŋ kawo bateek, kë baloŋ ŋi bateek baluŋ kawo babaañşani. »

*Yetu aŋëgara Yerutalem
(Maci 23.37-39)*

³¹ ŋi wal mënŋan kë *bafaritay baloŋ bašë bi ŋi Yetu aji na a : « Pënan ŋi dko di iya dmpaŋi, *Herod aŋal kafinju. » ³² Kë ašë teem aji na baka : « Nayaan naji na unfëş waŋ: “dpënan ŋntaayi ŋi bañaan kabot kajeban bañaan ŋta na faan, unuur uwajantën, nşë mba ulemp wi naan.” ³³ Kë nşë wo i kaya na bgah naan ŋta na faan na kankoŋan. Hënk di uwoon, na manjoonan nin *Naŋupar Naşibaŋi aloŋ aanhil kakeŋna du dko dloŋ dampati na Yerutalem.

³⁴ « Yerutalem, Yerutalem, iwi injaan kfin baŋupar Naşibaŋi, katap biki ayiliin mnlaak, nyaaş ŋtum ddo na pŋonkrën babuku jibi uguk ujaan uboof ŋbuk wa, kë ipoki. ³⁵ Enhën, Naşibaŋi aluŋ kadukaran katohan. Kë nşë ŋupan, naankak awinën te wal wi nakluŋ kado kaji : “Bnuura bi Naşibaŋi ŋi ankmbiin ŋi katim ki Ajugun !” »

14

Yetu ajeban ñiinŋ anwoon na ŋntëŋ

¹ ŋi *unuur wi pnoorfën uloŋ Yetu aya pyoban du uko naweek aloŋ i *bafaritay, kë bañaan bašë wo ŋi ptena bnuura. ² Kë ñiinŋ aloŋ anwoon na ŋntëŋ ašë wo ŋi kadunul. ³ Wi wi Yetu ašaan ahepar

*bajukan Bgah na bafaritay aji : « Bgah bi nun badinan ñaan ajeban namaakal ti *unuur wi pnoorfën këme baandinani? » ⁴ Kë başë yomp. Yetu kë aşë ban namaakal ajebana aşë dola kë ayaa. ⁵ Wi wi aşaan aji na baka : « Ahon ti an awoon aankpënan ti dko mënţ abukul këme uwitul unjoti ti pliik ti unuur wi pnoorfën ba? » ⁶ Kë baanhinan ateema.

Pdat dko dţo

⁷ Yetu awin kë bambiin pyoban baji badat dko dţo di kadun, ukaan kë ahoñ na baka, aji : ⁸ « Woli badu'u ufettu wi bniim, wutan kaya kaţo du kadun. Iwo kaţi nayoban ampeliin abi aban, ⁹ andu'anaŋ pyoban iwi na a aşë bi, aji na iwi iţen ñiinţ mënţ aţo. Wal mënţ inaţa kawo na mnkow kaya kaţo du kafet. ¹⁰ Kë woli badu'u ufettu, yaan iţo du kafet, andu'iin pyoban abile, aşë ji na iwi : “Nanoh ñogan moŋ kadun.” Wal mënţ, idëm ti kadun ki bañaan bti banţoon na iwi ti umeeşa. ¹¹ Hënk di uwoon, ñaan ankdëmanuŋ bkowul, baluŋ kawalana, kë ankwalanuŋ bkowul, baluŋ kadëmana. »

Naduun bajuuk pyoban

¹² Yetu akak aji na andu'uluŋ pyoban : « Woli idu bañaan pyoban këme pde kañah, wutan kadu banohu, babak şaaş, bayiţu këme bakinţu bayok, ţiki bukal baluŋ kadu'u kak pyoban këme pde kañah, uwo baluk bi nu. ¹³ Kë woli ido ufettu, ţëpan ţëp idu bajuuk, banţakmuŋ, bankjiinkuŋ, na bakuul, ¹⁴ işë inuurandën, ţiki baankhilan pluku. Na manjoonan, iluŋ kaluka ti wal wi bañaan baţool baknaţiin ti pkeţ. »

*Bampokun pbi pyoban
(Maci 22.1-10)*

¹⁵ Wi alon ʔi biki baduun pyoban atiinkun uko war ʔşę ji na Yetu : « Anklun kaʔo kade du *Pşih pi Naşibaʔi anuurandën! » ¹⁶ Kę Yetu ʔşę ji na a : « Ńiinʔ alon abi wo i pdo ufettu uweek ʔşę du bañaan batum. ¹⁷ Wi wal wi pde kañah ubanu ʔ kę ʔşę yil nalemparul aya aji na biki aduun: “Nabiini, kañah kabaa.”

¹⁸ « Kę başę junna aloolan aloolan bukal bti pji amiir baka. Nateek aji na a : “Dba nug nug uʔeeh, dwo i kaya pten wa, dkooʔu kooʔ miiraan.” ¹⁹ Kę alon aji na a : “Dba nug nug ŋngit iñeen ŋjaari dya hęnk pten jibi ŋaklempi, dkooʔu kooʔ miiraan.” ²⁰ Alon kę aji na a : “Dba niim niim hęnkun, ukaan kę męnhilan pbi.”

²¹ « Kę nalemparul aya akakalęş ajugul uko wi bateemulun. Ajug katoh adeebaʔ wal męnt ʔşę ji na nalemparul : “Faraan iya du iyiti na igah yi ubeeka iʔijęn ʔi, bajuuk, banʔakmun, bakuul na bankjiinkun.” ²² Kę nalemparul aya akak aji na a : “Naweeek, ddo uko wi ijaku ʔ kę dko daantuma tum.” ²³ Kę ajug katoh ʔşę ji na a wal męnt: “Yaan na igah yi ŋʔeeh ido kaʔaş ibiig, idabęr bañaan, katoh naan kahilna katum.” ²⁴ Dʔupan, nin alon ʔi bateek biki nduun aankñem kañah naan. »

*Pduk iko bti kaʔaş Yetu
(Maci 10.37-38)*

²⁵ Bañaan batum bawo ʔi ppoş na Yetu ; kę ʔşę kok aji na baka : ²⁶ « Woli ñaan abi ʔi nji bę aanjalęn maakan apelan aşin, anin, aharul,

babukul, baṭa'ul na baweekul na uleeful kak, aanhil pwo naṭaṣaraan. ²⁷ Anwoonj aankuṅa krut ki nul kadinan phaj ji nji udole wo ṭi pkeṭ, kapoṣ ṭi kafet ki naan, aanhil pwo naṭaṣaraan. »

²⁸ « Ahoṅ ṭi an ajaanṅ aṅal pniw katoh kaweeek bē aanji dun kaṭo kaṣal bnuura katen itaka yi anumiinṅ, kame me ahilan pniw ka kaba? ²⁹ Woli aando haṅ, ajun pniw bē aambi hilan pbaañeṣ, bankwinuṅ ka babeṅa ³⁰ kaji : “Ñaanṅ i ajunuṅ pniw bē aanhilan pbaañeṣ!”

³¹ « Kē naṣih ahoṅ ajaanṅ wonṭi aya pgut na naṣih aloṅ aanji dun kaṣal katen me ahilan na bangoli iñeen-week ṅyaaṣ iñeen week (10.000) pgut na anwoonṅ na bangoli iñeen-week ṅyaaṣ iñeen-week ṅṭēb ba (20.000)? ³² Woli aanhilani, ayil du naṣih undu wi ahumuṅ nlowi, kakooṭa batiinkar. ³³ Kē hēnk di uwoonṅ, woli aloṅ ṭi an aanduk bka bi nul bṭi aanhil pwo naṭaṣaraan. »

Pnam panyaṣuṅ

(Maci 5.13; Markut 9.50)

³⁴ Yetu akak aji na baka : « Pnam pawo uko unuura, paṣale kak ayaṣ, bakakanaan kataabare ki pa na we ba? ³⁵ Nin paankak anuura pa mboṣ, kēme pa umēñan ; paji pafēl.

« Ankaanṅ ibaṭ itiinṅni, atiinkan. »

15

Uhoñ wi unkaneel umpoṭi unneemuṅ akuṭ awinana

(Maci 18.12-14)

¹*Bakobraar daaṣa na bado buṭaan bṭi baji bañog Yetu, katiinka. ²*Bafaritay na *bajukan Bgah baṣē

kahoopaṭer kaji : « Ñiint i aji naakiir na bado buṭaan, kabot kade na baka. »

³ Kë Yetu aṣë hoñ na baka aji : ⁴ « Ahoṅ ṭi an ajaan aka nṭe nkaneel iñeen-week aṣë neemandën uloolan, aanji duk ṅundu du pṣaar, kaya pla unneemuṅ, te wi awinaṅ wa? ⁵ Wal wi awinuṅ wa, aji lilan maakan, kalap wa, ⁶ kaya katoh, kadu banohul na bakinṭul, kaji na baka : “Nalilaan na nji, dwiun unkaneel wi naan unneemuṅ.” ⁷ Kë hënk di uwohaṅ, mnlilan mnweek manwo du baṭi pa nado buṭaan aloolan anṭëlṣuṅ ubida kapel bañaan baṭum* banwoon baṭool, banwoon baanuma pṭëlëṣ ṅbida. »

Uhoñ wi baluk banneemuṅ akuṭ awinana

⁸ « Kë ñaaṭ ahoṅ ajaan wonṭi aka baluk bi ṅnuur iñeen, aṣë neemandën baluk bi unuur uloolan, aanji tehan unkaniya, kawet dko bnuura, te wi awinuṅ baluk mënṭ i? ⁹ Wal wi awinuṅ ba, aji du banohul na bakinṭul kaji na baka : “Nalilaan na nji, dwiun baluk bi mbiin aneemandën.” ¹⁰ Hënk di mnlilan manjaan manwo ṭi ṅwanjuṭ ṅi Naṣibaṭi pa nado buṭaan aloolan anṭëlṣuṅ ubida. »

Uhoñ wi napoṭ anneemuṅ akuṭ awinana

¹¹ Yetu akak aji na baka : « Ñiint aloṅ abi ka bapoṭ batëb. ¹² Anwoon nabaasha kë aṣë ji na aṣin : “Paap, wulaan kafah ki naan ṭi bka bi nu.” Kë aṣin afaaṣ baka bka bi nul. ¹³ Wi nabaasha adoluṅ ṅnuur ṅntiiṣu aṣë ṭonkrën bka bi nul bṭi, aṭool aya du utaak uloṅ unlowuṅ atok ṭokan bka bi nul ṭi unoh.

* **15:7** Bapiit ṭi ulibra aji bañaan iñeen kañeen kalon na kañeen kalon (99).

14 « Wi atokunŋ bka bi nul bti, kē ubon wi katēr ilēmēt uşē mara mara ajot ŋi utaak mēntŋ, kē ajun pwo ŋi kanuma. 15 Wi wi ayaanŋ aneej ulemp du ŋiintŋ alonŋ i utaak mēntŋ, kē unŋ mēntŋ aŋu'a pyenŋ ŋnkuma. 16 Ado ji ŋal pde ilēfa yi ŋnkuma katumanaan kayiŋ bē nin alonŋ aanji ŋena ya. 17 Wal mēntŋ kē aşē ŋalntēn aji : “Balemp hum bawoonŋ du uko paapa, aji bade kayok kado dukşēn, kē nji nşē wo ŋi akeŋ ubon! 18 Dkak du paapa kaji na a : ‘Paap djuban ŋi kadun ki Baŋi abot ajuban ŋi kadunu ; 19 mēnkak ataŋ na pdu'ana abuku, jejaan ji alonŋ ŋi balemp biki nu.” 20 Kē hēnk di atoolunŋ pkak du aşin.

« Ahum nlowi, kē aşin aşē wina, abot aŋagi'a ; aŋiira, ajotna, amooka bnuura. 21 Kē abukul aşē ji na a : “Paap, djuban ŋi kadun ki Baŋi abot ajuban ŋi kadun ki nu, mēnkak ataŋ na pdu'ana abuku.” 22 Kē aşin aşē ji na balemp biki nul : “Naŋaraan, naŋijan kamişa kannuurnaaniinŋ, na-woharēna, naŋu'ana paneel ŋi pkoŋ, nabot naŋu'a işapaat ŋi ihoŋ. 23 Nayaaran uwit ummagnunŋ ŋi batani nafiŋ, ŋde, ŋnoha, 24 abuk naan annaŋunŋ i abi keŋ aşē kak ŋi umundu, abi neem, aşē winana!” Kē başē wo ŋi unoh.

25 « Bajeen ŋiintŋ awo wal mēntan du uŋeēh. Wi akbiinŋ, aŋog katoh aşē tiink kē bakkob abot aki. 26 Adu wal mēntŋ nalemp i aşin alonŋ ahepara uko umba'i duk awo wo. 27 Kē unŋ ateema aji : “Aŋa'u abiinŋ, kē ŋaaş afiŋ uwit ummagnunŋ ŋiki akak na-joob.” 28 Kē bajeen aşē deebaŋ, apok pneej katoh. Kē aşin aşē pēn akooŋa. 29 Kē aşē teema aji : “Ddo ŋşubal ŋŋum, alemparu, mēmbaanŋ kapoka nin pdo uko wi ijakunŋ, kē iimbaanŋ kaŋenarēn upi umpoŋi

nnohnaana na batënt naan ; ³⁰ kë abuku i ašaan akak, ul anyaan ade bka bi nu na baat bawužaan aba, kë işë do kë bafin uwit ummagnuñ!”

³¹ « Kë ašin ašë ji na a : “Abuk naan, iwi, iji kwo na nji na ŋnuur nuur, uko wi nkaan bti uwo wi tu. ³² Kë ŋšë wo i kanoha kabot kawo ti mnlilan, ŋiki ača'u i abi keŋ, ašë kak ti umundu ; abi neem ašë winana !” »

16

Namali natit

¹ Yetu abot aji na baťaşarul : « Ńiint alonj nayok abi ka namali, kë başë keeşara du a aji atoka bka. ² Kë ado kë badu namali ašë ji na a : “We wi mbaan atiink kë baktup ti iwi ba? Yuujaan jibi idoluñ na bka bi naan, hënkunj mënkak aňal iwo namali i naan.” ³ Kë namali ašë şal aji : “Dbaa do we, wi ajug katoh apënananuñ ti ulemp? Pya kajaar? Mënhinan ka. Bñehan? Dkowa ba. ⁴ Yoow! Dme uko wi nji kadoluñ wi bakpënananuñ ti ulemp, pa bañaan bahilna bayeenkën du itoh yi baka.”

⁵ « Kë hënk di di adooñ kë badu banŋeetuñ ajug katoh kë bakbiina aloolan aloolan, aji na nateek : “Hum di di iŋeetuñ ajug katoh ba?” ⁶ Kë ŋiint ajaka : “Iniibi* iñeen-week yi ukëra” kë aji na a : “Nje kakaarta ki nu, ŋoon itaran ipiit iniibi iñeen-kañeen.” ⁷ Akak aji na alonj : “Kë iwi, hum di di iŋeetuñ ajug katoh ba?” Kë ateema aji : “Iniibi iweek iñeen-week yi maaj” kë aji na a : “Nje kakaarta ki nu, ipiit iniibi iweek iñeen bakreñ.” ⁸ Kë ajug katoh ašë maŋ namali naguuru uñ jibi adoluñ mntit hënk.

* **16:6** Kaniibi kandoli kawo ŋlitru iñeen ŋwajanŋ na paaj na ulonj.

Hënk di uwoon, bañaan banjaalun umundu wi batit ti mnwo mi baka na batënt baka apel biki bjeehi bi Naşibaţi. »

Pţijan itaka bnuura

⁹ Yetu akak aji : « Dţupan : nalaan banoh na itaka yi umundu wi buţaan wi, nahilna unuur wi iko yi umundu wi ikbaan, bayeenkan du itoh yi baţi inwoon yi mnţo. ¹⁰ Anwoon natoool ti uko umpoţi wi bawululun aji wo natoool ti utum, k  anwoon aanwo natoool ti umpoţi aanji wo natoool ti utum. ¹¹ Woli naanwo batool ti pyok pi umundu wi buţaan wi, in aklun kawulan pyok pi manjoonan? ¹² K  woli naanwo batool na bka bi ņaan nampaţi, naşal aji Naşibaţi alun kawulan banwoon bi nan i?

¹³ « Nin ņaan aanhil kalempar başih bat b : apok alon kaşal undu, k me am ban alon, kaş  beeh undu. Naanhilan kalempar Naşibaţi kabot kalempar itaka. »

Nţup ņlon kak ņi Yetu

(Maci 11.12-13; 5.31-32; Markut 10.11-12)

¹⁴ *Bafaritay banjaan banjal itaka batiink iko m nt ti aş  beņ Yetu. ¹⁵ K  aş  ji na baka : « An nawo bañaan banjaan badaar kawo batool ti kadun ki bañaan k  Naşibaţi aş  me ņşal ņi nan. Uko wi bañaan bad manun uji uwo unwuţun maakan ti kadun ki Naşibaţi.

¹⁶ « Ji *Yowan Nabattaar abi ado kabi, *Bgah bi Moyit na *baţupar Naşibaţi bawoon ; du wal wi abiinun k  baş  ţupan *Uţup Ulil Unuura wi Pşih pi Naşibaţi, k  bañaan bti bataman ado na pneej ti pa. ¹⁷ Baţi na mboş manyojnun ptok apel uko uloolan umpoţţaanun ti *Bgah bi Moyit.

18 « Ñaañ andookuñ aharul akuñ aniim alon ajuban pjuban pi piinť, kē anniimunñ ñaať i ayinul adookuñ ajuban pjuban pi piinť. »

Ñiinť nayok na Lataar najuuk

19 Yetu akak aji : « Ubi ka ñiinť alon nayok, anjaki ñēga kabot kade bnuura, kawo ți unoh na ηnuur. 20 Kē başē fēl ți plēman pi kato hul ñiinť alon najuuk i bajaan bado Lataar† i uleef unniinkuñ ηjad. 21 Ado ji ηal ηal pjejenť ituk injotnuñ ți umeeşa wi nayok. Nbuş ηadonñ aji ηalaj ηjad ηi nul. 22 Kē najuuk unñ abi keť, kē ηwanjut ηaya na a kē aťo akab du *Abraham. Kē nayok abi keť kak, kē bamoya.

23 « Wi nayok awoon du mnkeť, ahaj maakan, aşē kat kēş awin Abraham du kalowan, kē Lataar aťo aňoga. 24 Wi wi ahuuranuñ adu'a aji : “Abraham Paapa, ñagi'aan, iyil Lataar atoop pkoñ ți meel abi ñowanaan pndemēnt, dhaj maakan ți bdoo bi.” 25 Kē Abraham aşē teema aji : “Abuk naan, leşan kē iwin bnuura wal wi iwoon du mboş, kē Lataar ul, aşē wo ți mnhaj. Hēnkuñ awo ți atuumara, iwi kē işē haj. 26 Tenan kak : bwal bweek bakak apaťēşun na an, banñaluñ pťēp bahilna bawo baankťēp, ñaañ aanhil pmuur bwal bi kabi du un.”

27 « Kē nayok aşē ji na a wal mēnt: “Keeri Paap, dkooťu kooť, yilan Lataar du kato h ki paapa, 28 dka babuk paapa kañeen ; aya aťup baka uko wi awinunñ, bawutna kabi kak ți dko di mnhaj di.” 29 Kē Abraham aşē ji na a : “Bawo na ηlibra ηi *Moyit na ηi *baťupar Naşibaťi, batiinkan uko wi baťupunñ ți ηa.” 30 Kē ñiinť nayok unñ aji na a : “Uunkkēşa kēş baka,

† 16:20 Lataar dawoonñ Naşibaťi aji ťenk.

bë woli ñaan anwoonuj du mnkeţ aya  up baka, bawut pjuban, kaţ el ş  bida.” ³¹ K  Abraham a   ji na a : “Wi bawoon  aanji batiink *Moyit na ba upar Na iba i, woli  aan adoo na a  i pke  abi a up baka, baankteha te.”  

17

Pjuban na pmiirad

¹ K  Yetu a   ji na ba a arul : « iko inhinanuj kado ba aan bado bu aan iinhinan kawaa ana, k   aan an aan  ij ya a   wu an! ² Uhokan pa a batana plaak pweek bawata du bd k, k  di pwuta ado alon  i bapo  biki* Na iba i ajot  i pjuban. ³ Na afaraan!

  Woli at ntu ajubanu,  iiniin na a, woli awut pjuban, kmiira. ⁴ K  woli ajubanu nyaa  paaj na ulon  i unuur, aku  abi nyaa  paaj na ulon aji na iwi : “Miiraan” kmiira.  

Pfiyaar pi nalempar Na iba i (Maci 17.19-20)

⁵ *Banja an baji na Ajugun : « Ho al shan pfiyaar panwoon  i un.   ⁶ K  aji na baka : « Woli naka lah pfiyaar panlinuj na pbuk pi maaj, najile na pn een pi : “D tadiiran iya ijab du bd k,” patiinkan!  

Plempar Na iba i na byompan

⁷   Ahon  i an ajaan aji na nalemparul najaar k me nayafan woli awoona u eeh : “Faraan, biin i o ide”? ⁸ Aambaa   p   p kaji na a : “Jun an ka ah, ibot i  l ş iko ibi iyi  n, te ndo nde mbot ndaan, ibale kbaa de kabot kadaan.” ⁹ Aanka na pwula

* **17:2** Bapo  biki : Yetu a iiniyaan  i banfiyaaruj, bukal bakakuj ji bapo .

nin uko ulon, ŧiki ado uko wi ajakulun. ¹⁰ Kē hēnk di uwoon pa an : wal wi nadoli uko bti wi Naŧibaŧi ajakanan nado, najakan : “Nwo balemp ŧań, ŋdo uko wi ŋwoon biki kado.” »

Biinŧ ińeen bamaak bdoo

¹¹ Wi Yetu atoolun pya Yerutalem, aŧē ŧēpna ŋmban ŋi ŋŧaak ŋi *Famariya na *Galilay. ¹² Wi akneejun ŧi untanka ulon, kē biinŧ ińeen bammaakun bdoo baŧē bi pyit na a, aŧē naŧ alow, ¹³ ahuuran aji : « Yetu, najukan, ŋagi'un. »

¹⁴ Wi Yetu awinun baka aŧē ji : « Nayaan nawinana du baŧenjan biki Naŧibaŧi. » Wi bakyaan na bgah, aŧē mara mara ajeb. ¹⁵ Kē alon ŧi baka, wi awinun kē ajebi, aŧē wuŧŧa, awo ŧi phuuran, adēman Naŧibaŧi. ¹⁶ Abi, ajot ŧi ihoŧ yi Yetu aŧē beeba. Niińŧ mēńŧ, awo i uŧaak wi Famariya. ¹⁷ Kē Yetu aŧē hepar aji : « Biinŧ ińeen bti baanjebi i? Kē biki kańeen kalon bandukiin bawo ŧun ba? ¹⁸ Alon ŧi baka aankak ado bi kabi kadēman Naŧibaŧi, ŋiinŧ i anwoon aanwo *nayuday akakun ŧań abi adēmana! » ¹⁹ Wi wi Yetu aŧaan aji na a : « Naŧiin iya, pfiyaar pi nu pabuuranu. »

Ubi wi Pŧih pi Naŧibaŧi (Maci 24.23-28,36-41)

²⁰ *Bafaritay bahepar unuur ulon Yetu lum di *Pŧih pi Naŧibaŧi pakbiin, kē atees baka aji : « Ubi wi Pŧih pi Naŧibaŧi uunkwinana, ²¹ kē ŋaan aankdo kaji : “Tenan : pawo ŧi! Kēme : pawo mon.” Pŧih pi Naŧibaŧi pawo ŧi ptoofan. » ²² Yetu akak aji na baŧaŧarul : « Nnuur ŋlon ŋabi, ŋi naklun kańal pwin *Abuk Niińŧ unuur uloolan ŧań, bē naankwina.

²³ Baluŋ kajakan : “Awi moŋ!” “Awii wi!” Nakya da, naktiir da. ²⁴ Jibi kaliik liik kajaan kawoona kabaŋ kalon ki baŋi, kajeehan baŋi bti, hēnk di di Abuk Ńiint̃ akluŋ kawo ŋi unuur wi nul. ²⁵ Kē ašē wo i kahaj maakan duna, kawuun̄ ki kabot kapoka.

²⁶ « Uko umbiin̄ awo ŋi wal wi Nowe ukaan̄ awo ŋi ŋwal ŋi Abuk Ńiint̃. ²⁷ Bañaan̄ bawo wal mēnt̄ ŋi kande na udaan, aniim, awul babak baka iniim, te unuur wi Nowe aneejuŋ ŋi upuur wi meel uweek, kē ušubal uweek ušē jot, atuman idēk, kē bayoora bukal bti.✧

²⁸ « Kē hēnk di uwohan̄ ŋi wal wi Lot : bañaan̄ bawo ŋi kande na udaan, anug, awaap, atepi, aniw ; ²⁹ Kē unuur wi Lot apēnuŋ ŋi Todom, Našibaŋi kē ašē do ušubal wi bdoo, na pdēpalēn panktēraduŋ kē papēnna baŋi, aŋiŋ baka bukal bti.✧ ³⁰ Kē hēnk di di ukluŋ kawo, ŋi unuur wi Abuk Ńiint̃ akluŋ kawinana.

³¹ « Ťi unuur mēnt̄, ŋaan̄ anwoon̄ ŋi ušaala, awutan kaneejar iko yi nul. Kē hēnk di ukwohan̄ pa ŋaan̄ anyaan̄ uŋeeh, awutan kawuŋša pŋiiš. ³² Nalešan̄ uko undoluŋ ahar Lot✧! ³³ Ankdoon̄ na pbuuran ubida wi nul aluŋ kawaan̄ wa, kē anwaan̄uŋ ubida wi nul aluŋ kabuuran wa. ³⁴ Dŋupan : na uŋejan mēnt̄, bañaan̄ batēb bapiint̄ ŋi kališa kaloolan : alon̄ ajejana, alon̄ aduka. ³⁵ Baat̄ batēb bawo ŋi pšon : alon̄ ajejana, alon̄ aduka. [³⁶ Biint̄ batēb bawo du uŋeeh : alon̄ ajejana, alon̄ aduka.] » ³⁷ Kē baŋaš Yetu bašē hepara aji : « Ajugun, ŋuŋ di di iko mēnt̄ ikluŋ kaŋēpna? » Kē ateem baka aji

✧ 17:27 Ujuni 6.9; 7.24. ✧ 17:29 Ujuni 18.20; 19.25. ✧ 17:32 Ujuni 19.26.

: « Dko di untaam ukeṭnuṅ, dul di di njugude ṅakluṅ kayitiir. »

18

Uhoñ wi nawayëş na ñaaṭ nayoṭ

¹ Yetu akak ahoñ na baṭaşarul adiimanaan baka kē bawo biki kado kañehan Naşibaṭi ṅwal bti, kawut kawutandër. ² Aji na baka : « Ubi ka ṭi ubeeka uloṅ, nawayëş bṭup aññoomuṅ Naşibaṭi abot awo aanji tiink nin ñaaṅ. ³ Ṭi ubeeka mēntṭ kak, ñaaṭ nayoṭ aloṅ awo da anṭaali pbi du a bawayëşa. Aji ji na a : “Wayëşaan na naşoorad naan.”

⁴ « Nawayëş ajon kapok aşë bi ban ṭuṅ aji : “Na manjoonan, mēnji kaṭi Naşibaṭi abot awo mēnji katiink nin ñaaṅ ; ⁵ kē jibi ñaaṭ i aknooranaanuṅ, dwayëşa. Woli abi'a bi ṭi, abi baañşaan pdo kayewlënën.” » ⁶ Ajugun kē aşë kak aji na baka : « Natiinkan uko wi nawayëş nawuṭaan i ajakuṅ! ⁷ Kē Naşibaṭi, aankbi kaṭënk biki nul, kawayëş baka i, wi bakhuuranuṅ aññehan ṅwal bti? Ajon uṭënk baka i? ⁸ Dṭupan na manjoonan, awayëş baka kataran taran. Kē *Abuk Ñiintṭ, aluṅle bi, aṭënkaara ṭi umundu bañaaṅ banfiyaaruṅ i? »

Uhoñ wi Nafaritaṅ na nakobraar daaşa

⁹ Yetu akak ahoñ pa bañaaṅ banşaluṅ aji bawo baṭool aşë beeh bandukiin, aji : ¹⁰ « Biintṭ batëb babi ya pñehan Naşibaṭi du Katohul Kaweek ; aloṅ awo *nafaritaṅ kē aloṅ awo *nakobraar daaşa. ¹¹ Nafaritaṅ anaṭ aşë ññehan Naşibaṭi ṭi uşalul aji : “Iwi Naşibaṭi, dbeebu ṭi uko wi mpaṭuṅ na bañaaṅ bandukiin, bakiiṅ, bado buṭaan, bajuban pjuban pi

piint ; dbeebu kak wi nwoon mënnaam na nakobraar daaşa i. ¹² Dji kayiman nnuur ntëb ti kanëm kabot kafaas uko wi nyeenkun bti kado ifah iñeen, kajej kalon kawulu.” ¹³ Nakobraar daaşa ul kē aşē naṭ alow, aandoo ñoom pkat kēş katen baṭi, aşē kuṇa iñen*, aji : “Iwi Naşibaṭi, ñagi'aan, nji nwoon nado buṭaan.” »

¹⁴ Yetu aji na baka : « Dṭupan : Uṇ mēntan wi aṭiṣun, Naşibaṭi adinan kē awo natool ti kadun ki nul, kē uşē wo uunwo haṇ pa nafaritay. Hēnk di uwoon, ankdēmanun bkowul, balun kawalana, kē anwalanun bkowul, balun kadeeṇa. »

*Yetu awul bapoṭ bampoṭi bnuura bi Naşibaṭi
(Maci 19.13-15; Markuṭ 10.13-16)*

¹⁵ Bañaan balon baṭij Yetu bapoṭ bampoṭi pa aban baka, kē baṭaşarul bawin uko mēnt aşē noman na baka. ¹⁶ Kē Yetu aşē do kē baṇogan bapoṭ aşē ji : « Nawutan bapoṭ babi ti nji! Nakneenan baka, ṭiki *Pşih pi Naşibaṭi pawo pi banwoon ji baka. ¹⁷ Dṭupan na manjoonan : anṇalun pneej ti Pşih pi Naşibaṭi awo kanaam na napoṭ. »

*Ñiint nayok
(Maci 19.16-30; Markuṭ 10.17-31)*

¹⁸ Kē ñiint alon antiinkaniin aşē hepar Yetu aji : « Najukan nanuura, we wi nwoon kado kayeenkna ubida wi mnto ba? » ¹⁹ Yetu kē aşē ji na a : « Imeha kē Naşibaṭi ṭañ anuuriin, ukaṇ kē ikdu'ën nanuura i? ²⁰ Ime uko wi *Bgah bi Moyit bajakuṇ : “Iinkpiint na ahar ñaan kēme ayin ñaan, iinkfin

* **18:13** Ṭi ugrek bapiit aji : Akob iñen ti bjënt, hēnk di bayuday bajaan bado woli bawo ti puṭan.

ñaan, iinkkii, wutan katapar ñaan uko wi awoon aando, mëbaan şaaş na naan bnuura.” » ²¹ Kë ñiint ateema aji : « ddo iko mënt bti wi nwoon napoţ te hënkuj. »

²² Wi Yetu atiinkuj uko waŋ aşë ji na a : « Iduka uko ulon kak : waapan iko yi ikaaŋ bti, ijej itaka iţen bajuuk, woli ido haŋ kşë ka pyok du baţi. Wal mënt, kşë bi, kaţaşën. » ²³ Wi ñiint atiinkuj uko waŋ, aşë jooţan, ţiki ayok maakan. ²⁴ Yetu awin kë ajooţanii aşë ji : « Utam maakan pa nayok aneej du *Pşih pi Naşibaţi! ²⁵ Aa, uyoj apel pa untaam uweek wi pnkunkaali uneej ţi bhër bi kaguja kë di nayok aneej du Pşih pi Naşibaţi. »

²⁶ Banktiinkuluj kë başë ji : « Kë in ahilanuj keeri kabuur? » ²⁷ Yetu kë ateem baka aji : « Bañaan bajën baanhilan pbuuran ŋleef ŋi baka, kë Naşibaţi aşë hil pbuuran baka. » ²⁸ Timonj Piyeer kë aşë ji na a wal mënt: « Tenan, ŋduk iko yi ŋkaaŋ bti pa pţaşu. » ²⁹ Yetu kë aşë ji na baka : « Dţupan, manjoonan ma : ñaan ankdukuj katohul, aharul, babuk aşin, na bajugul na babukul pa Pşih pi Naşibaţi, ³⁰ ayeenk kapelan maakan ţi umundu wi uko wi abiiŋ aka, kabot kayeenk ţi umundu unkmbiin ubida wi mnţo. »

Yetu akak aţup kë aluj kakeţ kabot kanaţa ţi pa (Maci 20.17-19; Markuţ 10.32-34)

³¹ Yetu adu *banjañan iñeen na batëb mpaţ aşë ji na baka : « Hënkuj, ŋtool ppaya du Yerutalem. Iko bti yi *baţupar Naşibaţi bapiituj ţi *Abuk Ñiint idolana. ³² Abuk Ñiint aluj kawulana du banwoon baanwo *bayuday, baluj kabeŋa, kakara, katëfjëra ; ³³ kakoba na itintël kaşë kafina, unuur

uwajantën ašë naŋa ƚi pkeŋ. » ³⁴ Kë banjañan iñeen na batëb bašë ƚiink ašë wo baante uko wi ajakuñ. Uŋup mënŋan uŋëp baka kë baamme uko wi Yetu aňaluñ pji na baka.

*Yetu ajeban nakuul alon du ñmbañ ƚi Yeriko
(Maci 20.29-34; Markut 10.46-52)*

³⁵ Kë wi Yetu akñogun ubeeka wi Yeriko, nakuul alon aŋo bñehan ƚi kabañ ki bgah. ³⁶ Wi atiinkun bañaan batum kë baktëp, kë ašë hepar uko unwoon, ³⁷ kë baŋupa aji : « Yetu i *Nataret aktëpuñ. » ³⁸ Wi wi aŋaan ahuuran aji : « Yetu *Abuk Dayiŋ, ñagi'aan! » ³⁹ Banwoon ƚi kadun bañoman na a ayomp, kë abaa huuranaara huuran maakan aji : « Abuk Dayiŋ, ñagi'aan! » ⁴⁰ Kë Yetu ašë naŋ ado kë baŋija a. Wi nakuul aňogun kë ašë hepara : ⁴¹ « we wi iñaluñ ndolu ba? » Kë atëem aji : « Ajugun, dolaan ndo kawin kak! » ⁴² Yetu kë aji na a : « Doon kawin, pfiyaar pi nu pajebanu. » ⁴³ ƚi dko mënŋ kë akak awin abot aŋaŋ Yetu, ašë dëman Naŋibaŋi. Kë bañaan bti bakak ayeeh mndëm mi Naŋibaŋi wi bawinun uko unŋëpuñ.

19

Take

¹ Yetu aneej ƚi Yeriko awo ƚi pmuur ubeeka, ² kë ñiint alon anwoon katim ki Take ašë wo da, awo naweek i *bakobraar daaŋa abot ayok maakan. ³ Ado na pwin ñaan anwoon Yetu ašë wo aanhinani ƚiki bañaan batumi, kë abot awo ñaan naŋamñaan. ⁴ Aŋi wal mënŋ ajot kadun ašë paya ƚi bko blon kahilna kawin Yetu, anktëpnuñ da.

⁵ Wi Yetu abanuᅇ du dko di apayiᅇ aᅇ kat keᅇ aji na a : « Take, taraan iwala, dwo i kawala du katohu nᅇa. » ⁶ Ke ataran awala ayeenka na mnlilan. ⁷ Wi baᅇaan bti bawinuᅇ uko waᅇ, aᅇ nᅇur nᅇuran aji : « Aya awala du uko ᅇiᅇnt nado buᅇaan! » ⁸ Ke Take aᅇ naᅇa anaᅇ, aji na Ajugun : « Ajugun, tenan, dfaaᅇ bka bi naan ᅇi ptoof kaᅇen bajuuk, akak awo woli dguur ᅇaan bka bi nul kakakana nᅇaaᅇ nᅇbaakᅇr uko wi nyeenkuluᅇ. » ⁹ Yetu ke aᅇ ji na a : « Naᅇibaᅇi abuuran nᅇa baᅇaan biki katoᅇ ki, iwi kak iwo abuk *Abraham. ¹⁰ Heᅇk di uwoon, *Abuk ᅇiᅇnt abi bi pla kabot kabuuran banneemuᅇ. »

*Uhoᅇ wi itaka
(Maci 25.14-30)*

¹¹ Wi baᅇaan bawoon ᅇi ptiᅇnk Yetu, ke aᅇ hoᅇ na baka ᅇiki aᅇog Yerutalem, ke baᅇe ᅇal aji *Pᅇih pi Naᅇibaᅇi pawinana wal meᅇnt. ¹² Aji na baka : « ᅇiᅇnt alon i kabuka kaweeᅇk abi ya du uᅇaak unlowuᅇ pᅇa kayeenᅇk pᅇih pi uᅇaak wi nul, kaᅇe kawuᅇᅇa. ¹³ Adu balemparul iᅇeen, awul baka andoli baluk bi kli kwajaᅇnt aᅇ ji na baka : “Nalempan na itaka yi te ubi'eᅇn.”

¹⁴ « Baᅇaan biki uᅇaakul ke baᅇe ᅇoora, ayil baᅇaan balon ke baya du naᅇih najeenkaᅇ aji na a : “Nᅇnᅇal ᅇaan i aᅇihun.”

¹⁵ « Wi bayaᅇn aᅇoorana du pᅇih, ke aᅇ wuᅇᅇa. Wi abanuᅇ, aᅇ do ke badu balemparul biki abiᅇn awul itaka, katen jibi andoli ᅇi baka aduki alemp. ¹⁶ Nateek abi ajaka : “Naᅇih, itaka yi iwulnuᅇ yᅇi yi, dduk aka uko wi iwulnuᅇ nᅇaaᅇ iᅇeen.” ¹⁷ Ke aji na a : “Ido bnuura, iwo nalemp nanuura ; jibi iwoon

nanuura ti uko umpoti wi nwuliin, iwo nantuŋa i nbeeka iŋeen.”

¹⁸ « Natëbantën kë abii, aji na a : “Naših, itaka yi iwulnuŋ yii yi, dduk aka uko wi iwulnuŋ nyaas kaŋeen.” ¹⁹ Kë akak aji na uŋ mënŋan : “Iwo nantuŋa i nbeeka kaŋeen.”

²⁰ « Undu kak kë abii aji : “Naših, itaka yi nu yii yi, dtan ya ti blaañ ahank. ²¹ Dti'u, iwi inwoon ñiinŋ najooŋ, anjaan ayeenk uko wi awoon aanhankani, kabot kakit uko wi awoon aantepi.” ²² Kë naših uŋ ašë ji na a : “Iwi nalemp nawuŋaan, dwayësu na nŋup ni iŋupun iwi ti uleefu. Ime aji dwo ñaan najooŋ anjaan ayeenk uko wi awoon aanhankani, kabot kakit wi awoon aantepi. ²³ Kë we ukaan keeri kë iinjej itaka yi nwuliin ahankan du naŋeeŋan ba? Iŋaan kabuk uko ulon, woli dyaarad ya.”

²⁴ « Wi wi aŋaan aji na bañaan banŋoon da : “Nayeenkana itaka yi nul, nabot nawul ya andukiin aka nyaas iŋeen uko wi nwululun.” ²⁵ Kë bateema aji : “Adobi ka ka itaka itum!” ²⁶ Kë akak aji na baka : “Dŋupan, ñaan ankaan, balun kaŋena kak, bë anwoon aankaa, bado yeenka wi akaan. ²⁷ Kë baŋoorad naan, banwoon baambi ŋal nših baka, naŋijan baka ti, nafaal ti kadun naan.” »

Yetu aneej ti Yerutalem ji naših

(Maci 21.1-9; Markut 11.1-10; natenan ti Yowan 12.12-16)

²⁸ Wi Yetu aŋiiniin han aba, ašë tool pya Yerutalem, apoŋ ti kadun ki pntuk. ²⁹ Wi aŋogun nŋfët ni Betfage na Betani, kaŋog pnkun pi bajaan bado « Pnkun pi

Mnoliwera* » ašë yil baṭašarul batëb aji na baka :
³⁰ « Nayaan du ufëṭ unwoon ṭi kadunan wuṇ, woli naneej da, naṭënk ubuuru umpoṭi untanuṇ, wi nin ñaan awoon aambaan kadapi'aara ; nafënëšan wa naṭij. ³¹ Woli alon ahepar uko unkaan kē nakfënëš wa, najaka Ajugun anumiin wa. »

³² Wi bayili bayaan, baya ṭënk kē uko uwo jibi Yetu ajakuṇ na baka. ³³ Wi bawoon ṭi pfënëš ubuuru umpoṭi wuṇ, bajug wa kē bašë ji : « we ukaan kē nakfënëš ubuuru ba? » ³⁴ Kē bašë teem aji : « Ajugun anuma wa. »

³⁵ Wi wi bajejuṇ wa aṭij Yetu, ašë pënan iyeti yi baka agur wa, ašë dola kē apayaa. ³⁶ Wi akyaan, kē bañaan bašë pënan iyeti yi baka ašëef ṭi bgah. ³⁷ Wi Yetu abanuṇ du bgah bankwal-naaniin Pnkuṇ pi Mnoliwera atool pya Yerutalem, kē pntuk pi baṭašarul bti pašë lilan maakan, ahuran maakan awo ṭi pdëman Našibaṭi pa mlagre mi bawinuṇ bti. ³⁸ Baji : « *Bnuura nuura ṭi naših ankmbiin ṭi katimul!*☆ Mnjeeh du baṭi na mndëm du baṭi duuṭ ! » ³⁹ *Bafaritay balon banwoon ṭi pntuk kē bašë aji na Yetu : « Najukan, ṇomaan na baṭašaru baṭañan. » ⁴⁰ Kē ašë teem baka aji : « Dṭupan, woli bayompi, mnlaak mi manhuuran. »

Yetu akak aṭëgara Yerutalem

⁴¹ Wi Yetu aṇogun, awin ubeeka wi Yerutalem, ašë ṭëgara wa, ⁴² aji : « Dṇal lah iwi kak iyikrën iko inṭijiiin ṇṭa di mnjeeh, kē iko mënṭ iṣë mena, kēš ki nu kaanhilan pwin ya. ⁴³ Ṇnuur ṇlon ṇabi

* **19:29** Pnkuṇ pi Mnoliwera : Dawoon katim ki pnkuṇ pi bajaan bado na umbaabu “Mont des Oliviers, Monti di Olivera, Mount of Olives.” ☆ **19:38** Kañam 118.26.

ni başooradu bakdolun uniw wi mboş kakoollntënu, kagut na iwi. ⁴⁴ Balun katoku, iwi na babuku. Baankwut nin katoh kalon kanaŋ, ŋiki iinyikrën wal wi Naşibaŋi abiin pbuuranu. »

Yetu adook bawaap du Katoh Kaweek ki Naşibaŋi (Maci 21.12-17; Markut 11.15-19; natenan ŋi Yowan 2.13-22)

⁴⁵ Yetu aneej wal mënŋ du *Katoh Kaweek ki Naşibaŋi aşë jun pdook bawaap, ⁴⁶ aji na baka : « Naşibaŋi aŋup ŋi Ulibra wi Uŋup wi nul aji : “*Katoh naan kawo kañehanaani.*”[☆] Kë an naşë kakan *ka dko dmennaani di bakii*[☆]! »

Yetu ajukan du Katoh Kaweek ki Naşibaŋi

⁴⁷ Unuur unjinŋi, Yetu aji jukan du *Katoh Kaweek ki Naşibaŋi. Kë *baŋenan baweek na *bajukan Bgah na baweek biki *bayuday başë la pfiŋa, ⁴⁸ aşë wo baamme jibi bakdoli, ŋiki bañaan bti bawat ibaŋ atiinka bnuura.

20

Bayuday bahepar Yetu ñaan anŋu'ulun pdo iko yi akdolun

(Maci 21.23-27; Markut 11.27-33)

¹ Yetu awo unuur ulon ŋi pjukan du *Katoh Kaweek ki Naşibaŋi abot aŋup *Uŋup Ulil Unuura, kë *baŋenan baweek na *bajukan Bgah başë wuj na bantohi ² ahepara aji : « Ťupun, mnhina mnhoŋ mi mi ikdolnun iko yi ba? In ajakiin kë ihilan kado ya? » ³ Kë aşë teem baka aji : « Nji kak djal kaheparan uko ulon. Naŋupaan, ⁴ in ayilun *Yowan

☆ 19:46 İtayi 56.7. ☆ 19:46 Yeremiya 7.11.

pbattaar ba? Naşibaŋi a kēme bañaanŋ baka? » ⁵ Kē başē wo ŋi plaŋar ŋi ptoof pi baka aji : « Woli ŋteem aji Naşibaŋi ayilulunŋ, aheparun kaji, we ukaanŋ kē ŋēnfiyaara? ⁶ Kē woli ŋji bañaanŋ bayilulunŋ, bañaanŋ bŋi batapun mnlaak, ŋiki bafiyaar aji awo *Naŋupar Naşibaŋi. »

⁷ Bateem aji baamme anyilulunŋ. ⁸ Yetu kē aşē ji na baka : « Nji kak, mēnkŋupan na mnhina mnhoŋ mi nji kadolnunŋ iko yi. »

*Uhoñ wi balemp biki Uwoorta
(Maci 21.33-46; Markut 12.1-12)*

⁹ Wi wi Yetu aşaanŋ ahoñ na bañaanŋ aji : « Ŋiintŋ alonŋ abi tepi uwoorta wi mnko manjaanŋ mandolna ubiñu, aşē wul wa bañaanŋ balonŋ pa badoki bapooñle bawula kafah ki nul, aşē ya bayaaş bi awo i kaya kajon. ¹⁰ Wal wi umar ubanunŋ, kē aşē yil nalemparul alonŋ du baka pa bawula kafah ki nul ; kē başē koba, adook kē akak iñen ijintŋ. ¹¹ Kē ŋiintŋ ajug uŋteeh akak ayil nalemparul alonŋ ; kē bakak akob unŋ mēnŋan, akowandēna, aşē dooka kē akak iñen ijintŋ. ¹² Kē akak ayil nawajantŋen ; kē bakoba añaakan afēla bdig.

¹³ « Kē ajug uŋteeh aşē ji wal mēntŋ: “Dbaa do do hum ba? Dyil da abuk naan i nŋalanŋ maakan, ulome ul, baya kakali'a.” ¹⁴ Wi bañaanŋ biki awulunŋ uwoorta bawinunŋ abuk ŋiintŋ unŋ aşē ŋal aji : “I akdukiinŋ na iko yi aşin ; nawulan ŋfiña, njeenkna phiiŋ.” ¹⁵ Kē hēnk di bamobulunŋ apul pulan apēnan du uwoorta aşē fiña. We wi ajug uŋteeh akeeri bi kado bañaanŋ mēntŋ? ¹⁶ Alunŋ kabi kafinŋ baka kawul uwoorta bañaanŋ balonŋ. »

Wi bañaan batiinkun uko wan aşë ji : « Naşibaţi aankdinan nin uko wan uwo! » ¹⁷ Wi wi Yetu aşaan ajaban baka kęş aşë ji na baka : « Natenan uko wi bapiitun ęi Ulibra wi Naşibaţi :

*“Pnduba pi baniw bapokun,
pakakun amëban katoh.”*✧

We wi uko umpiitun wi ukdiimanun: ¹⁸ ñaan ankjotun ęi pnduba męnt akita, kę ñaan i pakjotun, panantëla. »

¹⁹ *Bajukan Bgah na *baęęan baweek bayikrën wal męnt, na manjoonan kę bukal bakaan kę ahoñ han. Bala wal męnt pmoba, aşë ęi bañaan.

*Pluk Fëtar daaşa
(Maci 22.15-22; Markut 12.13-17)*

²⁰ *Bajukan Bgah na *baęęan baweek bamena wal męnt aşë yil bañaan balon bandaarun aji bawo baťool bado katen me Yetu ajub ęi uťup ulon, kahilna kamoba, kañoť du pşih pi nantuņa naromen. ²¹ Wi wi başaan aji na a : « Najukan, ņme kę iji kťup kabot kajukan bnuura, abot awo iinji kpaťşër, na manjoonan, bgah bi Naşibaţi bi bi ijaan kjukan. ²² Nwo i kaluk Fëtar* naşih na-jeenkal daaşa, kęme ņęnwo kaluka da? » ²³ Kę Yetu ammeen ņşal ņi kalagare ņi baka aşë ji : ²⁴ « Nadiimanaan pataka. Kaara di in na katim ki in iwoon ęi pa? » Kę bateem aji : « *Fëtar a. » ²⁵ Kę aşë ji na baka wal męnt: « Nakeerin nakakan Fëtar uko unwoon wi Fëtar, naşë nakakan Naşibaţi uko unwoon wi Naşibaţi. »

✧ **20:17** Kañaam 118.22. * **20:22** Fëtar awoon naşih najeenkal.

²⁶ Kë baanhinan amob Yetu ƙi n̄ɕup n̄i aɕupun ƙi kadun ki bañaan, bañoŋar jibi ateemuŋ, ašë yomp.

Pnaɕa ƙi pkeɕ

(Maci 22.23-33; Markuɕ 12.18-27)

²⁷ *Baɕaduk baloŋ babi aňog ƙi Yetu, bukal bajaan baji pnaɕa ƙi pkeɕ paanwoo, bahepara aji : ²⁸ « Na-jukan, *Moyit apiit pa un aji : “Woli ñaan aka abuk ašin anniimuŋ ašë keɕ bē aanduk napoɕ, ayeenkan ahar abuk ašin mēnt ahilna abukara bapoɕ.” ²⁹ Ubi ka biint paaj na aloŋ banɕaarun. Nateek aniim ñaaɕ ašë waana bē aambuki. ³⁰ Natēbantēn kē ayeenk ñaaɕ akeɕ kak bē aambuki, ³¹ nawajantēn kak kē ayeenk ñaaɕ akak akeɕ bē aambuki. Kē biint paaj na aloŋ bukuŋ bti bado haŋ, akeɕ bē baanduk napoɕ. ³² Kē ñaaɕ akak abaañsaan aneem. ³³ Kē hēnkuŋ woli bañaan baluŋ anaɕa ƙi pkeɕ, in akwoon ayin ñaaɕ mēnt, wi bukal paaj na aloŋ bti baniimuluŋ? »

³⁴ Kē Yetu ašë ji na baka : « Biint na baaɕ biki umundu wi baji baniimar ; ³⁵ kē biki Našibaɕi akluŋ kaji kē bataan na pnaɕa ƙi pkeɕ kabot kawo ƙi ubida unkmbiin, baankak aluŋ kado kaniimar wal mēnt. ³⁶ Hēnk di di bawoon kak baankak akeɕ, banaam na nwanjuɕ abot awo babuk Našibaɕi, wi banaɕiin ƙi pkeɕ. ³⁷ Kē Moyit aɕup bnuura aji bañaan baluŋ kanaɕa ƙi pkeɕ. Ƙi dko di Ulibra wi Našibaɕi dankɕiniyaanuŋ uko wi bgof bankyikuŋ, adu Aju-gun aji, “Našibaɕi i *Abraham, i *Iɕaak, na i Yakob.” » ³⁸ Yetu akak aji « Našibaɕi awo i bañaan bajeb, aanwo i banketuŋ, ƙiki biint bawajant bukuŋ bti bawo bajeb pa ul. »

39 *Bajukan Bgah balon bajej bʔup wal mēnt aʂē ji na a : « Najukan, iʔiini bnuura. » 40 Kē baankak aʔoom phepara uko ulon.

*Krittu awo Abuk Dayiʔ abot awo Ajug Dayiʔ
(Maci 22.41-46; Markuʔ 12.35-37)*

41 Yetu aji kak na baka : « Hum di di ʔnaaŋ ahilanuŋ kaji *Krittu awo *Abuk Dayiʔ? 42 Dayiʔ ʔi uleeful aʔup ʔi uko wi Krittu ʔi Ulibra wi pʔaamarēn aji :

“Naʂibaʔi Ajugun aji na Ajugun :

ʔoon ʔi kaʔen naan kadeenu

43 *te ndoo ndo baʂooradu,
ido kapafna baka ihoʔ.”*☆

44 Dayiʔ aji du'a kaji “Ajugun” hum di di Krittu ahinanuŋ keeri kawo abuk Dayiʔ? »

*Nalipariin bajukan Bgah
(Maci 23.1,5-7,14; Markuʔ 12.37-40)*

45 Jibi baʔnaaŋ bawoon ʔi ptiinka, kē Yetu aʂē ji na baʔaʂarul : 46 « Nalipariin *bajukan Bgah ban-jaaŋ baŋal pʔaay na imiʂa iyul, kaŋal banohntēn baka ʔi dko di baʔnaaŋ, kaŋal pʔo kadun ʔi itoh iʔehanaani, na ʔi iʔij inuura ʔi ʔfettu. 47 Baji bade bka bti bi baʔ bayoʔ, kadaar kajon ʔi pʔehan Naʂibaʔi pa pwinana. Naʂibaʔi aluŋ kakob baka kakob kandēmnuŋ maakan! »

21

*Uʔen wi ʔnaaʔ nayoʔ najuuk
(Markuʔ 12.41-44)*

1 Yetu akat kēʂ aʂē win bayok kē bakwat itaka du dko di bajaŋ bawatna itaka ʔi *Katoh Kaweek ki

☆ 20:43 Kaʔnaam 110.1.

Naşibaŋi. ² Abot awin ñaaŋ nayoŋ alonŋ najuuk kë aŋu da ktaka ktëb ƣaň. ³ Kë aşë ji : « Na manjoonan, dŋupan, ñaaŋ nayoŋ najuuk i awul apelan bañaanŋ bti. ⁴ Banwulunŋ bukunŋ bti bawul itaka yi bawoonŋ baannuma, kë ul ƣi bwaanŋ bi nul aşë wul itaka bti yi anumiinŋ pa pde. »

*Iko inkyuujuŋ kë uba umundu uñogi
(Maci 24.1-2; Markut 13.1-2)*

⁵ Jibi bañaanŋ balonŋ bawoonŋ ƣi pmaŋ *Katoŋ Kaweek ki Naşibaŋi aji kanuura, kul na induba inuura inniwnunŋ ka, na iko inuura yi bajaanŋ baŋen pa pñëgna ka, kë aşë ji : ⁶ « Iko yi naktenunŋ yuŋ, ŋnuur ŋaluŋ kabi, kë nin plaak paankduka kapaf ƣi ptëŋŋ pa : iko mënŋŋ bti ijot. » ⁷ Kë başë hepara aji : « Najukan, lum di di uko waŋ ukwoonŋ, kë we ukyuujuŋ un kë uko waŋ ubanŋ ƣi pbi? »

⁸ Yetu kë atem baka aji : « Nawutan kadinan baguuran, bañaanŋ baŋum balunŋ kabi na katim ki naan, kaji bawoonŋ *Krittu kabot kaji unuur wi nul uñogi! Nawutan kaŋaş baka. ⁹ Woli nalunŋ atiink ŋgut na pgarandër, nawutan kalënk. Iko mënŋŋ iwo yi kawo ji umundu ubi udo kaba. Kë umundu uşë wo uunwo kaba wal mënŋŋ. »

¹⁰ Aji na baka wal mënŋŋ: « Utaak unaŋa ugut na utaak ulonŋ, pşih pagut na plonŋ. ¹¹ Mboş manşınŋar maakan, mmaak mwuŋaan na ubon ŋawo ƣi ŋmbanŋ ŋlonŋ, iko iyibanaan iwo, iko inkwoonunŋ baŋi iwinana.

¹² « Kë ji iko yaŋ bti ibi ido kadolana, bamoban kahajanan, kañooŋan *uruha du itoh iñehanaani, kawatan ukalabuş, kañooŋan uruha du kadun ki başih na bantunŋa ƣiki nafiyaarën. ¹³ Iko yaŋ

bti ikdolun naɕup baka uko wi nameen ɕi nji. ¹⁴ Nameen kē naannuma pla uko wi nakyaan kaɕup kayeɲanaan ɲleefan : ¹⁵ dlun kawulan uɕup untuɲa wi baɕooradan bakwoon baankhil ppok kēme kalaɕ. ¹⁶ Baɕinan na baninan, babak baɕinan, bayiɕan na banohan, badoo lun kakeeɕaaran, bafiɲ baɕum ɕi an. ¹⁷ Baɲaan bti baɕooran ɕiki nafiyaarēn. ¹⁸ Kē bkow nin baanklun kade'u. ¹⁹ Natamaan maakan, hēnk di naklun kakaana ubida wi man-joonan.

Uɕoka Yerutalem

(Maci 24.15-22; Markuɕ 13.14-20)

²⁰ « Woli nalun awin kē bangoli bafooy Yerutalem, nameen kē daban ɕi pɕokana. ²¹ Banwoon ɕi uɕaak wi *Yuda wal mēntɕ baɕiin bamena du inkun iweek, banwoon ɕi Yerutalem meetɕ baɕiin bapēn, banwoon du ɲteeh wal mēntɕ bawutan kaneej ubeeka, ²² ɕiki ɲnuur mēntɕ ɲawo ɲi Naɕibaɕi akkobun baɲaan biki nul banjubanulun, ɲnuur ɲi iko impiitaniin bti ikdolaniin. ²³ ɲnuur mēntɕ, baaɕ bankwoon na iyiɲ, na bankbootanun bawuɕan! Pjuuk pweek pawo ɕi uɕaak wi, udeeb wi Naɕibaɕi ubot uwala ɕi baɲaan. ²⁴ Bafiɲ baka na ikej, kamob baka kaya katuh du ɲɕaak bti, banwoon baamme Naɕibaɕi balun kapoɕ Yerutalem katok token da te wi ɲwal ɲi baka ɲakbaan.

Yetu aɕup jibi Abuk Ñiinɕ aklun kabi ɕi umundu

(Maci 24.29-31; Markuɕ 13.24-27)

²⁵ « Iko inkyuujun kē *Abuk Ñiinɕ abi iwinana ɕi unuur, ɕi pli, na ɕi njah. Kē ɕi mboɕ, baɲaan balun kahaajala, kayewla phomp pi bdēk na pi ɲmaaron. ²⁶ Baɲaan balun kakeɕ palēnk, wi bakɕalun iko

inklun kajotna umundu wi bañaan bafëtuñ, iko yi bañi ilun kaşınñar. ²⁷ Wal mënñ wi wi bakwinun Abuk Ñiint awuj na mnhina na mndëm mnweek ti kanfëluñ. ²⁸ Woli iko mënñ ijun pwinana, nahet kakat kës, tiki mbuur mi nan maññogi. »

Uhoñ wi bjaak

(Maci 24.32-35; Marku 13.28-32)

²⁹ Yetu akak ahoñ na baka aji : « Natenan bjaak na mnko bti. ³⁰ Woli manjuna jun pteñ, naji wonñi naten ma nabi me me kë pti pañogi. ³¹ Kë hënk woli nalun awin iko yan kë ibani, nameen kë *Pşih pi Naşibañi paban ti pbi. ³² Na manjoonan, dñupan, kawuun ki kaanktëp bë iko mënñ bti iinwinanaa. ³³ Bañi na mboş naba, kë nñup ni naan nşë wo nşankba. »

Nawoon bten

(Maci 24.36-51; Marku 13.33-37)

³⁴ Yetu akak aji : « Nalipariin, nakwut nşaaş ni nan nşaduka ti unoh uweek, na ukuj, na manşaaş mi umundu, nado kañi unuur mënñ ukur kur ujotni'an ³⁵ ji bridiya, tiki unuur mënñ uban ti bañaan bti biki umundu. ³⁶ Nawoon bten keeri, nado kañehan Naşibañi wal undoli, nahilna nabuur ti iko inwoon yi pbi bti, nabot nahilna nanañ ti kadun ki *Abuk Ñiint. »

Nnuur nşaañşaañi ni Yetu

³⁷ Na pnak, Yetu aji wo du *Katoh Kaweek ki Naşibañi kajukan, na utejan aşë ya kafër du pnkun pi bjaan bado « Pnkun pi Mnoliwera. » ³⁸ Wal wi nfa mambanan ban, bañaan bti kaşë bi du Katoh Kaweek ki Naşibañi pa ptiinka.

22

Baṭejan baweek na bajukan Bgah batiinkar pa pfiṅ Yetu

(Maci 26.1-5,14-16; Markuṭ 14.1-2,10-11)

¹ Ufettu wi ipoom indaṭ wi bajaan bado *Ufettu wi Mbuur uñog wal mēnṭ. ² *Baṭejan baweek na *bajukan Bgah baṅal pfiṅ Yetu, aṣe ṭi uko wi bañaan bakbiin kado, ukaan ke bakla jibi bakdoli kadoo kafiṅa.

³ Ke uṣal wi *Tatana uṣe neej ṭi Yudaṭ, i bajaan bado Itkariyot, anwoon alon ṭi *banjañan iñeen na batēb. ⁴ Aya du baṭejan baweek na baweek biki bangoli bayeṅ *Katoḥ Kaweek ki Naṣibaṭi, atiinkar na baka jibi akwuli baka Yetu. ⁵ Balilan fuṭ aṣe dinan pwula itaka. ⁶ Ke ul, aṣe la wal wi akwulun baka'a, be pntuk pi bañaan paankmaar.

Yetu abomandēr na banjañan pa ufettu wi Mnjeeh
(Maci 26.17-25; Markuṭ 14.12-21; natenan ṭi Yowan 13.21-30)

⁷ Ṭi wal wi *ufettu wi ipoom indaṭ, unuur wi bajaan bafiṅ ṅkaneel ptejanan *ufettu wi mnjeeh ubani. ⁸ Ke Yetu aṣe yil Timon Piyeer na *Yowan aji na baka : « Nayaan najun un kañah ki ufettu. »

⁹ Ke baṣe hepar a aji : « Ṭun di di inalan ṅjunnu ka? »

¹⁰ Ke aṣe teem baka aji : « Natenan, woli naneej ṭi ubeeka, nayit na ñiinṭ alon ankuñin pdunk pi meel. Naṭaṣana, du katoḥ ki akyaan kaneej, ¹¹ naji na ajug katoḥ : “Najukan aji : Ṭun di meeṭ di akdeenun pde pi ufettu na baṭaṣarul dawoon?”

¹² Ayuujan du bko duuṭ, meeṭ dhaan danwoon na

iko yi naknumiinj bti. Dul di di nakyaan kabomanun n̄hilna n̄de pde pi ufettu. »

¹³ Kē bayaa, aya awin iko bti jibi Yetu ajakuñ na baka, ašë jun pde.

Kañah kabaañšaani

(Maci 26.20,26-29; Markut 14.17,22-25; 1 Korint 11.23-26)

¹⁴ Wi wal wi pde ubanuñ, kē Yetu ašë ʔo ʔi umeeša na *banjañanul. ¹⁵ Wi wi ašaan aji na baka : « Dñal maakan kade pde pi ufettu* wi na an ji ndo kaneej ʔi mn̄haj. ¹⁶ Dʔupan, mēnkak ade pa te wal wi uko wi pde pi pakʔenanuñ ukdolaniinj du *Pših pi Našibaʔi. » ¹⁷ Ajeñ pnkalame plon, abeeb Našibaʔi ašë ji : « Nayeenan pa, nafaashiir ; ¹⁸ dʔupan, mēnkak adaan poot te wal wi *Pših pi Našibaʔi pakbiinj. »

¹⁹ Wi abaan, ašë jeñ kapoom, abeeb Našibaʔi, akitēš ka awul baka ašë ji : « Uleef naan wii wi, unwulaniinj pa an. Naluñiinj nado kado hēnk, uwo mnlešan mi naan. » ²⁰ Wi babaan pde, akak ado hañ na pnkalame aji : « Poot pi pawoon pñaak pi naan pantuluñ pa an, pi Našibaʔi aʔenanaanuñ bhoñar bhalu. »

Yetu aʔup aji alon ʔi banjañanul akwaapulun

(Maci 26.21-25; Markut 14.18-21)

²¹ « Natenan, ñaan anwoon i kawaapēn aʔo na nji ʔi umeeša wi. ²² Na manjoonan, *Abuk Ñiint̄ awo kakeʔ jibi Našibaʔi ajakuñ, kē ñaan anšaan awaapa ašë wuʔan! » ²³ Wal mēnt̄, kē *banjañan bašë wo ʔi pla ñaan ahon ʔi baka akdolun uko wañ.

* **22:15** Pde mēnt̄ paji palešan wal wi Našibaʔi abuuranuñ bayuday pjuuk du Ejiptu.

In awoonuj naweek?

(Maci 20.24-28; 19.28; Markut 10.41-45)

²⁴ Blaṭar bapën ṭi *banjañan kë bañal kame i bahilanuj kaji awoonuj naweek ṭi baka. ²⁵ Kë Yetu ašë ji na baka : « Baših biki ṇṭaak baji bañotna biki bašihuj, kë banšihuj bado kë baji badu baka “bado bnuura” ²⁶ Kë ušë paṭ pa an, anwoonuj naweek ṭi an awo kaṭëp ṭëp kawo ji anwoonuj nampoṭi, kë ankwuluj uworda awo kaṭëp ṭëp kawo ji ankdoluj uko wi uworda ujakuj. ²⁷ In adëmnuj ba? Anṭoon ṭi umeeša këme ankyișuluj pde? Mëntṭ anṭoon ṭi umeeša a i? Nji kë nšë wo ṭi ptoofan, ji anklemparuj bañaan! »

Uko wi Yetu ahoñuj banjañan

(Maci 19.28)

²⁸ « An nawo na nji wal wi nwoon ṭi mnhaj bti, ²⁹ kë jibi Paapa awulnuj pših, hënk di di nkaan awulan pa. ³⁰ Naluj kade kabot kadaan na nji du pših pi naan, kabot kaṭo ṭi iṭij yi pših, kawayëš kntaali iñeen na ktëb ki *Itrayel. »

Yetu aṭup aji Fimonj Piyeer aluj kapok pme'a

(Maci 26.31-35; Markut 14.27-31; natenan ṭi Yowan 13.36-38)

³¹ Kë Yetu akak aji : « Fimonj, Fimonj, *Fatana añehan pa phil kašintṭ ŝinṭanan ji ṇdeey ṭi kajeṭ. ³² Kë nji, nšë ñehan Našibaṭi pa iwi, ihilna inaṭ iliint ṭi pfiyaar. Woli iluj akak ṭi nji, ktëṇṭën batënṭu. » ³³ Kë Fimonj Piyeer ašë ji na a : « Ajugun, woli uwo pya ukalabuș këme woli udoo wo pkeṭ na iwi, nji wi. » ³⁴ Kë Yetu aji na a : « Fimonj Piyeer, dṭupu, ji uguk udo kahaan ṇṭa di, ipok pme'ën ṇyaaș ṇwajanṭ. »

Umbooŋu, umañ na kej

³⁵ Kë Yetu ašë hepar *banjañan aji : « Wi mbiin ayilan bë naantij nin umbooŋu, nin umañ, nin iŝapaat, nawaan uko ulonj i? » Kë bateem aji : « Nin ukoolan. » ³⁶ Wi wi aŝaanj aji na baka : « Kë hënkuŋ, ankaanj umbooŋu awo kajej wa, na ankaanj umañ, kë anwoonj aanka kej, awo kawaap umanta wi nul, kanug ka. ³⁷ Dŋupan, uko wi Ulibra wi Naŝibaŋi uŋupunj uwo kadolana ŋi nji : “Baŋu'a na bado buŋaan.” » ³⁸ Baŋaŝarul bajaka wal mënŋ : « Ajugun, ikej itëb yii yi. » Kë atem baka aji : « Ukëŝi. »

Yetu añehan Naŝibaŋi du pnkuŋ pi mnoliwera (Maci 26.36-46; Markut 14.32-42)

³⁹ Yetu apën aya du Pnkuŋ pi Mnoliwera jibi ajonunj kado. Baŋaŝarul kë baya na a. ⁴⁰ Wi abanunj du dko mënŋ ašë ji na baka : « Nadoon kañehan Naŝibaŋi nawutna kajot ŋi kaguuru. » ⁴¹ Wi wi aŝaanj aduk baka btiiŝu ašë nup añehan Naŝibaŋi ⁴² aji : « Paap, woli injali, klowanaan mnhaj mi. Kë mënŋ unjal wi naan uŝaanj awo kadolana, wi nu wa. » ⁴³ [Wal mënŋ, kë *uwanjuŋ wi Naŝibaŋi ulonj ušë pën ŋi kadunul pa ptëŋtëna. ⁴⁴ Yetu ahaajala maakan, ašë ñehan Naŝibaŋi maakan. Uyikaj wi nul udoo kak ji pñaak ajat.]

⁴⁵ Wi Yetu añehanunj Naŝibaŋi aba, ašë naŋa, akak du baŋaŝarul, aŋenk baka kë bakŋoyënt, banoor maakan ŋiki bajooŋani. ⁴⁶ Kë ašë ji na baka : « we ukaanj kë nakŋoyënt ba? Nanaŋiin nañehan Naŝibaŋi, nawutna kajot ŋi kaguuru. »

Bamob Yetu
(Maci 26.47-56; Markut 14.43-49; natenan ti
Yowan 18.3-11)

⁴⁷ Yetu ahum kaṭiini, kē pntuk pi bañaan paşē wuj. Yudaṭ, alon ṭi *banjañan iñeen na batēb kē awo ṭi kadun ki baka. Abi aňog Yetu pa pmooka. ⁴⁸ Kē Yetu aşē ji na a : « Yudaṭ, imook mook *Abuk Ñiintṭ kawulna'a! » ⁴⁹ Wi banwoon na Yetu bawinunṭ uko unkbomanderunṭ aşē ji na a : « Ajugun, ṇtib baka na ikej? » ⁵⁰ Kē alon ṭi baka apēnan kej atib afal kabaṭ kadeenu ki nalempar *naşih i baṭejan. ⁵¹ Kē Yetu aşē ṭiini na baka aji : « Naṭañaan. » Wi wi aşaan aban kabaṭ ki ñiintṭ un ajeban ka.

⁵² Yetu aṭiini wal mēntṭ na *baṭejan baweek, na baweek biki bayeṭ *Katoḥ Kaweek ki Naşibaṭi na bantohi bambiinj pmoba aji : « Dwo nado buṭaan i, kē nado bi pmobēn na ikej na induk? » ⁵³ Dji kawo na an ṇnuur bti du Katoḥ ki Naşibaṭi, kē naando na pmobēn. Kē wal wi uşē wo wi nan, wi bañaan biki utejan bajaṅ banaṭa. »

Fimonṭ Piyeer apok aji aamme Yetu
(Maci 26.57-58,69-75; Markut 14.53-54,66-72;
natenan ti Yowan 18.12-18,25-27)

⁵⁴ Bamob Yetu wal mēntṭ aşē ṇooṭa aneejan du katoḥ ki *naşih i baṭejan. Fimonṭ Piyeer kē aşē low du kafetṭ aṭaşa. ⁵⁵ Batehan bdoo ṭi ptoof pi blay kē bañaan baṭo afooy ba atēma, kē Fimonṭ Piyeer akak aṭo da. ⁵⁶ Ñaaṭ nalemp alon awina kē aṭo aňog bdoo ; kē aşē tena bnuura aşē ji : « Ñiintṭ i kak awo na a! »

⁵⁷ Kë Timonj Piyeer ašë laŋa aji : « Ñaaŋu, mēmme'a »
⁵⁸ Baŋo btiišu, kë ñiinŋ alonj akak awina, aji : « Iwi kak iwo alonj ŋi baka! »

Kë Timonj Piyeer ateema aji : « A-a, mēnwō na baka. »
⁵⁹ Baŋo uko ji uwoori, kë alonj akak aŋup aji : « Natenan, manjoonan ma, ñiinŋ i awo na a, adoo wo i *Galilay. »

⁶⁰ Kë Timonj Piyeer ateem aji : « Iwi, mēmme uko wi ikjakun. »
 ŋi dko mēnt, wi akŋiiniiŋ, kë uguk ušë haan. ⁶¹ Kë Ajugun ašë kok aten Timonj Piyeer. Wi wi ašaanj aleš uŋup wi Ajugun abiinŋ aŋupa : « Timonj Piyeer, dŋupu, ji uguk udo kahaan nŋa di, ipok pme'en nŋyaaš nŋwajanŋ. »
⁶² Wi wi Timonj Piyeer ašaanj apēn bdiŋ, awooni maakan.

Bakob Yetu abot akara
(Maci 26.67-68; Markuŋ 14.65)

⁶³ Bankyenunŋ Yetu bawo ŋi pbeŋa, abot akoba.
⁶⁴ Baji bawuna keš kašë hepara kaji : « In ako-biinŋ? Iwi *Naŋupar Našibaŋi, ŋupan ñaanj ankobiinŋ! »
⁶⁵ Bakak akara, ikar itum ilonj kak.

Bañooŋ Yetu uruha wi bayuday

⁶⁶ Wi unuur ujintunŋ, bantohi *bayuday, *baŋeŋan baweek na *bajukan Bgah kë bašë yitiir. Bado kë baŋij Yetu ŋi kadun ki baka, ⁶⁷ ašë ji na a : « Woli iwo Kriŋtu, kŋupun. »

Kë ateem baka aji : « Woli dŋupan, naankfiyaar, ⁶⁸ kë woli dheparan uko ulonj, naankteemēn. ⁶⁹ Kë hēnkunŋ *Abuk Ñiinŋ ašë ŋo du kañen kadeenu ki Našibaŋi anhiniinŋ iko bti! »

⁷⁰ Wal mēnt, kë bukal bti bašë ji : « Iwoonŋ Abuk Našibaŋi keeri? »

Kë ateem baka aji : « Naŋupi, dwo a. »

71 Kë başë ji : « Njak anuma alon aɕupun i? Un ɕi ibaɕun ɳtiinkna wa ɕi mntumul! »

23

Bañooɕ Yetu du Pilat

(Maci 27.1-2,11-14; Markuɕ 15.1-5; natenan ɕi Yowan 18.28-38)

1 Wi wi bañaan bti banɕoon *uruha wi *bayu-day bañaan anaɕa, añaooɕ Yetu du kadun ki *Pilat.

2 Bajun pɕapara aji : « Nɕenk ñiint i kë awo ɕi pyewlën bañaan biki uɕaak ; aji ji na baka bawut pluk *Tetar naɕih najeenkal daaɕa, abot aji ul ɕi uleeful awoon *Krittu, naɕih. » 3 Kë Pilat aɕë hepar Yetu aji : « Iwi, iwoon naɕih i bayuday i? » Kë Yetu ateema aji : « Iwi, Ijakun haɳ. » 4 Kë Pilat aɕë ji na *baɕenjan baweek, na pntuk pi bañaan: « Mënwin uko ulon unkkaaɳ nji ñiint i aduknaanaa. »

5 Kë başë taman maakan aji na a : Awuuk bañaan bapataɕa na pjukan pi nul, ajunna du *Galilay, aɕëpna Yuda, aɕë bi hënkuɳ te ɕi. 6 Wi Pilat atiinkun uko waɳ aɕë hepar aji : « Ñiint i awo i Galilay i? » 7 Kë wi ameen kë awo i uɕaak wi *Herod aɕihun, kë aɕë do kë bañooɕa Herod anwoon ɕi Yeruɕalem ɕun ɳnuur mënɕan ɳun.

Bañooɕ Yetu du kadun ki Herod

8 Wi *Herod awinun Yetu aɕë lilan maakan, aɳal undiimaan pwin Yetu, ɕiki atiink kë baktiiniyaan iko yi adolon, abot aɳal kawina ado mlagre mlon.

9 Herod awo ɕi phepar Yetu iko itum, kë apok pteema. 10 Wal mënɕ kë *baɕenjan baweek na *bajukan Bgah başë huuran iko yi baktaparulun.

11 Wi wi Herod na bangoli biki nul bajunun pben

Yetu akowandëna, aşë woharëna kamişa ki naşih. Bakakana du Pilat. ¹² Herod na *Pilat bambiin aşoorad, kë bakak unuur mënt banoh.

Bañaañ baji na Pilat awutan Barabaat

¹³ *Pilat ado kë badu *bañan baweeek, baweeek biki *bayuday na bañaañ bti, ¹⁴ aşë ji na baka : « Nañjën ñiinñ i, aji awo ði pyewlën utaak, kë nhepara ði kadunan, awo mënwin nin uko ulon ði iko yi nataparulun. ¹⁵ *Herod kak aanwin nin uko ulon wi adoon, wi akakanun nja a. Nawini, ñiinñ i aando do nin uko ulon unkëşun akeş. ¹⁶ Ddo bakoba başë bawutana. » ¹⁷ [Ufettu undoli *Pilat aji wo i pwutan pa baka nakalabuş alon.]

¹⁸ Kë başë huuran bukal bti aji afin Yetu aşë wutan Barabaat! ¹⁹ Barabaat awo wal mënt ukalabuş ðiki ayewlën ubeeka abot afin ñaañ.

²⁰ Kë Pilat anjalun pwutan Yetu akak añini na baka. ²¹ Kë bakhuuranaara huuran aji : « Pañana! Pañana! » ²² Kë akak añini na baka uyaaş uwanjantën aji : « we wi ñiinñ i adolon uwuñaan ba? Mënwin nin uko ulon unkëşun bafiña, ddo bakoba kaşë kawutana. » ²³ Kë bukal başë huuranaara huuran maakan ahepar bapaña, kë pñaat paktëma dëm ²⁴ te kë Pilat adoo dinan baka uko wi baheparun. ²⁵ Awutan ñiinñ i bakheparulun, i bawatun ukalabuş ðiki ayewlën utaak abot afin ñaañ. Wi wi añañ awutar baka Yetu badola uko wi bañalun.

Yetu awo ði bgah bi mnhaj

²⁶ Wi bakyaan na Yetu, bamob ñiinñ alon i katiim ki Fimon, i ubeeka wi Kuren anwooni uñeeh, aña'a pkuña kruk ði kafet ki Yetu. ²⁷ Pntuk pweek

paṭaṣa, na baat̃ baloŋ bankuŋiŋ iñen abot aṭęga.
²⁸ Kę Yetu aṣę kok aji na baka : « An baat̃ biki Yerutalem, nawutan kawooni pa nji! Nadoon kawooni pa ŋleefan na babukan! ²⁹ Nnuur ŋabi ŋi bakluŋ kado kaji : “Banuurandęni, baat̃ banwoon̄ baanhil pbuk, na iyŋ inwoon̄ iimbuki, na mnwil manwoon̄ maambootani!” ³⁰ Wal męnt̃ bañaan̄ bado kaji na inkun̄ iweek ijotna baka, kaji na inkun̄ impoṭi imoy baka! ³¹ Woli bado bmul bñow hęnk, hum di di bakluŋ kado na bkay*? » ³² Baṭij kak bado buṭaan batęb pa pya kafŋ na Yetu.

Yetu apananaa

³³ Wi babanuŋ du dko di bajaan̄ bado « Kaheem ki bkow » aṣę paŋ Yetu da, ul na bado buṭaan batęb bukuŋ, aloŋ ṭi kañenul kadeenu, aloŋ ṭi kamayu.
³⁴ [Kę Yetu aṣę ji : « Paap, miiręn baka : baamme uko wi bakdolun̄. » Bangoli bafaasiir imiṣa yi nul wi badolun̄ kanuŋ na mnlaak katenna uko wi andoli akyitanaanuŋ.]

Babeŋ Yetu abot akara wi awoon̄ ṭi krut

³⁵ Bañaan̄ babi anaṭ bten. Kę baweek biki baka, baṣę beŋa aji : « Abuuran baloŋ, abuuraan uleeful, woli awo *Krittu i Naṣibaṭi adatuŋ! » ³⁶ Bangoli kak babeŋa : baji bañoga kawula poot ptaaktaan, ³⁷ kaṣę ji na a : « Woli iwo naṣih i *bayuday, buuraan uleefu! » ³⁸ Bapiit̃ ṭi bkowul duuṭ ṭi krut aji : « I, AWOON̄ NAṢIH I BAYUDAY. »

³⁹ Aloŋ ṭi bado buṭaan i bapanuŋ ṭi krut awo ṭi pkar Yetu aji na a : « Iinwo Krittu i? Buuraan

☆ **23:30** Hoṭey 10.8. * **23:31** Baṣal aji Yetu awoon̄ bmul bñow, kę banwoon̄ ṭi pjuban bawoon̄ bmul bkay.

uleefu ikuṭ ibuuranun. » ⁴⁰ Kē natēbantēn aṣē ṅoman na atēntul unṅ aji na a : « Iindo ji kṭi Naṣibaṭi, te bawo ṭi pdolu uko unnaamuṅ na wi bakdolulun! ⁴¹ Uliṅ liṅ pa un, ṅwo ṭi pluk buṭaan bi ṅdolun ; kē ul aṣē wo aando nin buṭaan blonṅ. » ⁴² Wi wi aṣaan aji : « Yetu, luṅi ileṣēn, woli ilunṅ abi na pṣih pi nu. » ⁴³ Kē Yetu aṣē teema aji : « Na manjoonan, dṭupu, nṭa di, iwo na nji du baṭi. »

Pkeṭ pi Yetu

(Maci 27.45-56; Markut 15.33-41; natenan ṭi Yowan 19.28-30)

⁴⁴⁻⁴⁵ Ṭi udiṅ unuur, unuur umara mara awunana, kē bdēm bawala ṭi umundu bti, ado ṅwoori ṅwajanṭ. Wi wi blaañ bkēm maakan banjaanṅ baneenan bañaanṅ pneej du *dko dyimanaan maakan di Katoh Kaweek ki Naṣibaṭi batowiṅ ṭi ptoof. ⁴⁶ Kē Yetu aṣē do pdiim pweek aji : « Paap, dkakan uhaaṣ wi naan ṭi iñen yi nu. » Wi ajakuṅ haṅ, aṣē jēmṣa. ⁴⁷ Naṣih i bangoli iñeen-week baromeṅ awin uko unṭepuṅ aṣē dēman Naṣibaṭi aji : « Na manjoonan, ñiintṅ i awo natool! » ⁴⁸ Wi Bañaanṅ batum bambiṅ pten bawinuṅ uko unṭepuṅ, baṭiiṣ, aṣē kuṅa iñen. ⁴⁹ Banoh Yetu bti na baaṭ bangakandēranuṅ na a du *Galilay banaṭ alow aten.

Umoy wi Yetu

(Maci 27.57-61; Markut 15.42-47; natenan ṭi Yowan 19.38-42)

⁵⁰⁻⁵¹ Ñiintṅ alonṅ i katim kawoonṅ *Yotef, anwoonṅ i ubeeka wi *bayuday wi bajaanṅ bado Arimati, awo da wal mēntṅ, awo ñaanṅ najoob bkow, natool. Awo ṭi pyoonk ubi wi Pṣih pi Naṣibaṭi. Awo ṭi bañaanṅ

banjaan baṭo kawayëş du *uruha wi bayuday aşë wo aandinan ṭi uko wi bawayëş bandukiin badinanuṅ abot ado. ⁵² Yotef aya du Pilat, ahepara puum pi Yetu. ⁵³ Awalan puum ṭi kruṭ, abooṭan pa na blaañ bi ifaal aşë neejan pa ṭi bhër blon bi bajipuṅ ṭi kabaṅ ki plaak, bhër bi bawoon baambaan kamoya nin ñaaṅ. ⁵⁴ Unuur wi pbomandër wa, ṭiki *unuur wi pnoorfën wi bayuday uñogi. ⁵⁵ Kë baat banwoonuṅ *Galilay na Yetu başë ṭaş Yotef, baya, aten bhër, awin jibi babëkani puum. ⁵⁶ Wi wi bakakuṅ ubeeka pboman ukëra na ukëra ujuṅ ulil pṭëkëñ wi bayuday bajaan bakër ṭi puum. Ṭi *unuur wi pnoorfën wi bayuday, kë banoorfëni, ṭiki hënk di bgah bajakuṅ.

24

Yetu anaṭa ṭi pkeṭ

(Maci 28.1-10; Markut 16.1-8; natenan ṭi Yowan 20.1-10)

¹ Na nfa kub, ṭi unuur unṭaşuṅ *unuur wi pnoorfën, baat baya du bhër, aṭij ukëra wi babomanuṅ na ukëra ujuṅ ulil pṭëkëñ. ² Baṭënk kë plaak pweek maakan pandëtnuṅ plëman pi bhër kë pakëlanaa, awo ṭi kabaṅ. ³ Baneej, aşë wo baantënk puum pi Yetu Ajugun da. ⁴ Bañoṅar, baamme uko wi bakdoluṅ, kë biinṭ batëb banwohariin imişa inknuuruṅ başë pën awinana ṭi kadun ki baka. ⁵ Balënk maakan, aşë juṭ, kë biinṭ bukuṅ başë ji na baka : « Nabaa la we ñaaṅ najeb ṭi bankeṭuṅ ba? ⁶ [Aanwo ṭi, Naşibaṭi anaṭana ṭi pkeṭ.] Naleşan uko wi abiiṅ ajakan wi ahumuṅ du *Galilay. ⁷ Aṭiini na an aji *Abuk Ñiinṭ awo i kawulana du bado

buɗaan, kapaɗana ɗi kruk, kaɗe kanaɗa ɗi pkeɗ unuur uwajantɛn. » ⁸ Kɛ baɗe leɗ nɗup ɗi Yetu.

Banjaɗan bapok pfiyaar uko wi baaɗ baɗupun baka

⁹ Wi baaɗ bawoonun bhɛr, bakakalɛɗ iko mɛntɗ bti *banjaɗan iɗeen na aloɗ na bandukiin bti.

¹⁰ Baaɗ mɛntɗ bawoon *Mariya i ubeeka wi Magdala, Yowana, na Mariya anin Yakob. Baaɗ ban-gakandɛrun na baka bakak aɗup wa banjaɗan ;

¹¹ kɛ bukal baɗe nun kɛ babura ɗupa ɗup, baan-fiyaar baka.

¹² [Kɛ Fimon Piyeer aɗe naɗa wal mɛntɗ aɗi te du bhɛr. Ajiɗ aten, aɗe winaara ilaaɗ ɗaɗ, wi wi akakuɗ katohul aɗonɗar ɗi uko unɗɛpun.]

Baɗaɗar Yetu batɛb bankyaan untanka wi Emayut (Markut 16.12-13)

¹³ ɗi unuur mɛntɗan, baɗaɗar Yetu batɛb batool pya untanka wi Emayut unlowiirun na Yerutalem uko ji ɗwoori nɗɛb ɗi poɗ. ¹⁴ Bawo ɗi pɗiiniyaan iko inɗɛpun. ¹⁵ Wi baktiiniin, alaɗar, kɛ Yetu ɗi uleeful aɗe ɗog baka agakandɛr na baka, ¹⁶ kɛ uko uloɗ uɗe neenan baka pyikrɛna. ¹⁷ Yetu kɛ aɗe ji na baka : « we wi nabaan aɗiiniyaan hɛnk wi nakpoɗun ba? »

Kɛ banaɗ, ajooɗan. ¹⁸ Aloɗ ɗi baka anwoon katim ki Kleyofat kɛ aɗe ɗiini na a aji : « Unaam iwoha aloolan, anwoon ɗi Yerutalem anwoon aamme uko unɗɛpun ɗi ɗnuur ɗi! » ¹⁹ Kɛ atɛem baka aji : « We ula ba? » Kɛ baji na a : « Uko wi Yetu i ubeeka wi *Nataret! Abi wo *Naɗupar Naɗibaɗi anhiniin, ɗi udo na uɗup ɗi kadun ki Naɗibaɗi na ki baɗaan bti. ²⁰ *Baɗɗan baweek biki nun, na baweek biki nun bawula kɛ baɗu'a pkeɗ, apana ɗi

krut. ²¹ Nbi haɗ aji ul awoon i kabuuran *Itrayel, kē iko yan bti işē do hēnkuɗ ɗnuur ɗwajanɗ ɗi iɗēpi. ²² Baaɗ balon banwoon na un, kē başē ɗonjarēnun maakan na manjoonan. Baya na nfa kub du bhēr, ²³ kē wi bawoon baanwin puum pi nul, aşē wugşa. Bajakun aji ɗwanjut ɗado pēn awinana ɗi kadun ki baka aji awo najeb. ²⁴ Balon ɗi un baya du bhēr, aɗēnk kē bawo jibi baaɗ baɗupun baka ; kē ul, başē wo baanwina! »

²⁵ Wal mēnt kē Yetu aşē ji na baka : « An bawaan ɗşal, naji nanoom ɗi pfiyaar iko bti yi baɗupar Naşibaɗi bajakun! ²⁶ *Krittu aanwo i lah kahaj hēnk i, ji abi ado kaneej du mndēm? » ²⁷ Wi wi aşaan ajunna ɗi uko wi *Moyit apiitun, aɗiiniyaan uko wi Baɗupar Naşibaɗi bti, aɗēpna ɗi Ulibra wi Naşibaɗi apiban baka uko wi baɗupun ɗi a.

²⁸ Wi baɗogun ufēt wi bawoon i pya, kē Yetu aşē awo ji ɗnaan ankyaan na bgahul. ²⁹ Kē başē dabēra aji na a : « ɗoon na un, unuur uyobi, utejan udobi ban ban. » Kē aneej aɗo na baka. ³⁰ Wi wi aşaan aɗo ɗi umeeşa na baka, ajej kapoom, abeeb Naşibaɗi, aşē kitēş ka awul baka. ³¹ Wal mēnt kē kēş kaşē haabşa na baka kē bayikrēna, wi wi aşaan ayon ɗi kadun ki baka. ³² Kē başē ɗiini bukal bukal aji : « Njēntiink lah mnlilan ɗi iɗēbun i, wi akɗiiniɗ na un du bgah abot apibanun Ulibra wi Naşibaɗi? »

³³ Banaɗa ɗi dko mēnt akak Yerutalem. Baya ɗēnk da *banjaɗan iɗeen na alon banwoyi da na batēnt baka, ³⁴ kē bakɗiini aji : « Ajugun anaɗa ɗi pkeɗ na manjoonan, apēn awinana ɗi kadun ki Fimon! » ³⁵ Kē bukal başē kakalēş uko unɗēpun ɗi bgah na jibi bayikrēnun Yetu wal wi akitēşun kapoom.

*Yetu apën awinana ti kadun ki banjañan
(Maci 28.16-20; Markuŕ 16.14-18; natenan ti
Yowan 20.19-23; Ulemp wi Banjañan 1.6-8)*

³⁶ Bahum kañiini, kë Yetu ti uleeful aŕe pën ti ptoof pi baka aji : « Bnuura bawo na an. » ³⁷ Balënk maakan, ðiki baŕal aji bawin ujurte. ³⁸ Kë Yetu aŕe ji na baka : « we ukaañ kë nayewlaa ba? We ukaañ kë nawo na nŕal nteb ti iteb yi nan ba? ³⁹ Natenan iñen na ihoŕ yi naan : Nji a na manjoonan! Nabanaan, naten, ujurte uunji uka uleef utëñ wi, upaŕ na nji, jibi nahilanuñ kawin. » ⁴⁰ [Añiini hañ aŕe diiman baka iñen na ihoŕ yi nul.] ⁴¹ Kë jibi bawoon ti mnlilan abot añañar, ukaañ kë baanhilan aŕiyaar, kë aŕe hepar baka aji : « Nawo na uko ude ti i? » ⁴² Kë bawula uteb wi batoowuñ. ⁴³ Ajej wa, ade ti kadun ki baka.

⁴⁴ Wi wi aŕaan aji na baka : « Wi nhumuñ na an, ntuñ nji, nji nji ntupanañ: Uko wi Ulibra wi Naŕibaŕi ujakuñ ti nji ti dko di *Moyit apiituñ, na di *baŕupar Naŕibaŕi bapiituñ, na ti Iyeeh yi pñaamarën Naŕibaŕi, iko mënñ bti iwo yi kadolana. »

⁴⁵ Wal mënñ kë aŕe haabëŕ baka nŕal bahilna bayikrën utuñ wi Ulibra wi Naŕibaŕi. ⁴⁶ Aji na baka : « Uko wi bapiituñ wii wi : *Krittu awo i kahaj, kabot kanaŕa ti pkeŕ unuur uwajanñen. ⁴⁷ Bañaañ bawo kaŕup ti katim ki nul ti bañaañ biki ntaak bti, kajunna ti Yerutaalem, kaji na baka bawut pjuban, baŕelëŕ nbida, Naŕibaŕi ahilna amiir baka ipekadu. ⁴⁸ Nawo bamaar biki iko mënñ bti. ⁴⁹ Kë nji ti uleef naan, nŕe luñ kawulan uko wi Paapa ahonuñ. An, nadukiin ti ubeeka te wal wi naktumuñ na phina panwoonuñ baŕi. »

Yetu apaya bați
(Markuŧ 16.19-20; natenan ŧi Ulemp wi Banjañan
1.9-11)

⁵⁰ Wi wi Yetu aŧaan aya na baŧaŧarul te ufet wi Betani, aŧe tar iñen, añehan Naŧibaŧi awul baka bnuura bi nul. ⁵¹ Wi akdoluŧ haŧ, aŧe duk baka, adeeŧana du baŧi. ⁵² Bukal, ke baŧe de mana, aŧe kak Yerutaalem, atum na mnlilan. ⁵³ Baji babi duka duka kademan Naŧibaŧi du katoŧ kaweeŧ ki nul.

Ulibra wi Naşibaṭi
New Testament and Shorter Old Testament in
Mankanya

copyright © 2014 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Mankanya

Translation by: Wycliffe Bible Translators

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Mankanya

© 2014, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses,

cv

please contact the respective copyright owners.

2015-03-17

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files
dated 30 Dec 2021

a40dd8c3-0687-5ed7-bd1a-ef16ae8e3b9c